Bizim Büyük Çaresizliğimiz

Barış Bıçakçı

iletişim

Bizim Büyük Çaresizliğimiz

Barış Bıçakçı

BARIŞ BIÇAKÇI 1966'da Adana'da doğdu. Hüseyin Kıyar ve Yavuz Sanalıoğlu ile birlikte, Ocak 1994 ve Ekim 1997 tarihlerinde iki şiir kitabı yayımladı. İletişim Yayınları'nca yayımlanan diğer kitapları: Herkes Herkesle Dostmuş Gibi (2000) Veciz Sözler (2002), Bizim Büyük Çaresizliğimiz (2004), Baharda Yine Geliriz (2006) ve Bir Süre Yere Paralel Gittikten Sonra (2008).

İletişim Yayınları 1030 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 146
ISBN-13: 978-975-05-0263-7

1-3. BASKI 2004-2010, İstanbul
4. BASKI 2011, İstanbul
5. BASKI 2011, İstanbul

EDİTÖR Can Cankoçak - Murat Gültekingil
KAPAK Suat Aysu
KAPAK RESMİ Oskar Kokoschka
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Serap Yeğen
BASKI ve CİLT Sena Ofset
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11 Topkapı 34010 İstanbul Tel. 212.613 03 21

İletişim Yayınları
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

1

Her şeyin geçip gittiğine, yaşadıklarımızın geçmişte kaldığına kim inandırabilir bizi? Anılarımızı avuç dolusu su gibi her sabah yüzümüze çarpmanın işe yaramayacağına kim inandırabilir?

Tanıklarla, kanıtlarla, uygun adım yürümek için ikide bir ayak değiştirme imkânı veren gerçeklerle ne kadar üstümüze gelseler, boşuna! İnanmayız. "Geçen bir şey yok!" diye bağırırız. "Her şey tam şimdi yaşanıyor!"

Tam şimdi, bir yaz öğlesi, Nihal halılarını kaldırdığımız salonun parkesinde çıplak ayaklarıyla geziniyor...

Odamda, pencere pervazına dayalı masamda oturuyorum. Okuduğum kitaptan başımı kaldırıp salonun uzun duvarı boyunca gidip gelen Nihal'e kulak kabartıyorum. Ayaklarının bir canlılık belirtisi olarak bir an için parkeye yapıştığını, sonra hafif bir şapırtıyla ayrıldığını duyuyorum. Ayak sesleri uzaklaşırken, odamın duvarındaki saatin aynı sesi, aynı hafif şapırtıyı taklit etmeye başladığını fark ediyorum. "Zaman sensin zaman kadındır" diyorum içimden. Sen Çetin, günlük hayatın şiirle yaptığı bu alışverişle ilgili değilsin. Her zamanki gibi yere yanlamasına yatmış, elini halının desenleri üzerinde gezdiriyor, Nihal'in, bizim küçük mucizemizin, otuz altı numara ayaklarını düşünüyorsun. Başparmakları nemden kızarmayan (Kızarmış başparmaklardan nefret edersin, nefret ettiği şeyler bile gülünç olan sevgili dostum!), ayakkabıların biçimini bozmayan o taraksız ayaklar, salondaki kitaplık boyunca gidip geliyorlar, yakınlaşıp uzaklaşıyorlar. Ama sen, huyun kurusun, dikkatini bu küçük geçit törenine daha fazla veremiyorsun. Sırtını masama yaslayıp kulağınla oynamaya başlıyorsun. Kulağının iç kısmındaki bir kılı iri parmaklarınla, bir hayli uğraştıktan sonra, tutup koparıyorsun. Sımsıkı bastırdığın parmaklarının arasındaki kılın siyah, kalın ve hafif sarmal oluşuna seviniyorsun. Heyecanla, övünçle bana gösteriyorsun. (Nasıl hatırlamam! Bir pansiyonun açık penceresinden gördüğü çıplak kadını benim de görmem için koşarak haber vermeye gelen Erden Çetin'i, şimdi nasıl hatırlamam!)

Senin bu başarına gülümseyerek karşılık veriyorum. Sonra kahkahalarla gülmeye başlıyoruz. Yirmi yıldır güldüğümüz gibi, dünyanın kıldan tüyden şeylerin etrafında döndüğünü bilerek, gülüyoruz.

Bir yaz öğlesi, Nihal halılarını kaldırdığımız salonun parkesinde çıplak ayaklarıyla geziniyor işte...

2

Ankara Hastanesi’nin acil servisinin doğramaları turkuaz renkli otomatik kapısı sürtünme sesleri ve gıcırtılarla önümüzde açıldığında Çetin, sağ tarafta duvara bitişik duran boş sedyeyi, üzerindeki kan birikintisini ikimiz de hemen fark etmiştik. Kan, kahverengi deri kaplaması yer yer yırtılmış, metal ayakları paslanmış sedyenin eskiliğine kirliliğine aykırı bir canlılıktaydı; tavandaki floresanların karmaşık ışığını yansıtıyordu. Sedyenin yanında duvar boyunca dizilmiş bekleyenler, acının belli bir anında donmuş bekleyenler, bu küçük kan gölünü kanıksamış gibiydi. Diğer acil servislerde gördüğümüz insanlara benziyorlardı: Aynı üzgün burunlar, aynı korkan gözler, aynı soran eller, ayaklar, ölülerin yaralıların peşinden koşmuşlar, yetişememişler...

Orası Fikret'i gördükten sonra baktığımız üçüncü hastaneydi, ne yapmamız gerektiğini iyi biliyorduk. Danışmadaki görevlilere birkaç saattir kafamızın içinde yankılanan isimleri söyleyecektik, onlar da önlerindeki listede tükenmez kalemle (tuhaftı doğrusu, üç hastanede de kırmızı tükenmez kalem kullanıyorlardı) yazılmış isimleri işaret parmaklarıyla okşayacak, listenin sonuna ulaştıklarında aynı soğuk tavsiyede bulunacaklardı: "Bir de morga bakın!"

Bir de morga bakalım Çetin! Göğüslerinin üzerine düşürdüğü ıslak saçlarını güneşte tarayan çıplak kadına baktık nasıl olsa, gel bir de morga bakalım!

O hastanenin de morgu alt kattaydı, oranın da girişinde, kenarlarında alüminyumdan yivli şerit olan üzeri soluk mavi, metal gövdeli resmi daire masası vardı. Masanın üzerinde kimlikler. Kimliklere eğilmiş bakan birkaç polis, birkaç görevli.

Tam orada dönüp bana bakmıştın Çetin. Artık üçüncü morgda dayanamamış dönüp bana bakmıştın.

Sekiz yaşındaydın. Açık kahverengi bir Anadol'un arka koltuğunda, annenin kucağındaydın. Annen susam kokuyordu. Kızılcahamam'a pikniğe gidiyordunuz. Nevzat Amcalarla. Ağabeyin yoktu, yaz tatili için teyzenizin yanına gitmişti. Sen otomobildeki tek çocuktun. Seninle oynuyor şakalaşıyorlardı. Yoldan aşağı yuvarlanırken Nevzat Amca direksiyonu tutmak için uzanmıştı. Beş el vardı direksiyonda, babanın iki eli, Nevzat

Amca'nın iki eli ve gören görür, ölümün eli... Sen balon gibi sönüyordun. Mübeccel Teyze bağırıyordu. Annenin sesi çıkmıyordu, sımsıkı bastırmıştı seni kendine. Ağaca vurunca büyük bir çatırtı. O çatırtının çenenden çıktığını düşünmüştün hastanede yatarken. Bir ay boyunca kamışla içtiğin çorbalar, güç bela içine çektiğin bulamaçlar, başını okşayan akrabalar, doktorlar, hemşireler... Sonunda çenene taktıkları o şeyi çıkardıklarında, çatırtıyı tekrar duymuştun ve ağabeyinle yapayalnız kaldığınız evinizde birbirinize sarılıp ağlarken üç dişin eksikti.

Bana baktığında sormayı düşündüğün ama soramadığın soru: Annenle babanın kimlikleri de böyle bir masada mı durmuştu, yirmi altı yıl önce?

Bildiğim en iyi yanıt: Elimi omzuna koymak, sana bakıp iki gözümü birden kırpmak.

Yirmi altı yıl öncesinden o güne dönüp masadaki kimlikleri incelemeye başlamıştık. Görmüştük. Oradaydılar. Niyazi Amca, Melahat Teyze. Birer isim olarak. Birer fotoğraf olarak; bakımlı, gülümseyen, az önce bir fotoğrafçının iş bitirici eli değdiği için çeneleri hafifçe yukarıda, yüzleri biraz yana dönük. Arkalarında aynı koyu mavi perde.

"Çocukları mısınız?" diye sormuştu polislerden biri alçak sesle.

Sense, "Muğlalı mısın?" diye karşılık vermek istemiştin Çetin; bir sürü gülünç hikâye, ifade, şive ve küfür öğrenip dönmüştün yıllarını geçirdiğin şantiyelerden.

"Hayır," demiştim ben, bu "hayır"la üzerimizden hiçbir şeyi atmış olmuyordum, "ama akraba kadar yakındık."

"Başınız sağ olsun. Çocukları yok muydu?" diye sormuştu Muğlalı polis.

Fikret ve Nihal.

Fikretlerin evinde sen, ben, Fikret, Fransızca çalışıyoruz. Melahat Teyze içeriden sesleniyor: "Fikret çabuk babanı ara!" Nihal o gece doğuyor. Yıllar sonra üçümüz aynı odada üç beş sekiz oynarken sokak kapısı açılıyor, odanın kapısından Nihal başını uzatıyor, saç bağını çıkarıp bileğine takmış, odaya ilkokul kokusu doluyor, "Arkadaşların mı var ağabey?"

"Yine de bir teşhis etseniz," demişti Muğlalı, "bazen kimlikler karışıyor."

Ortasında yuvarlak penceresi olan, metalden ağır bir kapıyı açmışlardı. Bir kasap buzdolabının kapağına benziyor, diye düşünmemeye çalışmıştın sen de Çetin. Ama sonra düşünsem ne olur, diye düşünmüştün, hani kancalar, hani etler!

Aradan dört yıl geçtikten sonra söyleyebiliyorum: O gece morgdan çıkarken bana bakmadığın, benimle konuşmadığın için sana nasıl müteşekkirim bilemezsin! Baksaydın ya da konuşmaya kalkışsaydın, o ana dek olmaya çalıştığım Ender olmayacaktım artık. Farklı biri, tanımadığım biri olacaktım.

Merdivenlerden çıkarken ikimiz de ısrarla basamaklara bakıyorduk. Çetin sen de kötü müydün? Benim başım dönüyor, kulaklarım uğulduyordu. "Çetin Ağabey, Ender Ağabey!" diye çağıran o ses belki biraz gerçekdışı gelmişti bu yüzden.

Nihal turkuaz sıraların birinin kenarında ayakta duruyordu. Diğer insanların arasında başka bir şey olarak duruyordu. Rengârenk bir akvaryum. Doğumuna tanık olduğumuz, Fikret Amerika'ya gittikten sonra yılda bir iki kez anne babasını ziyarete gittiğimizde karşılaştığımız Nihal, çok güzel görünüyordu, çok güzeldi ve nasıl anlaşılır böyle şeyler, duruşundan, yüzünün ifadesinden annesinin ve babasının öldüğünü henüz bilmediği belli oluyordu. Bekleyişin, arayışın, bulamayışın gerginliği vardı. Ölümün ezginliği değil.

O gerginlikle ellerini durmadan hareket ettirerek, düzgün durduğu halde saçını düzelterek, vücudunun ağırlığını verdiği bacağını sürekli değiştirerek konuşmuştu: Fikret Ağabeyi telefon ettiğinde çok korkmuş hemen Hacettepe'nin acil servisine koşmuştu. Fikret iyiydi, yani birkaç kaburgası kırıktı, boynu zedelenmişti ama ciddi bir şeyi yoktu. Amerika'dan geldiğinin haftasında böyle bir şey yaşaması ne kötüydü. Ağabeyi, anne babalarının nerede nasıl olduklarını bilmiyordu, çünkü kaza sırasında birbirlerini kaybetmişlerdi. Nihal'den çevredeki hastanelere bakmasını istemişti; yaralıları çevredeki hastanelere dağıtmışlardı. Nihal de İbni Sina ile buraya bakmıştı, ama hastaneye getirilenler listesinde anne babasının ismini görememişti.

Ah Çetin, ne kadar zordu değil mi bu konuşmayı dinlemek! Nasıl söyleyecektik ona! Ben hâlâ bilmiyorum Çetin, bir ölüm haberi nasıl verilir? Neyi gözetmeli insan? Haberi alacak kişinin daha az sarsılmasını mı? Böyle bir şey mümkün mü? Olabildiğince geç öğrenmesini mi? Geçen sürede ölenler dirilemeyeceğine göre! Ölümü korkunç bir şey olmaktan çıkarmaya, anlaşılır, kabul edilebilir bir şey olarak göstermeye mi çalışmalı?

"Azrail'in piyangosu annenle babana vurdu Nihal!"

"Şu merdivenlerden inip sola dönünce morg var, annenle baban karı koca buz gibi yatıyorlar orada."

Bunları şimdi yazabiliyorum Çetin, oysa o sırada yine kapkaranlık, korkunç bir şey düşünüyordum: Eski mahallemizin kasabına oğlunun ölüm haberinin verilişini. Sen de biliyorsun, anlatmıştım. Akşam saatleriydi, kıştı. Kahvede her zamanki gibi babam ve Reşit Bey ile oturuyordum. Arkadaşları gelip kasabı sormuşlardı, oğlunun başına gelenleri anlatmışlardı. Dört yaşında çocuk... Bir kuyuya düşmüş ölmüştü, kuyu derindi. Birden herkes susmuştu, kasap girmişti çünkü içeri. Gülüyordu, neşeliydi, belli içmişti. Gülerken kara bıyıkları yanaklarını aşıp kulaklarına değecek gibi oluyordu. Bir iki güzel söz söyleyerek, şakalar yaparak arkadaşlarına yaklaşmıştı. Arkadaşları onu kollarından tuttu, omuzlarından tuttu. Haberi alınca kasabın kolları omuzlarından kopup düşecekti. Başı omuzlarının üzerinden yuvarlanıp gidecekti. Kasap şaşırmış, ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Onu o şaşkın haliyle dışarı çıkardılar. Kahvenin önündeki yarı karanlıkta söylediler. Biz, kahvedekiler, tam bakamıyorduk onlara. Bordo masa örtülerine bakıyorduk, örtülerin üzerindeki sigara yanıklarına, ki her birinin biçimi bahse girerim hepimize müthiş anlamlı geliyordu. Masaların üzerindeki metal kül tablalarını döndürüyorduk. Çaycı da boşalan çay bardaklarına saldırıyordu. Birbirine değen camın, metalin, porselenin gürültüsü hepimizi biraz koruyor, saklıyordu.

3

Neden bir rüya görürüz? Her şey olup bittikten sonra neden bir de rüya görürüz? Karmaşanın, keşmekeşin, hayatın yorucu zenginliğinin içinde eksik kalan nedir ki, uykunun kuytusunda ille de tamamlanması gerekir? Rüyamızda, birbiriyle ilgisiz gibi görünen ayrıntıları bilincimiz önden gürültülü bir lokomotif gibi çekip bir yere, örneğin bir anlama mı götürür? Yoksa o ayrıntılar bilincimizin balonuna batan iğneler midir?

Çetin, rüyalarını hatırlayan şanslı-şanssız insanlardan olsaydın, apartmandan çığlıkların geldiği o gece, korkuyla uyanmadan önce gördüğün rüyayı da mutlaka hatırlayacak, bana anlatacaktın: Annen ve baban sizin On Birinci Sokak'taki evinizde, koridorda ayakta duruyorlar. Bitkin gibiler. Koridordaki sarı lamba karpuzundan süzülen ışıkta her şey olduğundan biraz daha hastalıklı görünüyor. Sen Çetin, annenle babana bakıyorsun, onların bir şey söylemesini bekliyorsun. Bir an aklından ölmüş oldukları geçiyor, ama küçük bir ayrıntı bu, üzerinde durmaya değmez. İşte koridordalar ve sana bir şey söyleyecekler. Annen konuşuyor, anlamıyorsun. Babanın tok sesi annenin söylediklerini tekrarlıyor: "Battaniyenin nerede olduğunu biliyor musun?" Annen yanıtını beklemeden güzel bir gülümsemeyle koridor boyunca uzanan gömme dolabı gösteriyor. O gülümsemeden anlayıveriyorsun: Henüz küçük bir çocuksun, aynı anda idrar keseni zorlayan basıncı gidermek, çişini bırakıvermek isteği duyuyorsun. Annen dolabın alevden kararmış kapaklarından birini açıyor. (İşte ufak bir ayrıntı daha! Dolabın kapaklarında kara lekeler bırakan o küçük yangın annen baban öldükten çok sonra olmuştu.) Sana yorganların üzerinde duran battaniyeyi gösteriyor. "Çetin yavrum üşürsen bunu alabilirsin." Üzerinde sarı bir kaplan postu deseni olan kahverengi, parlak tüylü battaniye. Annen battaniyeyi almak için dolaba doğru döndüğünde sırtında kocaman bir böcek olduğunu görüyorsun. Açık kahverengi bir böcek. İnsan gibi iki kolu iki bacağı var. Kollarıyla bacaklarıyla annenin sırtına yapışmış, bütün sırtını kaplamış. Kemikli bir böcek, uzun kalın antenleri annenin kumral saçlarının arasına karışmış. Annen yüzü sana dönük dururken bu antenleri neden fark edemediğini soruyorsun kendi kendine. Sonra babanın sırtında da aynı böceğin olduğunu görüyorsun. Böcekler sana doğru pis bir sırıtışla bakıyorlar. Ardından kahkahalar

atıyorlar. Annenle babanın neden bitkin göründüğünü anlayıveriyorsun. Neden o kadar çaresiz olduklarını... Çünkü o böceklere teslim olduklarını, teslim olduklarını... Çığlık gibi kahkahalar atarken böcekler...

Sıçrayarak uyanmıştın Çetin. Sen hep yüzüstü yatarsın, bu yüzden yanağın salyanla ıslanmıştı. "Böcekler vardı," demiştin, neredeyse tamamen yanlış harflerle. Ben odanın kapısında duruyordum; "Çetin!" diye seslendiğimde, doğrulup, dilini ağzının içinde yerli yerinde tutmaya çalışarak, "Böcekler vardı," demiştin yine. "Apartmandaki sesleri duyuyor musun?" diye sormuştum, böceklere alışkındım.

Apartmandan çığlıklar, ağlama sesleri geliyordu. Biri, bir kadın, ağlayışına bir makam bulmuştu, ama daha yırtıcı çığlıklar bu ağlayışı bastırıyordu.

Elinle pijamanın önünü ovuşturup sızlanarak kalkmıştın yataktan. Bir süre ayakta birbirimize bakarak, çığlıkları dinleyerek öylece durmuştuk. Neden sonra, "Biri öldü herhalde," demiştin. Hiç konuşmadan salondan geçip kapıya doğru gitmiştik, ben önde sen arkada. Sokağın karşısındaki beyaz eşya mağazasının ışığı salonu gölgelerle doldurmuştu, aynı ışık mutfağın penceresinden de giriyor, koridoru hafifçe aydınlatıyordu. Kapının önünde durmuş gözetleme deliğinden dışarıya bakan Nihal'i gördük. Görür görmez ikimiz birden irkilmiş, birkaç adım geriye gitmiştik. Hemen fark ettik ki Nihal gözetleme deliğinden bakmıyordu. Bütün bedeniyle kapıya yaslanmış, avuçlarını başının hizasında kapıya dayamış, yüzünü de iyice yapıştırmıştı. Öylece duruyor, dışarıdaki bağırışlar, haykırışlar arasında duyulur duyulmaz bir biçimde inliyordu. Sonra ağır ağır kıvranmaya başladı.

Acıdan besleniyordu sanki. Çünkü ne yapsa ondan kurtulamıyordu, iyice geçiriyordu tırnaklarını. (Kim tırnaklarını kime geçiriyor? Boşuna uğraşma Çetin, bu sorunun yanıtı yok.) Başına gelen şeyleri o kadar sessiz sakin karşılaması tuhaftı zaten. Demek içinde olan oluyordu. Onun kapının önündeki o haline bakıp, başkalarının acısını kendi acısına dönüştürdüğünü düşünmüştüm. Bütün ölümleri tek bir ölüme dönüştürüyordu, en yakınının en sevdiğinin ölümüne.

4

Senin kendine tuvalete güç bela atabildiğin ve işemenin güzelliğine methiyeler düzdüğün o geceden birkaç hafta sonra, Nihal gece geç saatte, arkadaşlarının kollarında, zilzurna gelmişti eve. Ne büyük çaresizlikti Çetin, ne büyük çaresizlik! Akşam saatlerinde Nihal'in yine gecikeceğini düşünüp seninle yemek hazırlığına girişmiştik. Yıllar içinde öğrenmiştik, alışmıştık; yemek yaparken birimiz önden gider, diğerimiz soğan doğrayarak, maydanoz yıkayarak, salçayı, yağı hazırlayarak, ortalığı toparlayarak onu takip ederdi. İtaat esastı. O akşam önden giden sendin, kıymalı yumurta ve zeytinyağlı pırasa yapıyordun. Sebzeleri doğradığın kesme tahtasını, bulaşık süngerini yeşil sabunla köpürtüp yıkamaya kalkışınca, kıyamet kopmuştu! Tartışmıştık. (Seninle tartışmalarımızı çok seviyorum Çetin. Bizi zindeleştirdiğini hissediyorum. Titreyen sesinin, senin için fazla "ciddi" kaçan sözcüklerinin, tek atımlık saldırganlığının karşısında soğukkanlılığımı korumaya çalışmak, gizliden gizliye mutlu ediyor beni. Bu da oyunlarımızdan biri ve anlıyorum, üzerimde senden başka herhangi birinin etkisine dayanamıyorsun. Öyle ki o akşam, beni üzmemek için ismini ağzına almamaya özen gösterdiğin Sevgi'yi bile getirip savaş alanımızın ortasına koymuştun. Sana kalırsa, makineye koymaya değmeyecek ufak tefek bulaşıkları sabunla yıkamam, kirlerle bağ yapabilen sabun moleküllerinin onları bulaşıklardan akan su yardımıyla ayırdığını söyleyen kimyanın değil, doğrudan Sevgi'nin aklıma soktuğu bir şeydi. Ben hâlâ onun etkisi altındaydım, kişiliksiz bir âşık gibi onu taklit ediyordum. Baksana, çaya kokulu çay karıştırılmasını istemiyordum, sinirlendiğimde papatya çayı içiyordum, sokaktan geçen sütçüden süt alıp yoğurt yapacağız diye tutturuyordum ve 1 Mayıs mitinglerine, cezaevlerindeki durumu protesto gösterilerine katılıyordum. Okuduğum kitaplar yüzünden duygudaşlık hastalığına yakalanmasaydım Çetin, ben de sana kızabilirdim. Neden yıllarca Murat Ağabey'in kanatları altında, İstanbul'da yaşadığını sorabilirdim. Neden kadınlarla ilişkinde İngilizce şarkılar söyleyen bir bukalemuna dönüştüğünü sorabilirdim. Ya da neden zamane burjuvaları gibi kasaplara "Etin var mı?" manavlara "Elman var mı?" diye sorduğunu... Ama niye birbirimize tıpatıp benzeyelim ki! Sadece şunu bil: Tartışmalarımızı gerçekten seviyorum. Bir başkası gibi olmaya çalıştığımı

veya bir "imaj" yaratmaya çalıştığımı düşündüğünde açtığın yaylım ateşini seviyorum. Sevgi'ye gelince... O konuya nasıl olsa sen ya da ben geri döneceğiz. Şimdi Nihal'in kendisine, bize ve belirsiz geleceğindeki belirsiz erkeklere meydan okuduğu o geceyi hatırlayalım.)

O akşam yemeğini, tartışmamız hep olduğu gibi kucaklaşmayla bittiğinde, mutfaktaki masada yan yana yemiştik. Birbirimizi dirsekleyerek... Bana iki lokmamda bir yemeğin güzel olup olmadığını soruyordun. Her zamanki gibi… Seninle ben Çetin, gücümüzü, güzelliğimizi, canlılığımızı küçük yaşantıları sabırla tekrar etmekten alıyoruz. Ne kadar çok şeyi tekrar ettiğimizin, bundan nasıl bir haz aldığımızın farkında mısın? Yirmi üç yıldır, lisedeyken sizin memleketten gelen kavurmaya ilk kırdığın yumurtadan bu yana, yaptığın yemeklerin nasıl olduğunu, o yemeği yerken, hazmederken, son bir kez de tuvalete giderken defalarca sorarsın. (Tuvaletten çıktıktan sonra da, "nasıl geçtiğini" ayrıntılı bir biçimde sorarsın ama şimdi buna girmeyelim.) İstanbul'da sizde kaldığımda yere serdiğin yatakta rahat uyuyup uyumadığımı, balıklama atladıktan sonra atlarken bacaklarımı kırıp kırmadığını, sevgilini beğenip beğenmediğimi onlarca kez sorarsın. Yanıtlarımla da yetinmez, "Gerçekten mi?" dersin, "Ciddi misin?" ya da "Yemin et!" Bir kez daha onaylatmak istersin. Sana bütün soruların için tek bir yanıt vermeye kalkışmak, "Söyledim ya!" diye kestirip atmak ne kaba ve aptalca bir davranış olurdu! Tekrarın ve hayatın güzelliğini reddetmek olurdu. Hayat tekrardan ibarettir çünkü. Hayatın gücü tekrarın gücüdür. Günlerin, ayların, mevsimlerin gücü… Tabii bir de şiirin… Şiirlerin tekrar eden dizelerinin gücü... Dinlere ne demeli? Hindu'nun mantrasını tekrar etmesi, Müslüman'ın tespih çekmesi ve senin "Yemek güzel olmuş mu?" diye sorman...

Yine uzaklaştık konudan değil mi Çetin!

Evet yemek çok güzel olmuştu. Kıymayı iyice kavurup içine kimyon ve karabiber koyman büyük incelikti. Pırasaları küçük küçük doğrayınca, haklısın, yemeğin yalnızca görüntüsü değil tadı da değişiyordu, güzelleşiyordu.

Biz daha masadayken kapı çaldığında, "Nihal'dir!" deyişinden, birbirimize belli etmeden onu beklediğimizi, aklımızın onda olduğunu anlamıştım. Ama gelen kapıcımız İhtiyar'dı, aidatları topluyordu. Bizim ilk kışımızdı, bilgimiz olsun diye söylüyordu, önümüzdeki dört ay iki katı aidat verecektik, malum yakıt giderleri, ayrıca bodrumun girişine yapılacak demir kapı ve yenilenmesi gereken posta kutuları için de para toplanacaktı.

O gece, Hülya Koçyiğit'in faytoncu kızı oynadığı filmi, aklımız bir hayli geciken Nihal'de olduğu için, yarım yamalak seyretmiştik; çekirdek içlemeyi daha ciddiye alıyor gibiydik. Tarık Akan başka biriyle evlenince, faytoncu kızın bir mektup bırakıp kayalıklardan atlayarak intihar etmesi, tedirgin etmişti bizi. O günlerin karanlığı içinde tuhaf işliyordu aklımız: Genç kız, intihar, Nihal. İşte tamam, kurduk üçgeni.

Deliği bulmaya çalışan anahtarın sesini duyduğumuzda, ikimiz birden kapıya yönelmiştik. Duyduğumuz seslerde yabancı bir şey vardı. Başarısız bir iki hamle, sonra anahtar deliğine doğru güçsüz bir itiş.

Nihal iki arkadaşının kolundaydı. Başını, ağırlığı yüzünden kaldıramıyormuş gibi, iki yana sallaya sallaya kaldırmış, "Sakın bana iyi davranmayın!" demişti.

Şimdi olsa romantik-komik bir karşılık bulabilirdik, oysa o gece "Nihal ne bu halin!" diyebilmiştik. Perişan görünüyordu değil mi Çetin? Gündüz evden çıkarken görmemiştim, ama süslenip püslendiği belli oluyordu. Makyaj bile yapmıştı. Fakat her ne olduysa üstü başı dağılmış, makyajı iyice akmıştı. Eteği kırış kırıştı, ayakkabısının teki elindeydi.

İkimiz birlikte, bir paketi teslim alır gibi Nihal'i arkadaşlarının kolundan almıştık. Arkadaşları, iki sarhoş kız, hemen gitmeye yeltenmişlerdi. Bizse olan biteni öğrenmek istiyorduk. Kızlar alelacele bir şeyler anlatmıştı: Bir arkadaşlarının evinde toplanmışlardı, çok içmişlerdi, Nihal ağlamıştı, küsmüştü, hayır anne ve babasından hiç söz etmemişti. (Sorunun sahibi sendin sevgili dostum, insan psikolojisinin dolambaçsız yollarda yürüdüğünü, en kestirmeyi seçtiğini düşünüyordun!) Sonra iki kız birden bir oğlanın ismini geveleyip, kapının dışına bıraktıkları çantalarını sırtlayıp gitmişlerdi.

Nihal aramızda duruyor, başıyla birlikte vücudunun üst kısmı da bir çember çiziyordu. (Çetinciğim, hep sarhoşmuş gibi davranan lisedeki matematik öğretmenimiz olsaydı, "Anlatılmaya çalışılan hareket aslında bir koni tanımlar." diye bizi uyarırdı, değil mi?) Sen bir kolundan ben bir kolundan tutup onu odasına götürmüştük. İşte ilk kez o zaman gerçekten anlamıştım, Murat Ağabey'in henüz on sekizinde bir delikanlıyken sekiz yaşındaki senin sorumluluğunu üstlenmesinin nasıl ağır bir şey olduğunu.

Nihal'in giysileri sigara kokuyor, soluğundan da rahatsız edici bir koku yayılıyordu. Midede tek başına kalan özsuyun ağza doğru çıktığı yakıcı yolculuk. "Aşağıda bir şey kalmadı, tamtakır kuru bakır”ın dile gelişi. Sen böyle anlatımlardan hoşlanırsın Çetin.

Yatağına oturtur oturtmaz Nihal kendini sırt üstü bırakmıştı. Ayakta durup ona baktığımız kısa süre içinde o da bize bakmış, "Bana iyi davranmayın!" demişti, sarhoşların engebeli telaffuzuyla. Pembe gömleğinin önü ıslaktı. Uçlarına doğru hafifçe kıvrımlaşan saçlarından başını suyun altına soktuğu anlaşılıyordu.

"Bana iyi davranmayın!" diye bağırdı tekrar.

Ben ne yapacağımı bilmiyordum Çetin, ağlamaya başlamasından korkuyordum. Sense bir dizini yatağa dayamış Nihal'in gömleğinin düğmelerini çözmeye başlamıştın bile. Sen hep böylesindir işte: Kurdun beceremediğini becerir gerçek bir büyükanne olursun.

Gömleğini çıkardıktan sonra Nihal'i sağa sola çevirip eteğinin kopçasını aramıştın. Kopça eteğin arkasındaydı, Nihal yüzüstüydü. Ten rengi bir sütyenin askılarıyla dörde bölünen sırtı ve çocuksu omuzları beni tedirgin etmişti. Kendimi pis bir röntgenci gibi hissetmiş, senin çıkarmaya çalıştığın eteği uzanıp bir ucundan da ben çekiştirmiştim. Nihal yüzü yastığa gömülü, ten rengi külotlu çorabıyla kalmıştı; çıkardığı iniltiye benzer sesi ikimiz de kendi dilimize çevirmiştik: Bundan sonra ona iyi davranmayacaktık. Çetin biliyor musun, tam o anda her şey bana müthiş kederli gelmişti. Ten rengi külotlu çorabın içinden görünen çiçek desenli açık mavi külot, çorabı çıkardığımızda beyaz karnı enlemesine geçen pembemsi lastik izi, yorganın altına zor bela giren, girer girmez salya akıtarak sızan Nihal, ölümlerden arta kalan, bir fidan, bir fidan ve başka hiçbir şey...

5

Olanlar pek de iç açıcı değildi.

Baştan başlayalım: Liseden arkadaşımız Fikret, üç haftalık tatilini geçirmek üzere, on yıldır yaşadığı ve bizim hiç hoşlanmadığımız bir biçimde "asıl vatanım" diye nitelendirdiği Amerika Birleşik Devletleri'nden Türkiye'ye gelmişti. Geldiğinin üçüncü günü, babası ve üvey annesi ile birlikte Bodrum'daki yazlıklarına gitmek üzere otobüsle yola çıkmışlardı. Otobüs Ankara'dan çıktıktan az sonra, Temelli yakınlarında kaza yapmıştı. Kazada Niyazi Amca ve Melahat Teyze ölmüş, Fikret birkaç kırıkla atlatmıştı. Sonradan gazetelerden ve televizyondan öğrendiğimize göre, on altı kişinin öldüğü, yirmi iki kişinin yaralandığı bu kazanın nedeni, arkasına römork bağlı bir traktörün yola çıkmasıydı; hasat zamanıydı, bu da Melahat Teyze'nin saçlarına, Niyazi Amca'nın üstüne başına karışan buğday başaklarını açıklıyordu. Fikret bize kaldırıldığı hastaneden telefon etmişti. Hastaneye gittiğimizde, Fikret'le konuşurken ikimiz de anlamıştık, zavallı arkadaşımız babasının ve üvey annesinin öldüğünü gözleriyle görmüştü ama bunu söyleyemiyordu. Söylese, onları kendisi öldürmüş olacaktı sanki; böyle bir korku hissediliyordu tavırlarında, bakışlarında. Aptalca bir umutla onları aramamızı, başka hastanelere bakmamızı bile istemişti. Aynı şeyi bizden hemen sonra gelen Nihal'den de isteyecekti. Niyazi Amca ile Melahat Teyze'yi Ankara Hastanesi'nin morgunda bulmuştuk. Orada her şeyden habersiz Nihal'i görmüştük; böylece sessiz ağlamalar, zorunlu telefonlar, uzak akrabaların ziyaretleri, mezar yaptırma işi ve ölümlerin resmi makamlara bildirilmesiyle kabarıp alçalan bir akış başlamıştı. Melahat Teyze'nin tezgâhı beyaz fayanslı mutfağında çay demlemek, acılı kardeşlere ve gelen gidene ufak tefek bir şeyler hazırlamak ikimize düşmüş, bu da aslında bize iyi gelmişti: Hareket etmezsen acı üzerinde birikir.

Fikret'in Amerika'ya dönmesi gerekiyordu. Bir gün bize oradaki hayatının zorluklarından, tutunmak için göze aldığı şeylerden söz etmiş, Nihal'in üniversiteyi bitirene kadar bizimle kalıp kalamayacağını sormuştu. Ankara'da yakın akrabaları yoktu, on yıl ayrı kaldığı bu şehirde bizden başka dostu da kalmamıştı.

Fikretlerin evine lisedeyken kendi evimiz gibi girip çıkardık, Melahat Teyze'nin yemeklerinden az yememiştik. Biz seninle kendimizi hep ikili

gibi hissederdik ama Fikret’siz de yapamazdık. Sen İstanbul'a gittikten sonra biz Fikret'le daha da sık görüşmeye başlamıştık. Fikret benim için senin yokluğun olmuştu. Ona bakarken seni özlemiştim, hayatımın en uçarı, en kapısı penceresi açık dönemini özlemiştim. Üniversitenin sonlarına doğru Fikret ile görüşmelerimiz seyrekleşmiş, onun askerliği ve sonunda kapağı Amerika'ya atacağı iş macerası sırasında uzaklaşmıştık. Ardından on yıl. Bir iki mektup… Türkiye'ye geldiğinde birkaç saatlik görüşmeler... Onun hayalleri bizimkilerden farklıydı… Evet, Çetin, bu konuya girmeyeceğiz.

Fikret'in isteğini kabul etmiştik. Aksi, Niyazi Amca ile Melahat Teyze'nin anısına saygısızlık olurdu. Biz bu dünyanın en çok ihtiyarlarını sevdik değil mi Çetin? İhtiyarlara yaraşır bir vefa duygusunun peşinden koştuk.

Oysa lisedeyken aynı evde yaşamanın tadı damağımızda kalmıştı, yıllarca bunun hayalini kurmuştuk. Hayalimize kavuşalı üç ay bile olmadan evimize bir misafir gelecekti, üstelik iki yıllığına. Yutkunarak kabul etmiştik, senin âdemelman birkaç kez yukarı çıkıp inmişti. İçi boş üç bavulun, zıpkın ve olta takımlarının, alet edevatın, çamaşırlığın, eski bir monitörün, dizlerini güçlendirmek için aldığın pedallı tuhaf bir egzersiz aletinin ve karton kutular içinde gençliğimizin en değerli hazinesi olan seks dergilerinin durduğu mutfağın yanındaki odayı boşaltıp temizlemiş, Fikret yola çıkmadan iki gün önce Nihal'in yatağını, masasını ve küçük bir giysi dolabını bu odaya yerleştirmiştik. Aferin bize!

Nihal donuktu, suskundu. Neşeli şeylere, herkesin her an karşılaşabileceği küçük, güzel sürprizlere pek tahammülü yoktu.

Sen, yurtdışında ve İstanbul'da geçen onca yıldan sonra, üniversiteden arkadaşlarının inşaat şirketinde çalışmaya başlamıştın. Çocukluğunun şehrine dönmekten, birlikte yaşamaktan çok hoşnuttun ama kabul et İstanbul'dan, Murat Ağabeyden ayrı olmak için için huzursuz ediyordu seni.

Bense, okulu bitirdiğimden bu yana kısa kesintiler dışında yaptığım gibi evde kitap çeviriyordum, Sevgi'yle iki yıl kadar süren ilişkimin pençelerini etimden sökmeye çalışıyordum.

İkimiz de, yine lisedeyken hayal ettiğimiz bir şeyi yıllar sonra yaşayacağımızı, aynı kıza, üstelik de daha annesinin karnındayken tanıdığımız bir kıza âşık olacağımızı, kafamızın fena halde karışacağını, bilmiyorduk.

6

Nihal bize kaba davranıyor, onunla ilgilenme, onu neşelendirme çabalarımıza ifadesiz bir yüzle karşılık veriyordu. Akşam yemeklerinde bir arada olma girişimlerimizi ya eve geç gelerek ya da aç olmadığını söyleyerek savuşturuyordu. Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Durumu kabul etmekten başka çaremiz yoktu.

Korkuyorduk. Onu korumamız, hangi kılıklara büründüğünü bilmediğimiz kötülüklere karşı yanında olmamız gerekiyordu. Gençlik sancılarının hayatı anlamsız kılan ani ölümlerle birleştiğinde neler olabileceğini ikimiz de seziyorduk. Fikret'e bir mektup yazmayı düşünüp sonra vazgeçmiştik. Boynunda bir boyunlukla ve yüzüstü yatmasına engel olan kaburga kırıklarıyla gittiği Amerika'da, kardeşinin perişan olduğunu bilmesinin ne yararı olabilirdi! Nihal'le bizim ilgilenmemiz gerekiyordu.

O kış zorlu geçmişti Çetin. Saçaklardan sarkan buzlar ve hafifçe eriyip bulgursu bir hal alan karın iyice kayganlaştırdığı dükkân önlerindeki metal kapaklar... Bunlar bayağı tehlikeliydi! Nihal hep aynıydı, varlığından şüphe duymadığımız bir uçurumun kıyısında kollarını iki yana açmış, sessiz... Kız çocuk sahibi gergin babalar gibiydik. Her sivilceyi aynı sıkıntıyla açıklıyorduk. Kızımızı, bir öğretmenevinin havasız salonunda, yıl sonu müsameresinde, parlak pembe giysiler içinde bale yaparken görmek için can atıyorduk. Bir yandan da garsonları kollamak gerekecekti, çünkü herifçioğulları büyük olasılıkla bizim masayı pek ciddiye almayacak, ara sıcaklar eksik gelecekti. İkinci biradan sonraki biralar için aldıkları fahiş para da cabası.

Denizciler Caddesi'ndeki lokantaya gittiğimiz cumartesini hatırlıyorsun değil mi? Sonradan, o günün tam da, "Her şey karlı bir cumartesi günü başladı," türünden cümleler kuran milat meraklısı gazetecilere göre bir gün olduğunu düşündüm.

Öğle saatleriydi, paltolarımızı giyerken birden bana bakmış, Nihal'in odasını elinle işaret etmiştin, onu da çağıralım mı, der gibi. Bilmiyordum. Bir süre sessiz hareketsiz kalmıştık. Sonra sen "Nihal biz çıkıyoruz," diye seslenmiştin. (Bize nasıl davranmamız gerektiğini tebliğ ettiği o geceden sonra ikimiz de onunla konuşurken biraz sert bir tavır takınıyorduk.)

Kızımız bizi kuru bir "güle güle"ye alıştırmıştı, oysa o gün "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu. Odasından çıkmadan. Yürüyeceğimizi sonra da bir şeyler yiyeceğimizi söyleyince, reddetme olanağı tanımayan bir sesle sormuştu: "Ben de gelebilir miyim?"

Evden Denizciler Caddesi'ne kadar yürüdüğümüz o gün, hem güzel hem zordu. Aylardır orasından burasından çekiştirerek hayata karışmaya, yaşama sevinci vereceğine inandığımız şeyler yapmaya zorladığımız Nihal kendiliğinden katılmıştı bize. Çok şey konuşmak istiyor, konuşamıyorduk. Lokantaya girene dek ben yalnızca saçaklardan sarkan buzların ne kadar tehlikeli olduğundan söz etmiş, sense üzerinde hafif erimiş kar bulunan metal kapaklara dikkat etmemizi söylemiştin! O kadar. Sessizce yürümüştük. Aramızdaki tek yakınlık, sen kayıp düşecek gibi olduğunda, Nihal'le benim aynı anda koluna yapışmamız olmuştu.

Anıtkabir'in bahçesindeki ağaçlar pamuktandı. Tandoğan'da yoldaki kar kahverengiye dönmüştü. Garın peronlarında yine güvercinler dolaşıyordu. Kale, beyazla gri arası bir fonda iyice belirginleşmiş, yakınlaşmıştı.

Lokantanın kaldırımdan birkaç basamak aşağısındaki kapısının önünde, ayaklarımızı yere vururken, Nihal camekândaki ekmekkadayıfı tepsisine bakıp "Çok severim ben!" demişti. Dudaklarını birbirine bastırıp başını sallayarak yutkunmuştu.

Allah'ım ne kadar mutluyduk! Birbirimizden öyle gördüğümüz için sanırım, pisboğaz olmayan insanlara ikimiz de pek ısınamıyorduk, pisboğazlık bizce önemli bir meziyetti.

Nihal'in beyaz bir kontrplak tabakasından şımarık bir çocuğa dönüşmesi, yemeklerin büyük tencereler ve tepsiler içinde sergilendiği mutfak camekânının önünde, avuçlarını birbirine yapıştırıp dizlerini hafifçe kırmasıyla tamamlanmıştı. Lokantanın görmüş geçirmiş aşçıları utangaç bir gülümsemeyle mutfağın buharı içinden Nihal'i selamlamışlardı.

"Turşu da ister misin?" diye sormuştuk.

"Turşu da istiyorum, soğan da!" demişti. Mercimek çorbasına da ıspanağa da soğan yakışırdı. Ekmeği nasıl bu kadar ince doğrayabiliyorlardı? İki garsonun masalardan birine oturup pirinç ayıklaması ne hoştu. Duvarda fotoğrafı olan adam lokantanın sahibi miydi? Pul biber yok muydu acaba? Biraz da peçete; soğuktan sıcağa geçince akmaya başlayan burnu için.

Peki ekmek kadayıfını yiyişini hatırlıyor musun? Ne müthiş bir gösteriydi o! Kadayıfın kaymakla birlikte ağzının içinde dil diş damak

dolaşmasını, sonra yemek borusundan aşağıya kayışını, midesine girişini, bütün vücudu saydammış gibi görebiliyorduk sanki. Oysa gördüğümüz gözlerini kısmış, ahenkle hareket ettirdiği çenesini biraz yukarı kaldırmış Nihal'di.

"Bu yemeğin üzerine çay iyi gider," deyince, Nihal'in o gün şımarık bir kız olarak kendini bize bırakmaya karar verdiğini anlamıştık.

Gençlik Parkı'na Opera kapısından girmiştik. Karşımıza çıkan suyu donmuş havuz Nihal'i heyecanlandırmıştı: "Üstünde yürüyelim mi?"

Yürümüştük. Menevişlenen buzun üzerinde adımlarımızı dikkatli dikkatli atarken güzel göründüğümüzü düşünmüştüm: Buzun kırılganlığını bütün eklemlerinde hisseden üç kişi. Solda nikâh dairesi, onun yanında kenara çekilmiş su bisikletleri, kayıklar; daha geride dönme dolap ve birkaç aletin soluk renkli görüntüleri; havuzun kenarı boyunca sıralanmış kuru dallarının üzeri karlı ağaçlar; tam karşımızda ışıkları yanmayan yarım daire biçimli köprü; hafifçe sağımızda ulaşmaya çalıştığımız çay bahçesinin serayı andıran kapalı yeri. Her şey köhne ama anaçtı. Kıştı işte.

Camları buğulanmış çayhaneye girdiğimizde, ortada gürül gürül yanan soba ve aynı yöne (televizyona doğru) dönmüş oturan nargileli ihtiyarlar, Nihal'in turistik bir şaşkınlık çığlığı atmasına neden olmuştu. Sobanın çevresinde yan yan attığı adımlarla dönen Nihal'e bakarken, annemin sık sık söylediği, sarmısağı gelin etmişler kırk gün kokusu çıkmamış, sözünü hatırlamıştım. Bize yüz vermediği o aylar boyunca Nihal olduğundan olgun görünmüştü gözüme. Soba ile ısınma dışında bir ilişki kurmaya uğraşmasına, bunu da çayhanedekilerin kendisini seyrettiğinden emin bir biçimde yapmasına sinirlenmiştim. Şehrin gözde semtlerinde açılan nargilecilerden söz etmesi de sinir bozucuydu. Çetin seninse hiçbir şey umurunda değildi, üç kişilik semaver söylemiştin bordo önlüklü garsona. Kalın parmaklarının üçü… Güven veren üç. Bizim üçümüz. Nargile kokusu, semaverin buharı, televizyonun sesi, kapı açılınca içeri giren soğuk hava, hepimiz olduğumuzdan daha ihtiyardık.

Sonra sinemaya gitmiştik. Nihal dağcılıkla ilgileniyordu, sen macera filmlerinden hoşlanırdın, benimse yüzleşmekten haz duyduğum yükseklik korkum vardı. Dolayısıyla zirve delisi dağcıların düşüp kalktıkları, inip çıktıkları o filme gidebilirdik. Ama Çetin nereden bilebilirdik, kahramanlarımızın ağabey kız kardeş iki dağcı olduğunu, anne babalarının acıklı bir biçimde öldüğünü. Üstelik babanın ölüm sahnesi, Niyazi Amca'nın kafamızda canlandırdığımız ve Nihal'in de bir biçimde aklına

getirdiğini düşündüğümüz ölümüyle basit bir benzerlik taşıyordu. Niyazi Amca otobüsten fırlayıp metrelerce uzağa düşmüştü. Büyük olasılıkla, yere düştüğünde filmde düşen babada olduğu gibi, bir toz bulutu yükselmişti... Çetin biz seninle iki baykuşuz, başka bir şey değil!

Ara verildiğinde çok gergindik. Oysa Nihal filmin ne kadar sürükleyici olduğundan söz etmiş, dağcılıkla ilgili bir iki bilgi vermişti, tırmanış teknikleri, düğümler, çiviler filan. Biz uzaktan kuruyorduk Çetin, olanlar üzerine değil olabilecekler üzerine düşünüyorduk. Nihal ise zaten ne yaşadıysa yaşamıştı. Yine yaşayacaktı, tekrar yaşayacaktı. Buna engel olamazdık ki! Şu şarkı olayını hatırlasana! Kimin aklına gelirdi, senin tıraş olurken söylediğin şarkıyla Niyazi Amca'nın söylediği şarkı aynıymış! Bunu, evde birbirimize alıştığımız, Nihal'in aramızdan pırıl pırıl bir su gibi aktığı o günlerde, senin atletle ortalıkta dolaşıp banyonun kapısı açık tıraş olduğun bir pazar akşamı anlamıştık. Aynaya doğru eğilmiş bir elinde tıraş bıçağı diğer elinle yüzünü gerdirirken "Sevemez Kimse Seni"yi söylüyordun, Nihal ağlaya ağlaya salondan odasına gidiyordu.

7

Gazeteciler haklıydı, Her şey karlı bir cumartesi günü başlamıştı.

Artık birlikte daha fazla zaman geçiriyorduk. Hafta sonu kahvaltı ederken televizyonda seyredecek bir Türk filmi muhakkak oluyordu. Siz sonra birkaç gazetenin bulmacalarını çözmeye girişiyordunuz. Kahveyi Nihal ile ben orta şekerli içiyorduk, sen sade içiyordun. Lisedeyken yaptığımız gibi salonda, pencerenin önünde oturup sokağı seyrederken müzik dinliyorduk.

Akşam yemeklerinde de çoğunlukla birlikteydik. Haftada bir, senin eve gelirken Sakarya Caddesi'ne uğrayıp aldığın, üzerinde isminin yazılı olduğu kesekağıtları içindeki balıkları pişiriyorduk. Ben çeviriden sıkıldığımda basit yemekler yapıyordum. Nihal de bazen zorlu yemeklere kalkışıyordu, kadınca bir becerisi vardı, Melahat Teyze ile mutfakta zaman geçirdikleri anlaşılıyordu.

O günleri düşündüğümde, Nihal'le evde yalnız kaldığımız hafta içi gündüzlerini pek hatırlayamıyorum. Daha doğrusu böyle bir şeyin olduğuna şimdi inanamıyorum.

Düşüncesi bile heyecanlandırıyor. Nihal odasında, salonda ya da mutfaktayken ben odamda uslu uslu oturup çevirimi yapıyordum! Aradığım sözcüğü unutarak, rastladığım sözcüklerin peşinden mi gidiyordum! Aslına bakarsan Çetin, Nihal, biz ona âşık olduğumuzda varlık kazandı, fiziksel özellikleri belirginleşti, daha bir güzelleşti, çekicileşti; hatırlanır oldu. Önce aşk vardır. Hatırlamak da, acı çekmek de, sevgilimize vereceğimiz çiçeğin fotosentezi de ondan sonra başlar.

Henüz aşkın kenar çizgileriyle belirginleşmemiş günlerden hatırladıklarım:

Nihal banyonun kapısını hafifçe aralayıp sesleniyor. "Ender Ağabey şofbene bakabilir misin? Su soğuk akıyor." Bakmıştım. Pilot konumundaydı. Banyoya doğru gidip suyu bir süre kapatmasını söylemiştim. Düğmeyi açık konumuna getirince banyo kapısına yaklaşıp tekrar seslenmiştim. "Şimdi aç Nihal!" Bunu niye hatırlıyorum biliyor musun? Çok gergindim de ondan. Banyo kapısının buzlu camından Nihal'in çıplaklığını fark etmiştim. Bir gölgeden daha fazlası… Parlak ışığın altında

turuncu bir sıcaklık… Gaz lambası alevi… Girintili çıkıntılı gaz lambası alevi…

Niyazi Amca'dan Nihal'e bağlanan maaşla ilgili işler için Emekli Sandığı'na gidiyoruz. Birlikte gitmeyi önermesiyle bir yakınlık, daha doğrusu bir ortaklık başlıyor, kendisini sanki bana bırakıyor. Görevlilerin söylediklerini benim anladığımı umarak çevresine bakınıyor. Halbuki bu tür işleri hiç sevmem, zaten beceremem de. Her şeyi benim de tekrar tekrar sormam, katları boş yere birkaç kez inip çıkmam gerekir. Ama o gün Nihal'in bana ihtiyacı olduğunu açıkça belli edişiyle atak biri oluvermiştim. "Hanımefendi biz dilekçemizi evraktan zaten geçirmiştik!"

Bir akşam Nihal eve hediyelerle geliyor. Sana bir İngiliz anahtarı (birkaç gün önce evdekinin dişlerinin artık tutmadığından yakınmıştın), bana çalışırken belime koyacağım küçük bir yastık (oturmaktan belim ağrıyor, diye yakınmıştım). "Bu senin, bu da senin!" diyor. Şaşkınlıkla fark ediyoruz, bize yalnızca isimlerimizle sesleniyor. Sonradan düşünmüştüm, nasıl birdenbire ağabey olmaktan çıktık!

Bir pazar öğleden sonra kısır yapmaya girişiyorsun. Nihal de sana yardım ediyor. İkiniz günlük işlerde iyi bir ekip oluyorsunuz. Ben oturmuş sizi seyrediyorum. Nihal'den taze soğanları yıkamasını istiyorsun. Yıkıyor ve sen söylemediğin halde doğramaya başlıyor. Hem de senin hiç sevmediğin biçimde, bir hayli kalın. Ona kızmıyorsun, hoş şakalarla takılıyorsun. Oysa Serap'a bu yüzden kızdığını çok iyi hatırlıyorum; ağlayarak, bir kış günü toplandığımız öğrenci evinin en soğuk odasına kapatmıştı kendisini.

Şu senin muhteşem patatesli sarımsaklı omletini yaptığın kahvaltılardan birinde, Nihal uzanıp tıraşı gelmiş çenendeki ekmek parçasını alıyor. Sol gözümün hemen altında bir seğirme... Hâkim olmaya çalışıyorum.

Hafta içi bir öğleden sonra, Nihal odamın yarı açık kapısını yavaşça iterek, "Girebilir miyim Ender?" diye soruyor. Biraz zaman geçirmek için gelmiş gibi, kitaplığın önünde duruyor, kitaplara bakıyor. Bir an o aptalca soruyu soracak korkusuna kapılıyorum. Hayır, okuması için bir kitap önermemi istiyor. (Çetin, o gün masamdan kalkıp, kutsal kitabım diyebileceğim, sayfalarını meyve lekeleriyle doldurduğum bir kitap vermiştim Nihal'e. Ama keşke vermeseydim! Beni zayıf düşüren, algılarımı çarpıtan bir ilişki böylece başlamıştı. Benden okumak için kitap önermemi isteyenlerin kalbimi de istediklerini sanıyordum, hâlâ öyle!)

Nihal bir cuma akşamı "oraya" gitmek istediğini söylüyor. Cumartesi sabah kahvaltıdan sonra eski evlerine gidiyoruz üçümüz. Hava kapalı olduğu için mi, evin bütün ışıklarını yakıyorsun Çetin. Bir iki pencere açıyorsun. Nihal'in bir şeyler alacağını sanıyoruz. O ise mutfağın tezgâhına yaslanmış kollarını kavuşturmuş duruyor. Duruyor. Biz seninle evi şöyle bir dolaşıyoruz. Bütün o eşyalar! Kapıcıya verilen çiçekler dışında olduğu gibi duruyorlar. Ölümden sonra bir hayat var ve onu sanki eşyalar yaşıyor. İlk günlerin can acısıyla ne yapılmışsa yapılmış, sonra oradan hızla uzaklaşmış herkes. Ama işte kaçtığın yerdesin yine! Nihal, bu dünyanın acılarının da tıpkı dünya gibi yuvarlak olduğunu kanıtlıyor. Evden hiçbir şey almadan, ışıkları, pencereleri kendi eliyle birer birer kapatarak çıkıyor. Çıkıyoruz.

Yine bir öğleden sonra Nihal elinde kalbimle odama geliyor. Çok beğendiğini, daha önce okumadığı için hayıflandığını söylüyor. Günlerdir, kitaptan hiç söz etmemesini beğenmemesine yoran, bu yüzden de karnına ağrılar giren, özgüvenini yitiren ben Ender, sevincimi saklamaya çalışıyorum.

Birlikte temizlik yapıyoruz. Elektrikli süpürgeyle koridoru süpürürken elinde toz beziyle yanında bir şeyler söyleyen Nihal'i duymayıp neden sonra fark edince, çığlık atıp sıçrıyorsun. Üçümüz birden gülmeye başlıyoruz.

Evde yalnız olduğum gündüz saatlerinde bir şey içimi kemirmeye başlıyor. Aklımı işime veremiyorum. Birkaç kez Nihal'in odasına giriyorum. Çocukluğumdan hatırladığım bir ürpertiyle eşyalarına bakıyorum. Bir gün masasındaki kitapların arasında küçük bir kâğıt görüyorum, küçük bir liste: "şal, tüyler, el kremi, kuaför".

Nihal'in erken uyuduğu gecelerden birinde, senin odanda "buluşup" tuvalet alışkanlıklarımız üzerine konuşuyoruz. Ortak kararımız: Artık banyodaki klozete ayakta işemek yok! Oturağı indirip oturarak işeyeceğiz. Nihal'in klozetin kenarındaki çiş lekelerini görmesinin hoş olmadığını düşünüyoruz.

Fikret ile telefonda konuşurken, onu yalnız bırakmak için salondan çıkmamıza el kol hareketleriyle engel oluyor.

Ağabeyine bizi övüyor. "Ne kadar iyi arkadaşların var ağabey, çok şanslısın!"

Yüz ifadeleri, gülüşleri, evin içindeki halleri gitgide belirginleşiyor.

Televizyon seyrederken çoğunlukla iki bacağını birden altına alıyor. Uzun düz saçlarını arkadan iki eliyle tutup sağ omzundan aşırıyor ve önüne bırakıyor. İki yumruğunu birden yanaklarına bastırıp dudaklarını tavşan

dudağı yapıyor, boşlukta bir yere uzun uzun bakıyor. Bazen tırnaklarını yer gibi yapıyor ama yemiyor. Geceleri dişlerini gıcırdatıyor. (Bunu, su içmek için mutfağa giderken odasının önünden geçtiğimiz gecelerde, ikimiz de ayrı ayrı keşfetmiş, birbirimize söyleyince epey gülmüştük.) Sabahları sesi kısık oluyor. Gülerken sağ elinin parmak uçlarını burnuna götürüyor. Göz göze geldiğimizde gözlerini kaçırmıyor. Sessizlik, üzerinde onu eksilten değil tamamlayan bir şey olarak duruyor.

İşte milattan sonra ilk yüzyılda Nihal! Daha sonra mı? Sonra onun her şeyini ezberledim ben! Aramızda bildiğimiz bütün dillerde geçen bir konuşma başladı. O konuşmayı kesmek, en azından benim için mümkün değildi.

8

Kadınlara Neden ve Nasıl Âşık Oluyorum? Psikoloji Dönem Ödevi. Hazırlayan: 3603 Ender Eşik.

Tamam Çetin, tamam önce seninkini yapıyoruz, her zamanki gibi! Benim eli kalem tutmayan dostum!

Hazırlayan: 413 Çetin Aras.

Bu soruya soyut yanıtlar vermektense, tek tek yaşantılardan, hayatıma giren kadınlardan yola çıkarak bir şeyler söylemek daha anlamlı gibi görünüyor. Gözlerimin içine bakarak konuşan her kıza âşık olduğum lise günlerini değerlendirme dışı bırakıyorum. Yıllar içinde değiştiğim için değil, ortaya uzun bir liste çıkacağı için. Serap'tan başlamak istiyorum. Altından bir sürü çarşaf kaydırdığım Serap. (Böyle özel şeylerden söz etmek zorunda mısın, diye soruyor Çetin. Öğretmen benim yazdığımı anlamasın diye böyle ayrıntılar vermek zorundayım, diyor Ender.) Serap'la üniversiteyi okumak için gittiğim İstanbul'da tanışmıştık. Ankara'da yakın arkadaşım Ender ve Fikret dışında pek kimseyle görüşmüyordum, karşı cinsle ilişkilerim hayallerin gölgesinde kalıyordu. Erkeklerin arasındayken kendimi daha güvende hissediyordum. Annesiz babasız geçirdiğim çocukluğum, ağabeyimin seferber ettiği arkadaşları (çoğu erkekti) sayesinde sevgisiz geçti diyemem. Hatta bayağı şımartılmıştım, hiçbir ilişki için emek harcamam gerekmemişti. (Sadede gel, diye uyarıyor Çetin Ender'i. Kadınlarla ilişkini belirleyen arka planı çiziyorum, diye akademik bir açıklamada bulunuyor Ender.) İstanbul'da, kızlı erkekli kalabalık bir arkadaş grubum olmuştu. Pek çoğumuz değişik şehirlerden geliyorduk. Aynı bölümdeydik; dersler, ödevler, sınavlara çalışmalar derken her gün görüşmeye başlamıştık. Serap da bu grubun içindeydi. O İstanbulluydu. Yine aynı gruptan İzmirli bir çocukla birlikteydi. Ben bunu umursamadan Serap'a yaklaşmaya çalıştım. Çünkü bana yaramaz bir çocuk gibi olduğumu söylüyor, şefkat gösteriyordu. Sevgilisini hiçe sayarak kararlı bir biçimde onunla ilgilenmemden etkilendi ve o da bana doğru adım attı. O tüysüz çocuktan ayrıldı; çocuk da grubumuzdan ayrıldı. İlk kez gerçek bir ilişki yaşamanın sarhoşluğuyla günümü gecelerimi Serap'la geçirmeye başladım. Gündüzleri dersleri asıp bizim eve geliyor, geceleri ders çalışma bahanesiyle toplandığımız öğrenci evlerinde bir an önce bir odaya çekilmek

için can atıyorduk. Bu arada, birlikte olma imkânı verdiği için, öğrenci derneğinin toplantılarına katılıyor, bazı günler grubumuzdan arkadaşlarla bir masanın etrafında bir araya gelip kitap okuyorduk. Gruptaki kızlardan birinin sevgilisi üst sınıflardan, okulu uzatmış biriydi. Adam 1980 öncesini gördüğünü, yaşadığını söyleyen bir üçkâğıtçıydı. (Çetin kusura bakma ama o adamı ben de tanıdığım için böyle yazmakta bir sakınca görmüyorum. Anlattığı kan verme hikâyesini hatırlasana! Civarda bir yerde çatışma olduğunu radyodan duyup bir arkadaşıyla birlikte hastaneye gidiyorlar, yaralılara kan vermek için; gittikleri hastanedekilerin sağcı olduğunu öğrenince kan vermekten vazgeçiyorlar. Bu uyduruk hikâyeyi anlatmıştı solculuk diye! Ayrıca, yine toplu olarak kitap okuduğunuz bir akşam, adamın başparmağıyla önce kulağını sonra dişini en sonunda da burnunu karıştırdığını sen gözlerinle görmüş, bunu içinde en ufak bir aşağılama ifadesi olmadan bir çeşit paylaşım arayışıyla, hep beraber gülmek için masadakilere söyleyince, ağır eleştirilere maruz kalmıştın. Oysa ne vardı sanki bunda! İnsana ilişkin hiçbir şey sana da yabancı değildi işte! Tamam konumuza dönüyorum.) Serap'la duygularımızı eskitecek kadar uzun bir süre birlikte olduk. Onun bazı tavırları ilk ne zaman sinirlendirdi beni? Akşamları evine gidene kadar onunla birlikte olmak için bindiğim belediye otobüsleri tam olarak ne zaman bir işkenceye dönüştü? Bilmiyorum. İlişkimizin bittiğini hissediyordum. Ama Serap staj için gittiği yabancı bir ülkede bir başkasına âşık olduğunu söylediğinde çılgına döndüm. Yeniden birlikte olmak için yapmadığımı bırakmadım. Üzüntümden neredeyse on kilo verdim. (Bu kadarı da fazla, diye itiraz ediyor Çetin. Dönem ödevlerinde nesnellik bütün öğretmenlerin aradığı bir şeydir, diye kandırıyor onu Ender.) Ayrılıp birleşmelerle dolu yorucu bir dönem başladı. Lise fizik kitabımızın kapağındaki bilye gibi, biz de yere her çarptığımızda daha az yükseliyorduk. Sonunda, bir süre yerle bir gidip durduk. Ayrıldık.

Ayrılığın hemen ardından yurtdışında şantiyelerde çalışmaya başladım. Bol bol içki içiyordum, barakalarda cirit atan farelerin burnumu ya da kulağımı kemirmesine izin vermemek için ışık açık gözüm açık uyuyordum. (Çetin, öğretmen buna inanmayacak ama ben biliyorum sen gözün açık uyuyabiliyorsun!) Oralarda kadınlarla ilişkim bir dönem ödevinin gerektirdiği tutuculuktan bir hayli uzaktı. Yedi yıl böyle geçti, içkinin iteklemesiyle doğru dürüst konuşamadığım, anlaşamadığım kadınlarla sevişerek, sevişirken bile bir fare bir yerlerimi kemirecek diye korkarak.

Türkiye'ye döndüğümde arkadaş toplantılarında, tanıdıkların nişanlarında, düğünlerinde gözümü okşayan kadınlardan ilgimi karşılıksız bırakmayanlarla birlikte oldum. Hiçbirine âşık değildim. Onlara sevişilecek güzel canlılar, doğa harikaları olarak bakıyor, bu katı gerçekçiliği aşacak romantizmi kendimde bulamıyordum. Arkadaşım Enderle bile kadınlarla olduğumdan daha romantiktim. (Ah şu kör olası nesnellik!)

Sonuç olarak, ben Serap dışında kimseye âşık olmadım. Ona âşık olmamın nedeni de, bana geçmişimdeki sevme sevilme biçimini tekrar etme olanağı sağlamasıydı.

Yararlanılan kaynaklar: Yurt Ansiklopedisi, Kemirgenlerle Mücadele El Kitabı, Belirli Günler ve Haftalar.

Evet Çetin... Sonuç cümlesi biraz zayıf ama olsun, bu ödevle on üzerinden sekiz kaparsın bence. Şimdi benimkine geçelim.

Kadınlara Neden ve Nasıl Âşık Oluyorum? Psikoloji Dönem Ödevi. Hazırlayan: 3603 Ender Eşik.

Bende ve hatta başka kimsede olmayan bir şeye sahip olduğunu sezdiğim kadına hemen âşık olurum. (Biraz daha açık olamaz mısın, diyor Çetin. Neye sahip olmak? Marmara Denizi'ndeki çipuralar için donatılmış bir olta takımına mı örneğin? Yoksa ucu Hazreti Ali'nin kılıcı gibi çatallı, keskin kısmı tırtıklı, en taze ekmeği bile kabuklarını etrafa saçmadan kesebilen bir ekmek bıçağına mı? Gülünçleşme Çetin, diyor Ender; başka türlü anlatabilseydim, anlatırdım.) Yararlanılan kaynaklar: Olgun Âşığın Kılavuzu: On Altın Sekiz Gümüş Öğüt. (Nasıl yani, bu kadarcık mı, diye soruyor Çetin şaşkınlıkla. Evet, diyor Ender, bazen edebiyat hayattan daha açıklayıcıdır.)

9

Nihal artık sıkça odama geliyordu. Öyle ki yoğunlaşmam güçleştiğinden çeviriyi iyice boşlamıştım. Sen sevgili dostum, işyerinde kâğıt bardaklarda çay üzerine çay içerken ya da bir ihale için bir devlet dairesinde koştururken, biz Nihal ile hoş zamanlar geçiriyorduk. Senin de ona âşık olduğunu anlayana kadar bir suçluluk duymamıştım.

Nihal'in hangi günler hangi saatlerde okulda olduğunu öğrenmiştim. Pazartesi gün boyu okuldaydı, senden hemen önce geliyordu, yorgun oluyordu. Salı sabahları birlikte kahvaltı yapıyorduk, evden öğleyin çıkıyordu. Çarşamba yine bütün gün dersi vardı. Perşembe ve cuma günleri öğleden sonra hep aralık duran kapıdan odama bir serinlik doluyordu, bana kendimi, giysilerimi sevdiren bir serinlik.

Ne konuşuyorduk? Ben ne konuşuyordum? Çünkü Nihal birkaç sorudan sonra geri çekiliyor, dinliyordu. Bense, önünde şekil verebileceği göz alıcı bir mermer parçası duran heykelcinin iştahına sahiptim. Kitaplardan konuşuyorduk. Bir zamanlar Murat Ağabey'in benim için oynadığı rolü şimdi ben Nihal için oynuyordum. Nihal bir kitabı bitirir bitirmez yenisini istiyordu. Evet kitaplardan konuşuyorduk; sinemadan ve müzikten. Kendimi kaybederim bu konularda konuşurken. Beğendiğim şeyleri hiçbir sınırlama duymadan överim. Her beğenen ukaladır, olmalıdır. Hele etrafta sen yoksan nasıl da ukalaca konuşurum! Dostluğumuzu övenler, geçmişimizi anlatanlar dışında güzel, iddialı cümleler kurmam seni hep rahatsız etmiştir, değil mi Çetin? En güzel küfürlerini de ben böyle konuşurken edersin.

Ama Nihal, gözlerini dikmiş dinliyordu. Bütün iniş çıkışlarda bana eşlik ediyor, gözlerim dolarsa onun da gözleri doluyor, şakalarıma gülüyordu. Hangi heykelci yarattığı heykele bir de tutup âşık olmaz!

Karaya vurduğumuz günlerden birinde sen de söylemiştin, beni hep şaşırtan bundan sonra da şaşırtacak olan kavrayışınla: "Sen yine kendini sevdin. Bense onu sevdim!" Bu iki kısa cümlede vurgulanması gereken sözcükleri de vurgulamıştın. Her şey olup bittikten sonra konuşuyorduk. Bir güzel oturmuştu içime söylediklerin. Yıllar önce istanbul'da, bütün tavırlarımda, konuşmalarımda hep "en duygusal, en kırılgan benim" havası olduğunu, bu yüzden yakınlarımı baskı altına aldığımı söylemiştin.

Böğrümde tek hamlede sapına kadar soktuğun bıçağınla balkona çıktığımda, istanbul'un berbat, nemli havasını güç bela içime çektiğimde, doğru söylediğini biliyordum.

"Sen yine kendini sevdin. Bense onu sevdim!"

Benim için aşkın mümkün olmadığını düşünmüştüm birdenbire. Benliğim öylesine irileşmişti ki, onu aşıp bir başkasına, Nihal'e ulaşmak mümkün olmuyordu. Ama içimdeki titreme, ikide bir elimle kaşlarımı yukarı doğru itmeme neden olan heyecan, bir yere, Nihal'in kalbine varabilirmişim gibi hissettiriyordu. Kalpten kalbe bir yol yok mu diyeceksin Çetin! Sen söylemezsen ben söyleyeceğim, her şeyi darmadağın bırakarak, düzenleyerek değil dağıtarak, allak bullak ederek hatırlamaya, yazmaya devam edeceğim. Murat Ağabey'in bir içki sofrasından kalkarken sofrayı toplamaya çalışan ikimize söylediği gibi, "Bırakalım dağınık kalsın."

Şöyle söylenebilir mi: Zaaflarımın üzerine abanarak seviyordum Nihal'i. Tamam mı? Oldu mu böyle? Şimdi devam edelim, iki yıl sonra esip gürlemişiz, çok mu?

Sözün kısası koşullar benim Nihal'le daha fazla zaman geçirmemi sağlamıştı. Akşamları ve hafta sonları üçümüz birlikte olduğumuzda yaşadıklarımız senin mesafeyi kapatmana yetmiyordu. Üstelik de konuşarak kat edilmiş bir mesafeydi bu, yine konuşarak kapatılabilirdi. Al işte bir kere daha dostluğumuzun tarihinden bir yaprak kopup düşüveriyor bu satırların üzerine: "Kitap okudukça benden uzaklaşıyorsun," demiştin, lise sondaydık, ben bir hastalığa kapılmış gibi Murat Ağabey'in kitaplarını okuyordum. Sen o zamandan anlamıştın, konuşmak, okumak, yazmak sana göre değildi.

Siz Nihal'le pek az baş başa kalabiliyordunuz. Günlük hayatın gereklerini yerine getirirken bir ikili oluyor, sonra ayrılıyordunuz. Bizse iki kişilik törenler yaşamaya başlamıştık bile. Nihal odama geldiğinde konuşmalarımıza müzik eşlik ediyor, çoğunlukla çay içiyor, güneş ışınlarının Nihal'in siyah kadife terliklerine vurmasını izliyorduk. Kışla bahar arası günlerin güneşi, akşamları batıda upuzun koyu gri bulutların altında sarıdan turuncuya geçerken, bir yandan da Nihal'in ayak bileklerinden dizlerine doğru tırmanıyordu. Sen gelmeden Nihal odasına ders çalışmaya gidiyor, ben yemek hazırlıyordum. O zamanlar pek üzerinde durmamıştım ama ortada şöyle bir gerçek vardı: Nihal mutfakta yemek yaparken, bulaşık yıkarken sana yardım ediyor, bana bunu teklif bile etmiyordu. Yalnızca tek bir gün, havuç salatası yaparken havuçları o tırtıklamış, ben rendelemiştim. Önemli bir ayrıntı değil mi Çetin? O da

anlamıştı herhalde ikimizden bir adam olacağını, benimle konuşulacağını seninle yaşanacağını.

Martın sonlarında bir akşam, odasına gitme zamanı geldiğinde yine sessizce koltuğundan kalkmış, "Biraz yürüyelim mi?" diye sormuştu. Tindersticks'in "Let's Pretend"i çalıyordu. Önerisine sevinmiştim ama güzelim şarkıyı dinlemeden kalktığı için de sinirlenmiştim. Şarkının bitmesini beklemiş, sana bir not yazmıştım: "Bu kız kemanları duymuyor! Yemeğe girişme, lahmacun alıyoruz!"

Giyinip çıktık. Ayakkabılarımı bağlamamıştım. Apartmanın girişindeki basamaklara oturup bağlıyordum ki bir baktım o da yanıma oturmuş botlarını bağlıyor. Yan yanaydık Çetin. Yüzünü perdeleyen saçlarını kulağının arkasına sıkıştırdı, burnu ve dudaklarıyla bana doğru döndü. Dudaklarının bitimindeki o kıvrım... Dudaklarımız birbirine dokunsun istedim Çetin. Gerçekten yalnızca bunu istedim, yoksa, onu öpmek istedim, diye yazardım. Dudaklarımız birbirine doğru uzansın ve birbirine dokunsun istedim. O sırada İhtiyar elinde süpürgeyle apartmanın kapısından girdi. Basamaklarda ne yaptığımızı anlamadı, şaşkın şaşkın baktı. Ona konuşma fırsatı vermeden, iyi akşamlar dileyip kalktım, pantolonumun arkasını çırpar gibi yaptım.

Parka doğru yürümeye başladık. İstediğim şeyin şiddetiyle sarsılmış tek kelime etmiyordum. Beni sarsan yalnızca ilk kez bu kadar açık bir biçimde hissettiğim çekim değildi. Çetin biliyorsun, geçmiş yaşantılarımı arkama alıp bambaşka öpüşmeler isteyebilirdim; oysa vücudumdaki elektriği toprağa aktarmak için çıplak ayakla dolaşmak gibi bir şeydi istediğim. Ona bir şey vermek, ondan bir şey almak istemiştim. Tek ve küçük bir şey… Ah bunu anlatamam! Beni hâlâ nasıl sarsıyor... İsteğin çocuksuluğu, basitliği... Bütün deneyimlerimi birden silivermesi... Galiba tam o zaman anlamıştım Nihal'e âşık olduğumu. Basit şeyler isteyince, basit şeylerden zevk almaya başlayınca, anlıyorum ki âşık olmuşum. Güneşin batışıysa güneşin batışı! Dolunaysa dolunay! Koşarak bir kumsala giderim, ateş yakarım, gitarımla "Boat on the River"ı söylerim ya da sevdiğim kızın gözlerinin içine bakarak derim ki: "Sarmaş dolaş kollarımda olmanı bekleyemem!"

Yine o günlerde, yandaki apartmanın en üst katındaki liseli kızın, orgla herkesin dilindeki bir aşk şarkısını çalıp söylediğini duymuştum. Onların penceresi de bizim pencere de öğle güneşinin verdiği cesaretle açıktı. Beyaz tül hafifçe sallanıyordu. Taze, temiz hava geliyordu. Kızın sesi detoneydi,

yanlış notalar basıyordu ama bu bir aşk şarkısıydı, mutlulukla mutsuzluğu aynı tepside sunuyordu.

10

Her şey zorlaşmıştı. Karmaşıklaşmıştı. Kalp vücuda kan pompalıyordu değil mi Çetin? Geceleri uyuyorduk değil mi? Bütün gün odamda oturup "Psikolojinin Karanlık Yüzü" isimli üç yüz küsur sayfalık kitabı çeviriyor, Nihal'i beklemiyordum değil mi Çetin?

Hiç beklemediğim halde Nihal bir öğleden sonra geldi, kitaplığın önündeki koltuğuna (artık onun koltuğuydu) oturdu ve sordu: "Çetinle nasıl tanıştınız?"

Çalıştığın yerden soru gelmesi diye ben buna derim! Anlattım.

Ortaokuldan başladım, henüz arkadaş olmadığımız, hatta kavga ettiğimiz o tarihöncesi dönemi anlattım. "Kavga mı etmiştiniz?" diye sordu Nihal gülerek. Nasıl başlamıştı hatırlamıyorum ama benim son darbem, tebeşir tozuna bulanmış karatahta silgisini ceketine sürmek olmuştu. Lacivert ceketten tebeşir tozu çok zor çıkıyordu. Sen de karşılık olarak kavalkemiğime bir tekme sallamıştın, gözümden yaş gelmişti. Güldü Nihal. "Kavga da ederlermiş!" dedi küçük çocuklara söylendiği gibi.

Çetin ortaokulda seninle ilgili pek çok söylenti vardı. Anneni ve babanı ilkokuldayken bir trafik kazasında kaybettiğini hepimiz biliyorduk. Ağabeyinle birlikte yaşadığını da. İlkokulda seninle aynı sınıfta olanlar sorunlu biri olduğunu söylüyorlardı; tabii bu işyeri Türkçesini kullandıklarını sanmıyorum. Doğrudan deli demişlerdir belki ya da aklından zorun olduğunu söylemişlerdir. Dostum, diyeceğim, öyle pek normal biri gibi görülmezdin sen ortaokulda. Fen öğretmeni kalıtım konusunu anlatırken seni kaldırıp, "Örneğin bakın arkadaşınızın kulaklarına..." diyerek senin üst tarafı kafana yapışık kulaklarını gösterdiğinde, "Annenin ve babanın kulakları nasıl?" diye sorduğunda bütün sınıf gerilmiştik. Sense yalnızca gülümseyerek öğretmene bakmıştın. Bir şey söylememiştin. Fransızca derslerinde girdiğin gülme krizlerine ne demeli? Siyah çerçeveli gözlüğü, sımsıkı bağlı saçları ve fularıyla bir çizgi roman kahramanı gibi görünen öğretmen seni dışarı yollardı böyle zamanlarda. Zavallı kadın arkandan psikolojik sorunların olduğunu, bizim sana yardımcı olmamız gerektiğini söylerdi. Böylece hepimiz biraz daha gerilir, senden çekinirdik. Oysa yaşanan, Fransızca kitabımızın ilk sayfalarındaki bir karşılıklı konuşmanın hayata geçmesinden başka bir şey değildi. "Oü est Çetin?" diye

sorardı bir çizgiçocuk, parmağıyla uzakta tek başına duran Çetin'i göstererek yanıtlardı diğeri: "II est lâ-bas!"

Nihal kendini kaptırmış dinliyordu. (Sen anlatırsın da dinlemez mi, dediğini duyar gibiyim Çetin, ikimizden söz ediyorum ya, artık pohpohlarsın beni!) Ona lise birinci sınıfta birkaç arkadaşımla birlikte çıkardığımız duvar gazetesini anlattım. Sonra bir sabah sınıfa geldiğimizde senin ve Fikret'in hazırladığı, başyazısında (!) amacınızın rekabet değil birlikte daha iyiye ulaşmak olduğu belirtilen duvar gazetesini gördüğümüzü... Nihal burada kıkırdamıştı, "Benim ağabeyim Fikret mi?" diye sormuştu. Bunu bilmemesine şaşırmıştı. "Sen o zaman daha doğmamıştın ki!" dedim, buna çok güldük. Düşünsene Çetin, sizin Fikret'le o gazeteyi çıkarmanız nisan sonu, iki gazeteyi birleştirmemiz mayıs başı. Yani bizim arkadaşlığımızın başlangıcı. Nihal ise o yılın ekiminde doğmuştu, Melahat Teyze'nin Fikret'e seslenişi hâlâ kulaklarımda.

Nihal ikimizi ağabeyiyle kâğıt oynarken hatırladığını söyledi. Senin yurtdışındaki şantiyelerden birinden tatile geldiğin, Fikret'in Amerika öncesi, benim her zamanki gibi hiçbir şeyin öncesi sonrası olmayan günlerim...

Duvar gazetemizi sizin evde hazırlamaya başladığımızı, haftada en az bir kez okul çıkışında sizde toplandığımızı anlattım. Hatırlamaktan bıkmadığımız, önümüze çıkan herkese anlatmaya bayıldığımız şeyler... Nihal de ilgiyle dinliyordu. Yoğun yaşanan bir ilişki anlaşılan herkesin ilgisini çekiyordu.

"Peki," dedi Nihal, bilimsel bir araştırma yapıyormuş gibi, ciddiyetle, "Neden ikiniz yakınlaştınız gazeteciler içinde?"

Kim bilebilir ki bunu? Kalemi eline alıp iki insanı birbirine götüren yolu bulmaya çalışan biri, tek bir çizgi çizmeyi beklerken karalamayı andıran bir resim çizer. İki insanı birbirine götüren sayısız yol vardır. Ama gel biz burada, ikimiz için ayrı ayrı nedenlerden kaynaklanan "erken aile kurma isteğinin" hafif kıvrımlı yolundan geçelim.

Gazeteyi cuma öğleden sonraları hazırlıyorduk. Okuldan sonra herkes önce evine gidip yemek yiyor, üzerini değiştiriyor, sonra size geliyordu. Seninse her cuma önce pazara uğrayıp alışveriş yapman gerekiyordu. Bir gün bana birlikte pazara gitmeyi, sonra da sizin evde yemek yapmayı önermiştin. Pazar cıvıl cıvıldı. Domates ve salatalık çıkmış, tezgâhların çoğu erik ve çağla yeşiline bürünmüştü. Arada çileklerin kırmızısı göz alıyordu... O gün belki de bir yetişkin gibi hissetmiştim kendimi. En

azından annemin yanında hiçbir şeyle ilgilenmeden dolaşıp durduğum, bir an önce kurtulmayı istediğim bir yer gibi değildi pazaryeri. Bir oyun oynar gibiydik. Bana sınıfta hoşlandığım bir kız olup olmadığını sormuştun. Nihal koltuğunda doğrulup sırtını dikleştirmiş, ben gırtlağımdan tuhaf temizleme sesleri çıkarmıştım, senin bu patavatsız sorun karşısında. Ona önce Nur'dan sonra da Zühal'den söz ettim. İsimlerdeki tesadüf yüzümü kızarttı Çetin. Galiba ölene kadar böyle aptalca şeyler yüzünden yüzüm kızaracak benim. Şunu biliyorum: Birine âşık olunca, ömrün boyunca onu aramışsın da sonunda bulmuşsun gibi, geçmişini tekrar kurgularsın. Basit tesadüfler aşkın ilahi gücünün işaretleri olur çıkar. Şimdi buraya yazınca bak ne kadar gülünç olacak: Lise sonda âşık olduğum kızın ismi Zühal'di; yirmi yıl sonra, Nihal, demek ki, tabii ya, büyük bir aşk bu, aşkın ilahi adaleti sonunda bizi buluşturdu vesaire...

Bu yüz kızartıcı tesadüfü atlattıktan sonra, sizin evde yediğimiz ilk yemek: Memleketten gelen kavurmaya kırılmış yumurta, yanında yoğurt ve bir kiloya yakın caneriği.

Artık neredeyse her okul çıkışında birlikte sizin eve gidiyorduk. Uyduruk yemekleri neşeyle yapıyorduk. Örneğin şu fırında patates yemeği... Yine yapalım, hep yapalım. Halka halka doğranmış patatesler ve soğanlar tepsiye, bir sıra patates bir sıra soğan olacak biçimde dizilir, üzerlerine tuz, kimyon, karabiber, kekik ve kırmızıbiber katılmış salçalı su dökülür, ince tereyağı dilimleri yerleştirilir ve fırına verilir. Pişince afiyetle yenir, bitirilemezse, arzuya göre, Fikret aranır, ona "Gel sana yemek ayırdık Fikret," denir! Nihal şakacıktan kızdı bize. "Galiba ağabeyimi pek sevmiyordunuz!" dedi. Bense aksine onu ikimizin de çok sevdiğini, ama bizimkinin bir tür aşk olduğunu söyledim. Yine doğrulup sırtını dikleştirdi Nihal.

Okulun tatile girmesiyle birlikte sabahtan akşama kadar birlikte olmaya başlamıştık. Evden pek çıkmıyor, yapacak bir şey mutlaka buluyorduk: Yoldan geçenlere çürük sebze meyve ya da içi su dolu naylon torbalar atmak, evin içinde baharat savaşı, su savaşı yapmak, hiç yoktan kederlenip pencerenin önündeki koltuklarda oturup radyo dinlemek. Saat on yedi on iki "Sizler İçin". Saat on sekiz sıfır sıfır "Stüdyo FM". Nihal bilmiyor tabii.

Sokağın aşağısında bir evin bahçesindeki kiraza dalıyoruz. Sen yeni pantolonunu, lekelenir diye, çıkarıp mayoyla kalıyorsun, ağacın üstünde mayoylayken "dalmak" fiilini hakkıyla yerine getirmiş oluyorsun. Nihal sormuştu, ben de sorayım: "Pantolonun altında mayo ne arıyordu?" O

akşam ikimiz de ishal oluyoruz, tuvaletten çıkamıyoruz. Nihal yine kıkırdıyor.

Bir gün paramızla alabileceğimiz kadar helva alıp yarımşar ekmeğin içine koyuyoruz, yedikten sonra da gözlerimiz kararıyor, bayılacak gibi oluyoruz. Başka bir gün salondaki masanın üzerine gazete seriyoruz: zeytin ekmek ve çay. Mutfaktaki lavaboya eğilip kavun karpuz yiyoruz, suları bileklerimizden dirseklerimize akıyor. "Ne kadar oburmuşsunuz!" diyor Nihal. Gururla gülümsüyorum.

Yan apartmanda yaşayan güzel kadın balkona çıkınca, senin odanın penceresinin önünde yere yatıp eteğinin altında görebildiğimiz kadar çok şey görmeye çalışıyoruz. Evin kitaplığını sabırla araştırıyoruz; hangi kitabın hangi sayfasında sevişme, çıplak kadın anlatımı olduğunu avucumuzun içi gibi biliyoruz. Salondaki kanepeye oturup bir kızla yakınlaşmanın yolları üzerine bütünüyle kurgusal konuşmalar yapıyoruz. Nihal'in yüzü kızarıyor.

Lise ikinci sınıfta aynı sırada oturmaya başlıyoruz. Üzerinde kalem koyma oluğu olan masamızı kendimize doğru iyice çekince iki kişilik dünyamız kuruluyor. Oraya öğretmenler giremez, yabancılar giremez. Dersler, sınavlar artık başka bir şey, artık biz başka bir şeyiz. Bir yıl sonra, lise yıllığında yer almamaya karar veriyoruz. "Onlara birbirimizden neden söz edelim ki!" diyorsun sen. "Bizim tarihimiz başka türlü yazılsın!" diyorum ben. Fotoğraflarımızı vermezsek diplomalarımızı "alamayabileceğimizi" söylüyor sınıf öğretmeni. Sonunda fotoğraflarımızın yanında yalnızca isimlerimiz ve numaralarımız yer alıyor. Diplomalarımızı almak için bu kez de o yıllıkları satın almak zorunda kalıyoruz. Nihal'e sol omzunun hemen arkasında duran yıllığı gösteriyorum. Kucağına alıp sayfalarını çeviriyor. Arka arkaya soruyor. "Nur hangisi? Zühal bu mu? Ağabeyimin yazısını kim yazmıştı?"

Yıllığı yerine koyarken Nihal "Her şey gerçekten o kadar güzel miydi Ender, yoksa sen mi güzel anlatıyorsun?" diye sormuştu.

Gerçekten güzeldi, değil mi Çetin! Hayatımızın en güzel günleriydi. Daha on beş yaşımızda aynı evde yaşıyor gibiydik. Murat Ağabey askerdeyken ve banka onu İngiltere'ye gönderdiğinde, ağabeyinin nöbetçi bıraktığı arkadaşıyla birlikte ben de sizde kalmaya başlamıştım. Nihal, ailemin buna nasıl izin verdiğini sorunca, tek ve erkek çocuk olmanın üstünlüklerinden, anne babamın beni pek çok konuda özgür bıraktıklarından söz ettim ama izin vermeseler de sizde kalırdım, biliyorum. "Murat Ağabey peki, o rahatsız olmuyor muydu?" Onun da beni sevdiğini, derslerinde sana

yardımcı olduğum için arkadaşlığımızdan rahatsızlık duymadığını söyledim; birlikte ders çalıştığımızı, kopya çektiğimizi filan anlattım ama ikimizin liseyi nasıl bitirebildiğini, üniversiteye nasıl girebildiğini ben bile hâlâ bilmiyorum. Aklımız o kadar başka bir yerdeydi ki!

Sonra Murat Ağabey'in işi nedeniyle İstanbul'a gitmesi, senin de üniversite sınavında yalnızca İstanbul'daki okulları yazman... Günlerce gecelerce ayrılık törenleri düzenleyişimiz. Eylülün başında bir öğleden sonra evin önüne gelen kamyon... Eşyaları yüklediğimiz o kamyonla birlikte İstanbul'a gittikten sonra bana yazdığın ilk mektup: "Şoför yolda uyumasın diye adama soru sorup durdum. Yedi sülalesini anlattırdım. Soracak soru kalmayınca İstiklal Marşı'nı tersten okumasını istedim!" Her zamanki Çetin, saf bir neşe içinde… İkinci mektubunu dersteyken yazmıştın: "Dışarıda yağmur yağıyor, hoca kısmi türevi anlatıyor ve ben seni düşünüyorum." Başka bir mektubun şöyle bitiyordu: "Burada havalar soğudu. Sanırım tüm Türkiye'de böyle!"

Telefon konuşmalarımız. İlk öğrenci kredinle aldığın gitar... Yaptığın besteyi telefonda dinletişin: "Tımbır tımbır dostluktur bizim anlayışımız tımbır tımbır onunla varız yaşarız tımbır tımbır ortam şartlar ne olursa olsun tırım tırım sevgidir aramızdaki."

Nihal'e şöyle söyledim: "Çetin İstanbul'a gittikten sonra tanıştığım yakınlaştığım erkek ya da kadın herkeste onu aradım."

"Kadınlarda da mı?" diye sordu Nihal, iki eliyle koltuğun sağ kolunu tutmuş, sol tarafı tamamen boş bırakmıştı. Onun bu yan duruşuna ben de yan yan bakarak karşılık verdim: "Evet, evet. Kadınlarda ve hatta caneriklerinde!"

Seni aramıştım Çetin, çünkü sen ilktin. Biz ilktik.

Bazen düşünürüm, yıllarca ayrı kalmasaydık bu kadar sıkı dost olur muyduk? Hep özlemeseydik... Ayrı şehirlerdeyken de görüşüyorduk ama bu bize yetmiyordu. Aklımız hep birlikte geçirdiğimiz o lise günlerindeydi.

Sen Ankara'ya geliyor benim yeni arkadaşlarımla sevgilimle tanışıyordun, ben İstanbul'da senin hayatına giren insanlarla tanışıyordum. Sen Damla'yı sevememiştin, ben Serap'ı. Daha doğrusu ikimiz de birbirimizin "âşık" halinden pek hoşlanmamıştık. Senin koparılmış yarın Serap'ın ağzındaydı, benimki Damla'nın. Yine de birbirimizi üzmemeye çalışıyorduk. Murat Ağabey'in İstanbul'da olmadığı bir hafta sonu Serap, sen, ben üçümüz sizin evde geçirdiğimiz gece yatmaya hazırlanırken, Serap'a "Yere yatak serelim Ender de burada bizimle kalsın, yoksa üzülür!"

demiştin, kızcağız da gelip şaşkınlık ve kızgınlıkla bunu bana anlatmıştı. Üç odası, kocaman bir salonu olan bir evde, üçümüz senin daracık odanda kalacaktık! Geceyi aynı yatakta baş başa geçirme fırsatını beni üzmemek için tepmen Serap'a çok tuhaf gelmişti. Muhtemelen "sapık" olduğumuzu düşünmüştü. Sevgili dostum benim, sevgili dostum Lennie! "Gerçekten yaptı mı bunu?" diye sordu Nihal biraz ürkmüş gibi, "Lennie kim?" Böyle bir şeyi Serap'a gerçekten önerdiğini söyledim, kütüphaneden "Farelere ve İnsanlara Dair"i alıp ona uzattım.

Sonra sustum. Çok konuşunca olan şey: Konuşmak, anlatmak, anlamsız gelmişti birdenbire. Belki de, katlanıp kaldırılması gereken şeyleri buruşturmuştum. Nihal bana baktı, göğsünü şişirerek, gözlerini kocaman açarak, derin bir nefes alıp bıraktı. Uzun bir süre konuşmadan oturduk. Gitmesin istiyordum. Orada otursun, bakışlarıyla beni dinlendirsin, anlattığım şeylerin onun için çok değerli olduğunu belli etsin istiyordum. Bunu belli etmezse kırılıp döküleceğimi anlasın istiyordum.

Başı önünde yavaşça kalktı koltuktan, odadan çıktı. Masaya doğru dönüp iki dirseğimi masanın üzerine koydum, kâğıtların kırışmasına aldırmadım. Müziği o zaman fark ettim: Bryan Ferry "Your Painted Smile"ı söylüyordu. Burnum sızladı. Kalkıp yatağa uzandım. Hatırlamanın zihnimin önünde açtığı büyük boşluğu hissettim. Ne yöne gidecektim? Geçmiş ve gelecek birbirleriyle öncelik sonralık ilişkisi içinde miydi? Biri geride diğeri ileride miydi? Bütün o anlattıklarımı biz mi yaşamıştık, yüzümüz ileriye dönük?

Senin işten bir an önce dönmeni, kendini göstermeni, var olduğunu göstermeni, omuzlarına masaj yapmam için ısrar etmeni tam o anda çok istemiştim Çetin. Gelecek, senin az sonra kapıyı anahtarınla açacağın, her zamanki Demirel taklidinle "Nazmiye ben geldim!" diyeceğin bilgisinden başka bir şey değildi.

11

O uzun konuşmadan, hatırlamadan sonra üstüme birdenbire çöken karanlık, kendimden duyduğum hoşnutsuzluk uzun sürmüştü. Nihal evdeyken evde olmamaya çalışıyordum. Gelmesine yakın saatlerde odamın kapısını sonuna kadar açık bırakıyor, çıkıyordum. Onu, beni içeride sanıp kapıyı yavaşça iterek açarken, varlığını ve daha başka şeyleri sol ayağından başlayarak odama taşırken kafamda canlandırmak istemiyordum.

Canım sıkkındı. Bir kere anlatırken kendimi, seni, dostluğumuzu Nihal'e beğendirmek kaygısı duyduğumu, bu yüzden bazı şeyleri abarttığımı, olayları yeniden kurguladığımı biliyordum, biliyordum. Bu çok sıkıyordu canımı. Bir de böyle âşık zevzek konuşurken senin ne yaşadığını bilmemek dokunuyordu.

O günlerde bunları konuşamazdık. Sana Nihal'e kapıldığımı söyleyemezdim. Sevgi'yle yaşadıklarımın açıkladığı ama yanlış açıkladığı bir karmaşanın kurbanı gibi görünmek istemiyordum. Biliyorsun Çetin, duygusal hayatımızı, ihtiyaçlarını gidermek ve acıdan kaçmak dışında başka bir faaliyeti olmayan bir bebeğin hayatı olarak görmeye eğilimliyizdir. "Sevgi'nin beni itmesiyle Nihal'e doğru gittim, tökezlemişken ona tutundum... Sevgi canımı yaktı, Nihal bir serinlik alnımda." Senin Nihal'e olan ilgimi böyle görmeni istemiyordum.

Ne zamandır Nihal'e göre yaşadığımdan bizimkileri biraz ihmal etmiştim. Birkaç gün öğle yemeğini annemle yedim, ondan eşin dostun derdini sevincini, babamın tatlı huysuzluklarını dinledim. Her seferinde "Yavelerimle seni sıkmadım ya Ender?" diye soran annemi öptüm, kucakladım. Sonra babamla Reşit Bey'in zamanlarını tavla oynayarak, sohbet ederek geçirdikleri kahveye gittim. O kahveye seni de birkaç kez götürmüştüm, ben çok severim. Sandalyeleri tahta, çayları karbonatsız. Bizimkilerle yaşarken, çeviriden bunalınca uğrar, babamla Reşit Bey'in bol küfürlü tavla karşılaşmalarını seyrederdim. Kapının tam karşısındaki duvarda, Atatürk'ün, neredeyse bütün duvarı kaplayan, kahve içerken bir resmi var ya, o resimde kendimce bir huzur, sakinlik bulurdum: Ata'nın huzurunda çay, kahve içiyoruz.

Annemi babamı her gördüğümde onlarla daha fazla zaman geçirmeyi istiyorum, ama olmuyor işte Çetin! Bir şeyin, hızlı hareket eden bir şeyin

peşine takılmış koştura koştura yaşıyorum.

Reşit Bey'le babam, senle ben gibi. İkimizin ihtiyarlığını görüyorum onlarda. Ağızları bizden de bozuk, biliyorsun. Babam biraz çekiniyor sanki benim yanımda ama Reşit Bey ne hoş küfürler hediye etmiştir dağarcığımıza! Kahvenin önünden güzelce bir kadın geçmeye görsün, başlıyor hemen: "Şimdi bu kadın yatakta kocasına..." Uzanamadığı üzümden pekmez yapıyor.

Nihal'den, kendimden uzaklaşmak istediğim o günlerde iki ihtiyar bana iyi gelmişti, ilk gün hemen seni sormuşlardı. Reşit Bey, senin için, "Kerata o gün nasıl da gülüyordu!" demişti. Seninle son gitmemizde bizi gülmekten yerlere yıkan atların çiftleşme hikâyeleri... Hatırlattığımda, "Şimdi yeni bir fikrim var!" dedi kaşlarını indirip yoldan geçen iki genç kıza bakarak. "Eşrefi Mahlukat" isminde bir roman yazmayı istiyormuş. Alt başlığı da olacakmış: "Bütün Tatlar Ekşi Bütün Kokular Kesif." Babam da ben de gülmekten nefesimiz kesilerek dinlemiştik. Ben bir yandan da, kıyıdan uzaklaşmanın coşkusuyla iki kulaçta bir dönüp arkasına bakan çocuklar gibiydim, bu gülünç kitap fikrini dinlerken Nihal'in kayalıklarından uzaklaşıyordum.

"Eşrefi Mahlukat"ın kahramanı Eşref Bey aslında tam bizim kahramanımızdı. Kırklı yaşlarının sonunda ama hâlâ validesiyle birlikte yaşayan, biraz çirkince, bu yüzden de çekinik, takıntılı bir adam. Validesi de sakar bir kadın. Eşrefin kahverengi ceketinin söküğünü örneğin, beyaz iplikle dikiyor ya da iyi dikemiyor; giysileri bulaşıkları iyi yıkayamıyor. Olaylar ellili yıllarda geçiyor; o yıllarda şehirli insanlar bakımlı olmanın, Batılı olmanın, güzel görünmenin önemini biraz abarttıklarından, Eşref çalıştığı dairede gülünç durumlara düşüyor, alay konusu oluyor. İnsanlarla kolay yakınlaşamıyor. Yakınlaştığında başına gelen kalmıyor. Sindirim ve boşaltım sistemlerinin egemenliğinde bir soytarıya dönüşüyor. Reşit Bey'i kahramanı Eşref Bey'in başına gelen gülünç durumları bir bir sıralarken görmeliydin Çetin! Allahım nasıl da ciddiydi ve bu beni ne kadar güldürdü... Eşref Bey öğle yemeği sonrası bir yazı imzalatmak için daire başkanının odasına giriyor, şöyle biraz eğilip imza dosyasını adama doğru uzatırken yüzüne karşı geğiriveriyor. Dairede bir ara kimsenin olmamasından istifade ederek ayağa kalkıyor, katlanmış durumdaki erkekliğini düzeltmek için ya da kaşınmak için elini pantolonunun içine soktuğunda kapı açılıyor, üç kişi birden dalıyor odaya. Otobüsten inip daireye doğru yürürken kıçının arasına kaçan donunu elini kullanmadan

(Bir kez dili yanmış!) çıkarmak için bacaklarını bir tuhaf atarak kıçını sallayarak yürüyor, görenler kırıtarak yürüyen zavallı Eşref Bey'e tuhaf tuhaf bakıyorlar. Burnunu karıştırırken çalışma arkadaşlarına yakalanıyor, yemek saati öncesi midesi herkesin duyacağı şekilde guruldayor, daha bir sürü şey. Reşit Bey bu sorunlara bir hayli kafa yormuşa benziyordu. "Alaturka veyahut alafranga tuvalette makattan çıkan ilk kazurat parçasının deliğe düşmesiyle sıçrayan su meselesi" üzerine bile düşünmüştü, tabii ki Eşref Bey'in başına bu berbat durum da sık sık geliyordu.

Yalnız Çetin, bu gülünç roman kahramanının sonu hiç de iyi değildi. Eşref Bey insan olmanın önüne çıkardığı çukurlara düşmeden yaşamını sürdürmeye çalışırken, dairede yeni işe başlayan genç bir hanıma tutuluyordu. Genç hanım da, yeni bir ortama uyum sağlamanın zorluklarıyla baş etmeye çalışırken, kırılgan, hassas yapılı, görmüş geçirmiş tavırları olan Eşref Bey'e yakınlık duyuyor. Eşref Bey annesine içinde her renk ipliğin olduğu bir dikiş kutusu alıyor, Kore Savaşı'na gidip dönmüş bir uzak akrabanın tedarik ettiği kenarları lastikli külotlardan giyiyor, her sabah genç hanımı görecek, onun saçma sorularına, dairenin bütün tarihini anlatarak cevap verecek diye içi içine sığmıyor. Bir sabah dairenin penceresinin önünde, henüz mesaiye kimsenin gelmemesini fırsat bilip, bağırsaklarındaki gazı bir güzel salıyor. Bir önceki akşam validesinin yaptığı nohutlu kapuskadan bolca yediğinden etraf feci şekilde kokuyor. Tam bu sırada kapıdan "Günaydın Eşref Beyciğim, bakın size ne göstereceğim!" diyerek Eşref Bey'in tutulduğu genç hanım giriyor. Kahramanımız (Her centilmen erkek gibi, diyor Reşit Bey) olası utancı yaşamaktansa kendisini pencereden atıyor ve ölüyor. Zavallı Eşref Bey taş binaların çevrelediği avluda, bulaşıkhane arabalarının yanında cansız yatarken Reşit Bey son darbesini indiriyor: "Eşref Bey'in mesanesi patlamış, etrafa kesif bir mayi yayılmıştı."

Reşit Bey bu son cümleyi tam bir bitiş cümlesi gibi tiyatroluk bir vurguyla söylemişti. Artık gülecek bir şey yoktu.

Ertesi gün babama Reşit Bey'in dalga geçip geçmediğini sormuştum. Bu roman fikrinde ciddi miydi? Yoksa atların çiftleşmesiyle ilgili o hikâyeler gibi eğlenmek eğlendirmek amacıyla mı anlatmıştı? Babam Reşit Bey'in bu işle gerçekten uğraştığını, hatta hayatının fikri olarak gördüğünü söylemişti. Özellikle yakın zamanda ölen bir arkadaşının cesedi yıkanırken gördüğü şeylerden çok etkilendiğini, "İçimizin dışımızla bir olması durumunda insanlığın kendini pek de iyi hissetmeyeceğini," söylediğini anlatmıştı. Babama göre, dökülen dişler, seyrelen saçlar, çürüyen iç organlarla

ihtiyarlar kendilerini bu dünyanın artıkları, istenmeyen, utanılan, ayıp bir şeyi olarak görüyorlardı. Üzülerek onun da böyle düşünüp düşünmediğimi sorduğumda, "Hayır ama, Reşit'i de çok iyi anlıyorum," demişti. "İhtiyarlardan uzak dursan iyi olur," diye devam etmişti, şakacı bir sesle, "Biz ihtiyarlar, gençleri istilacı bir kıskançlıkla kovalarız!"

Büyüklerimizin bize aktarmadığı, aslında hiçbir neslin kendinden sonraki nesle aktarmadığı bir hayat bilgisi var, değil mi Çetin? Reşit Bey, işi biraz genç ve zinde insanların dünyasına kan davası gütmeye dönüştürse de, bu bilginin peşine düşmüş gibi gelmişti bana.

Nihal'den uzak durmak için ihtiyarların dünyasına iyice daldığım o günlerden yalnızca Eşref Bey'in hikâyesiyle değil, babamın Eşref Bey'in dairesindeki kadına duyduğu aşkın hatırlatmasıyla anlattığı başka, bu kez gerçek bir hikâyeyle de döndüm. Hikâye şöyle: Babamın arkadaşı (Gel ona bir isim bulalım, Vehmi diyelim, sen de Çetin bir zahmet gidip bir sözlüğe bak!), Vehmi Bey, otuz yıllık eşi Refika Hanım (isim babamız yine sözlük) ile emeklilik günlerini bir kıyı kasabasında satın aldıkları evde geçirmektedir. Ev işlerine yardımcı olsun diye kasabadan bir kız bulurlar. Kız bir tanıdıklarının torunudur, on altı yaşındadır. Yöreye has kömür karası saçları, dolma dudakları, kocaman ela gözleri vardır. Vehmi Bey kıza tutulur. Hem ne tutulma! Yalnızca kendisine evliliğinin ilk yıllarındaki hizmeti hürmeti anımsatan köle kadın kızıştırması değildir söz konusu olan. Ev içinde eğilip kalkarken ya da masum bir dalgınlıkla dirseklerini balkon demirine koyup dışarı seyrederken, basma elbisesinin altından belirginleşen vücuduyla on altı yaşındaki taze, Vehmi Bey'in aklını iyice bir karıştırır. Babacan tavırlarının arkasına saklamaya çalıştığı arzusu kabarıp iplere asıldığında, adamcağızın bütün uzuvları oynar. Eklem yerleri gevşemiş bir kuklaya dönüşür. Görmüş geçirmiş bir adam olan Vehmi Bey, iki çocuğunu, biricik torununu, eşini, yıllarca tatile geldikten sonra yerleştiği kasabadaki şerefini ve küçük kızın geleceğini düşünerek durur, durduğu yerde kahrolur. Baharda bir gün kızla birlikte papatya toplamak için tepelerde gezinen Vehmi Bey, sağduyusuyla gururlanırken kız elindeki papatyalarla Vehmi Bey'in koltuk altına sokulur ve iç geçirerek, içinden kim bilir neler geçirerek, "Ah ne güzel kokuyor terin!" der. Burnunu yüzünü sürer. Bütün vücuduyla sürtünür. Alnını Vehmi Bey'in alnına dayar. Sonrası dolu dizgin bir aşk. Refika Hanım'a sezdirmeden, kıyıda köşede. Refika Hanım bir yıl kadar sonra, sahneden çekilir gibi ölünce, biraz yas, yalnız başına kalan

yaşlı bir adamın bakıma ihtiyaç duymasının meşrulaştırdığı evlilik, mutlu son, saman tadı.

Hikâyenin başında babamın olanaksız bir aşkı anlatacağını sanmıştım. "Aşk eşitler arasında yaşanır," demiştim içimden. Kötü sonun, kavuşamamanın vereceği rahatlığı, iç huzurunu beklerken, hikâyeyi bildiğini başını sallayarak, kahramanlarımız tepeye papatya toplamaya çıkarken gülümseyerek belli eden Reşit Bey'i seyretmiştim. Göz kapakları neredeyse kapalı gibiydi, elleri buruşuk ve lekeliydi. Serçe parmağında mor taşlı bir yüzük vardı. Kız Vehmi Bey'in koltukaltına sokulduğunda şaşkınlıkla babama bakmıştım: Çıkarıp masaya koyduğu gözlüğü ardında burnun iki yanına yayılmış bir beyazlık, bir peltelik bırakmıştı; babamın gözleri dolu doluydu.

Aklım bir güzel karışmıştı. Ben kimdim? Nihal'in karşısında kimdim? Eşref Bey miydim yoksa tensel Vehmi Bey mi? Âşık olmak böyle bir şey miydi? Dinlediğin hikâyelerin kahramanlarıyla özdeşleşmek miydi?

Sana özeniyorum Çetin! Böyle şeyleri düşünmezsin sen. içinde bir ateş mi yandı? Tamam az sonra kanın kaynamaya başlar, yerinde duramazsın, ve eylem ve eylem. İşte bu kadar. Bir buhar makinesi gibi. Çok sağlam. Tek sorun kanının kaynama derecesi olabilir; bu değerin bizim gibi insanlar için bir hayli düşük çıkacağını sanıyorum.

Peki Çetin, biz seninle "istilacı ihtiyarlar" gibi mi davranmıştık Nihal'e?

12

Murat Ağabey tam zamanında çıkageldi. Bize iki küçük çocuk olduğumuzu hatırlattı. Bunu bu dünyada en iyi o başarabilir...

Lisedeyken ve üniversitenin ilk yıllarında ona ne kadar kızardık! Bizim için kural koyucuydu o, senin hayatını yaşanmaz hale getiren bir bekçiydi. Yıllarca "siz" diye seslendik ona, korktuk ondan, yalanlar söyledik. Bana fazla kızamayacağı için salondaki avizeyi ben kırdım, teybi Kâmil Ağabey bozdu, sinemaya gitmedik bir arkadaşımıza ders çalışmaya gittik...

Bazı şeyler ancak yaş aldıkça anlaşılabiliyor. Biz de Murat Ağabey'i ancak yirmili yaşlarımızın sonunda anlamaya başladık. On sekiz yaşındayken sekiz yaşında bir kardeşin sorumluluğunu almıştı, annesi babası olan bir çocuk kadar sevgiye doymuş hatta şımarmış bir çocuk yetiştirmişti, biraz korkutarak ama olsun. Sen öyle yaramaz bir çocuktun ki başka bir yolu da yoktu Murat Ağabey'in. Düşünsene, biz on sekiz yaşımızda kendi dertlerimizden başka bir şey görmüyorduk! O ise üniversitede okuyor sonra bir bankada çalışıyor, veli toplantılarında kardeşinin aldığı düşük notları senin sinir bozucu bir özenle hazırladığın çizelgelere işliyor, senden yakınan öğretmenlere ne diyeceğini düşünüyordu. Okul dışındaki durum da farklı değildi. Eve geldiğinde özür dilenmesi gereken birileri, parası ödenmesi gereken bir kırık cam mutlaka olurdu. Böyle bir hayatın bıraktığı etki bugün açıkça görülebiliyor: Murat Ağabey, ancak sen kendi hayatını kurduktan sonra evlendi ama çocuk sahibi olmak istemedi, erken yorulmuştu.

Murat Ağabey'in geleceğini Nihal'e haber verdiğimizde Nihal'in hazırlanmamız gerektiğini söylemesi ikimizin de hoşuna gitmişti. Misafirimizin nerede kalacağını bile düşünmüştü, istersek "onların evlerindeki" katlanır yatağı getirebilirdik, yorgan çarşaf filan var mıydı, Nihal artık bizden biriydi. Bu arada benim günlerdir evde olmamamla ilgili hiçbir şey sormamıştı...

Güzel bir rakı sofrası olmuştu, mezelerin çoğunu Nihal yapmıştı. Murat Ağabey, ceketini kravatını çıkarmış, kollarını sıvamış, günün yorgunluğunu ve bankacılığın kirini üstünden atmış, beyaz saçları beyaz bıyıklarıyla ne güzel gülüyordu işte. Onun gülüşünü oldum olası çok sevmişimdir. Ondan çekindiğim, korktuğum zamanlarda bile severdim, hatta içinde başka, daha

yumuşak, daha sevecen bir Murat Ağabey olduğuna dair kanıt sayardım bu ışıltılı gülüşü.

Rakısını yudumluyor, Nihal'in limon yerine nar ekşisi koyduğu rokalı salatayı yiyor, bizi inceliyordu. Üçümüzü. Aramızda bir bağ oluştuğunu sezinlemişti. Birkaç telefon konuşmasında ona anlattığımız, senin bir hafta sonu İstanbul'a gittiğinde söz ettiğin durumun sözcüklerin içerdiğinden daha karmaşık olduğunu anlamış gibiydi. İkimize bakışlarında, "Sizinle sonra konuşalım!" daveti vardı. Biz çok gergindik Çetin, çok gergindik. İçki de kâr etmemişti. Nihal'in bizi gördüğü insanlar olmaktan vazgeçmeye niyetimiz yoktu. Aramızdaki yaş farkının sağladığı rahatlığı bırakmaya gönülsüzdük. Ama Murat Ağabey'in konuşmaları, tavrı, bize gidip onun kanatlarının altına sığınmaktan başka bir yol bırakmıyordu. Böylece yemek bitmeden gerçek halimize döndük. Gerçek halimiz! Buna inanıyorum. Nihal'e başından beri olduğumuzdan farklı göründük. Böyle gerekmişti. Koruyucu, kollayıcı, soğukkanlı, ne yapması gerektiğini bilen, Nihal düzgün yürüsün, üniversiteyi uzatmadan bitirsin, yaşadığı felaketten makul adımlarla uzaklaşsın diye asfalt döşeyen iki orta yaşlı, deneyimli erkek. Biri göbekli diğeri kel.

Nihal de sevmişti Murat Ağabey'i. Tabağını değiştirmiş, önündeki buz kâsesini, buzlar suyun içinde saydam adacıklar biçiminde yüzerken alıp buzla doldurmuş, Amasya elmasını soyarken ortasındaki çekirdek yıldızı Murat Ağabey'e göstermişti; memleketi ne de olsa.

Biz üçümüz, bir araya geldiğimizde konuşmaktan tat aldığımız şeyleri konuşuyorduk yine. Ortak geçmişimizin kabartmaları. Abartarak kabartıyoruz. Senin kapıcının dairesine kimse yokken gizlice girip buzdolabına kedi koyma hikâyen; her birimiz hikâyenin bir kısmını anlatıyor, kediyi neden koyduğunu hep olduğu gibi sen söylüyorsun: "Buzdolabındaki sütlacı yemiştim, yeri boş kalmasın diye koydum." Üçümüzün eşzamanlı kahkahası, şaşkın Nihal'in yüzünde titrek gülümseme, alçak sesle sorduğu "Kedi beyaz mıydı?" sorusuyla umutsuzca mantık arayışı, boşuna, boşuna, ne yapacağını bilemiyor, yardım istiyor sanki. İşi zor! Sırada avizenin kırılma hikâyesi ve bunu Murat Ağabey'e söyleyişimiz var. Ardından teybin bozulması, senin tamir edeceğim diye bütün parçalarını sökmen, uyduruk bir biçimde toplaman, ağabeyin İngiltere'deyken sana göz kulak olması için sizin evde kalan her şeyden habersiz Kâmil Ağabey'in bir düğmeye dokunmasıyla fırlayan düğmeler, yaylar, yine kahkahalar. Kâmil Ağabey demişken, onun mutfak lavabosunda

başını yıkaması, horlaması, bir gece başucundaki komodine üç lahmacun istifleyerek uykuya dalması, birkaç gece üst üste rüyasında görmüş de, kahkahalar, kahkahalar. Lisedeki ders durumumuz, benim iyi senin kötü notların, veli toplantılarında Murat Ağabey'in düştüğü o zaman sinir bozucu, şimdi gülünç durumlar. Üniversitedeyken bir bayram tatilinde Murat Ağabey sana ders çalışmanı tembihleyerek güneyde bir yere gidince, benim gizlice İstanbul'a gelişim, bir dostluk gösterisi olarak tutup birbirimizin saçını sıfıra vurmamız, arkamızda bu kaçak görüşmenin kanıtını bırakmamız...

Nihal elleri masanın altında, başı iyice daralttığı omuzlarının arasında hafifçe eğik, bütün bu gülünç ve güzel hikâyeleri dinlerken birkaç kez bana bakmıştı, şu bütün kitaplarda geçen "der gibi baktı" bakışlarıyla.

Bakmasaydı üzülürdüm, kırılırdım Çetin. O masada anlattığımız şeylerin bir kısmını ona daha önce anlatmıştım çünkü, biliyordu.

Dört kişilik yemek masasında komşu kenarlarda oturan iki kişi böyle birkaç saniye bakışınca ne olur? Şu olur: Bu iki kişi kendilerini diğerlerinden yalıtır. Canlılığın ilk ve temel aşamasının, bir "iç" ve "dış" yaratan, böylece kendisini çevreden yalıtan hücrenin ortaya çıkışı olduğunu biyoloji söylüyor; her türlü sıcak insan ilişkisinin aşağı yukarı aynı şeyi yaptığını da ben söylüyorum. Birbirine dönersin! İki insan birbirine döner! Bu bakışlarla olur ya da aynı yerde susmayla örneğin, en basit biçimde. Sonra, öyle birbirine dönük, kendi dilini yaratırsın. Esnaflar ve zanaatkârlar da böyledir Çetin. Seyirciye sırtlarını dönerek çalan Bebopçılar da. Seninle biz de böyleyiz. Kimsenin anlayamayacağı bir dilimiz var. El kol hareketlerimizle, yüz ifadelerimizle, nihayet sözcüklerle örülen bir dil. Bir tür argo. Kendi meslek sırrımızı korumak için. Azınlık kültürümüzü korumak için. Bütün sıkı ilişkiler bir azınlıktır çünkü. Sırtlarını "dışarıya" bir güzel dönmüş iki insanın oluşturduğu azınlık. Düşünsene Çetin, şimdi şuraya "Milliyet Sanat dergilerine başvurmamız lazım!" diye yazsam, bu dünyada seninle benim dışında kim ne anlar Allah aşkına!

Nihal'in bana bakışı da böyle bir şeydi işte. "Senin odanda, masayla kitaplık arasında, öğleyle akşam arasında ve hatırlamakla unutmak arasında, bizi birbirimiz için var eden cümlelerinle anlatmıştın bana bunları," der gibi bakmıştı. Ender ile Nihal'i, Çetin ve Murat Ağabey'den yalıtmıştı.

O akşam tabii Murat Ağabey ile yine sana tatlı tatlı takıldık. Biz gülerken sen her zamanki teslim masum halini sergilemiyordun; kabukları ayrılmamış bir antepfıstığını dişlerinin arasında kırmaya çalışırken, ikimize

kızgın bakıyordun. Çünkü masada Nihal de vardı değil mi? İlk o zaman sezmiştim, dostluğumuzun duvarına kimse görmeden yazmıştım: "Çetin Nihal'i seviyor."

Nihal bir iki parça bulaşığı yıkadıktan sonra yatmak için odasına çekilince, Murat Ağabey alçak sesle konuşmuştu: "Yakınlarını kaybetmek türünden felaketlerin etkilerini hemen oracıkta ararız, ama çok uzakta bir yerde de olabilir, ancak zamanı geldiğinde ortaya çıkar. Nihal şimdi normal görünüyor, kolay atlatmış gibi görünüyor. Ama bu yanıltıcı olabilir, ona göz kulak olun." Buna benzer şeyler söylemişti, beni bir hayli tedirgin etmişti. Nihal'i karnının üzerinde pençelerini ne zaman etine geçireceği belli olmayan yırtıcı bir hayvanla dolaşıyor gibi düşünmüştüm. Bizim gevezeliğimiz karşısında aylardır sergilediği suskunluğu iyice ürkütücü gelmişti.

Murat Ağabey'in yatmadan önce, başıyla Nihal'in odasını göstererek bize verdiği nasihat: "Kendinize mukayyet olun!" ikimiz de boğazımıza bir şey takılmış gibi hırlamayla öksürme arası sesler çıkarmıştık. Benim yüzüm de kızarmış olabilir.

Ağabeyinin koruyucu halleri... Aslında sen de onu korursun. Biz henüz üniversitedeyken üçümüz Şile'ye gitmiştik, hatırlıyor musun? Denizde Murat Ağabey ikimizi birden suya batırıp çıkarmıştı. Yıllar sonra yine bir deniz kıyısında bunu Murat Ağabey'e hatırlatmayı, bizimle suda güreşip güreşmeyeceğini sormayı düşünürken sen engel olmuştun: Belinde ciddi bir sorun vardı, güreşemezdi, bunu hatırlamak onu üzülebilirdi... Daha ne söyleyeyim Çetin! İki kişilik ailenizin yaşlanmayla, ölümle mücadelesi... Siz kazandınız!

13

Hayır Çetin, konudan uzaklaştığım falan yok! Görmüyor musun her şey birbiriyle nasıl bağlantılı? Ben tam kendimi Nihal'e, onunla birlikte evin her yerine yayılan âşıkane şeylere kaptırmışken, babamla Reşit Bey'in bütün tatların ekşi bütün kokuların kesif olduğu dünyasına giriyorum; orada kafamı karıştıran hikâyeler dinliyorum. Kahramanlarla özdeşleşiyorum. Tabii hemen Nihal'e bakışımda bir kırılma, acabalarla kirletilmiş saflık... Her şeye rağmen kendimi aşka bırakmamı söyleyen cırcırböceği... Sonra Murat Ağabey geliyor, cırcırböceğini bir an için susturuyor, her zamanki ağırbaşlılığıyla bize sorumluluğumuzu hatırlatıyor.

Bu bağlantıları benim kurduğumun farkındayım. Ama biliyor musun ki bu dünyada hiçbir zaman ortada, hazır bir bağlantı yoktur. Bağlantıları biz kurarız.

Çetin sen şimdi düşünme bunları, boş ver, bak üçüncü gong da çaldı! Hadi yerimize oturalım. Birazdan salonun ışıkları sönecek, fısıldaşmalar devam ederken perde açılacak. Bir süre karanlık kalan ekran, rahvan giden eşlikçilerin önünde "Rose Room"un ilk notalarını çalan klarnetle birlikte, yavaş yavaş aydınlanacak, siyah beyaz görüntülerle üçümüzün evdeki hayatından arka arkaya pek çok sahne gelecek: Ender ile Çetin ellerinde torbalarla pazardan geliyorlar, kapıyı Nihal açıyor. Üçü birlikte televizyon seyrediyor. Ender, Nihal'in odasında bir sandalyeye çıkmış, ampul değiştiriyor, Nihal eli ışık düğmesinde bekliyor. Çetin klozete çamaşır suyu dökerken Nihal lavaboyu temizliyor. Nihal Çetin'in yaktığı sigaradan bir nefes alır almaz öksürmeye başlıyor. Üçü salondaki masaya oturmuş oyun oynuyor, çay içiyorlar. Ender masasında elindeki kâğıttan bir şeyler okuyor, Nihal koltukta, Çetin yere yanlamasına uzanmış onu dinliyor. Bu sahne sırasında müzik yavaş yavaş azalacak, görüntülere eşlik eden dış ses konuşmaya başlayacak: "Ender Nihal'e şekil vermeye çalışıyor, Çetin ise onunla oyunlar oynuyor, onu şımartıyordu. Sağlık sorunlarıyla ilgileniyor, paraya ihtiyacı olup olmadığını soruyordu. Üçünün evde kendi odalarında olduğu bir akşam, Çetin gözkapaklarını ters çevirerek Nihal'in odasına daldı. Zavallı kız çok korkmuştu. Yastığı kaptığı gibi Çetin'i evin içinde kovalamaya başladı. Ender salonun kapısında durmuş gülerek onları

seyrediyordu. İki arkadaş yıllardır Nihal'i bekliyor gibiydi. Nihal de onların dünyasına çabucak uyum sağlamıştı..."

Evet Çetin, tıpkı "Jules ve Jim" değil mi! Senin sonlarına doğru uyuyakaldığın, kahramanların savruluşlarına kahkahalarla gülen münasebetsiz seyircilerin gürültüsüne uyandığın o filmi çok severim. Nihal'le geçen günlerimize de pek uygun düşer bence! Ortada iki erkek ve bir kadın varsa, edebiyat ve sinema başımıza taş yağdırır, kolla kendini!

Dış sesin dediğince çabuk olmasa da, Nihal bizim dünyamıza gerçekten uyum sağlamıştı; günler sonra hiçbir şey olmamış gibi, elinde "Farelere ve İnsanlara Dair" ile odama geldiğinde, ondan uzaklaşma çabalarımın ne kadar işe yaramaz olduğunu başıma kakmıştı. Lennie'nin, Curley'nin karısının saçını okşamasıyla ilgili bir şeyler söyledi. Biraz utangaç bir edayla konuşuyordu, tutuktu. Hep olduğumuz, durduğumuz alandan başka bir alana girmenin tutukluğu. Bir de tabii, saç okşama eyleminin ne o ne bu olmasının ve seni Lennie'ye benzetmemin kafasını karıştırdığı anlaşılıyordu.

Ben o gün, içimden kendime küfürler yağdırarak anlattıklarımla, daha da karıştırdım kafasını...

Saç okşamaktan başlayıp, nasıl geldiysem, birlikte gittiğimiz seks filmlerine (Bir gün, "Amarcord"u gösteren sinemanın gişesinden dönmüş, her fırsatta soyunup dev bir yılanla sarmaş dolaş olan melez kadınlı bir filme gitmiştik. Bağışlasın bizi sinema sanatı!) ve lise ikinci sınıfta dolgun, kadınsı vücuduyla hayallerimizi süsleyen Mehtap'a geldim. Sonra senin bir iki "ilişki" durağında durdum, Serap'tan şöyle bir söz ettim ve nihayet Sevgi... Nihal'in karşısında aşk kırgını bir adam olmak için can atıyordum. Tanıştığımızda Sevgi'nin evli olduğunu söyleyince, Nihal yine bilmediği bir alana girmenin tedirginliğiyle, koltuğun ahşap kollarını kavradı. "Bu arada," dedim yarattığım etkiden hoşnut, "kendi meşakkatli aşk maceramı anlatmadan önce, senin anlatacağın maceralar varsa, dinlemek isterim." Hiçbir şey söylemeden başını iki yana sallamıştı. "Kimse yok!" demişti, kendi kendine konuşur gibi. Yüzü kızarmıştı. Hatırlıyor musun, sana bunu anlattıktan sonra, bir yerlerden bildiğim o kalıp davranışı sergilemeye başlamıştık: Üçümüzün her kalabalığa karışmasında seninle ikimiz yakışıklı genç erkekler arıyor, yüzü kıpkırmızı Nihal'e, güya çapkınca kaş göz işaretleri yaparak gösteriyorduk. Çetin ile Ender'in ikiyüzlü davranışları.

"Demek evliydi," demişti kendisini bir şeye alıştırmaya çalışır gibi, "Arkadaşının filan mı karısıydı?"

"Hayır!" dedim, onu meraklandırmak hoşuma gidiyordu.
"Peki kimdi," dedi sabırsızlanarak "senin için mi boşandı?"
"Boşanmadı ki!" dedim.
Çetin şimdi bunları yazarken Sevgi'yle yaşadıklarım hâlâ tuhaf geliyor, sanki ben yaşamamışım gibi geliyor. Yaşarken vicdan muharebeleriyle geçiyordu günler.
"Boşanmadı mı?" diye sordu, kabul edilebilir olanla edilemez olan arasında yalnızca insanın kendisinin olduğunu, bir adım atmayla her şeyin karışacağını bilmeyen bizim küçük Nihalimiz.
"Sevgi'yle tanıştığımda Murat, eşi, hapisteydi."
Yine yerinde kıpırdayan Nihal, bacak bacak üstüne atıp vazgeçen Nihal, şaşkın Nihal.
"Sevgi'yle, sıkça gittiğim bir birahane var, orada tanıştım. Ortak arkadaşlarımız sayesinde. O günlerde annem ve babamla yaşıyordum. Yine böyle gün boyu çeviri yapıyor, bazı akşamlar o birahaneye gidiyordum. Nisanın sonlarıydı. Üç yıl önce. Güzel bir hava vardı, nihayet baharın geldiği gökyüzünden anlaşılabiliyordu. Ufka doğru hafifçe açılan yekpare mavilik, gün boyu 'Altıma gel altıma gel!' deyip durmuştu; sanki insan değil gökyüzüydü kösnüyen. (Bu cümleden bir şey anlamadığını Nihal bakışlarıyla belli etmişti!) Akşama doğru çıkıp birahaneye gittim. Sokağa çıkarılmış masalardan birine, bir akasyanın altına oturdum. Bira içiyordum, sokaktan gelip geçenleri seyrediyordum. İkinci biramın bitmesine az kala onlar geldiler, okuldan tanıdığım sonradan evlenen bir çift ve Sevgi. Oturdular. Biramı bitirince kalkmayı düşünüyordum ama devam ettim. Pek insan içine çıkmadığımdan, tanımadığım ya da yakın olmadığım insanlarla konuşurken zorlanırım. Ama o akşam coşkuluydum, rahattım. Çok içtim çok konuştum. Arkadaşlarım da konuşuyordu ama Sevgi ara sıra birasından küçük yudumlar alıyor, patates kızartması yiyor, yalnızca seyrediyordu.
Seyreden, dinleyen kadınlara bayılırım. (Böyle iddialı bir cümlenin bir bakıma onun için de söylendiğini anlamış mıydı Nihal? Hayır anlamamıştı, göndermelerle uğraşamayacak kadar kendini kaptırmış dinliyordu, ben bayılıyordum.) Siyah dalgalı saçları, mayalı hamurdan yapılmışa benzeyen bir burnu ve seyrek kirpiklerinin süpüremediği koyu bakışları vardı. O an bu bakışları hep üzerimde hissetmek, o koyu kahverengi gözleri her zaman görmek istedim. Âşıklar böyledir işte Nihalciğim, kısacık bir anı bütün ömürlerine yaymak isterler."

Nihal bu cümleden çok şey anladığını yutkunur gibi başını indirip kaldırarak belli etti.

Konuşma aşk üzerine söyleve dönüşmüştü. Aşk şöyledir, aşk böyledir, aşk söyletir. Ah, Nihal'in şekil verilecek mermer gibi halleri nasıl da kendimden geçirirdi beni!

Nihal'in beni dinleyişinde o zaman da fark ettiğim ancak şimdi anlamlandırabildiğim değişik bir şey vardı. Sevgi'yle ilişkimize ve genel anlamda aşka ilişkin soruları, kaçırdığı dersin notlarını arkadaşından çeken birinin sabırsızlığının izlerini taşıyordu. Anlattıklarımı, evet dinliyordu, ama daha çok yaşamadan deneyim kazanmaya çalışıyor gibiydi. Bunu hissettiğim halde Sevgi'yle yaşadığım ortak hayatı ve vicdan azabını anlattım. Sanırım karşıma çıkan herkese de anlatacağım. Yasak bir aşkı "yasallaştırmanın" başka bir yolunu bilmiyorum çünkü.

Gelelim Nihal'e... Nihal yirmi yaşındaydı ve bir erkek arkadaşı yoktu! Zamane gençlerinin daha ortaokuldayken birbirleriyle sarmaş dolaş olduklarını düşünürsek, tuhaf değil miydi bu?

Ben bunu Nihal'in ilişki biçimini örnek alacağı bir baba kız ilişkisi yaşamamasına bağlıyordum. Niyazi Amca kendi halindeydi, yokluğuyla varlığı birdi, hadi arkasından konuşalım, ruhsuzdu, sıkıcıydı. Hayatındaki en coşkulu eylem ilk karısı öldükten on bir yıl sonra ikinci kez evlenmesi olmuştu. Yaklaştığı zaman küçük kızının kalbinin hızlı hızlı atmasına yol açacak neşeden, oyunculuktan, sıcaklıktan yoksundu. Nihal minicik tatlı mı tatlı bir kızken, babası eve geldiğinde sevinerek sonra da utanarak gülüp yüzünü elleriyle kapamamıştı ve daha da küçükken altını hiç babası değiştirmemişti; altı alınırken babasının yanında yumuk çıplak bacaklarını, serinliğin erinciyle, kanat gibi çırpmamış, çığlıklar atmamıştı. Bu şenlikten ikisi de mahrum kalmıştı. Sonuçta da ortaya erkeklerle ilişkilerde kopya çekebilecek bir baba kız ilişkisi çıkmamıştı. Öte yandan Fikret'in Nihal'le ilişkisi de üveylikten ötürü güdüktü, bir model olmaktan çok uzaktı.

"Freud tanısaydı severdi beni." Sense bana boş boş bakmış, mutfak tezgâhının yanlış eğimi yüzünden ocak tarafında, su ısıtıcısının arkasında biriken suyu, süngerle almaya devam etmiştin.

14

O yıl bahar bize eksik yanlarımızı, hiç tamamlanmayacak şeyleri hatırlatarak gelmişti. Yarım yamalak bulutlar, sahanda yumurta güneşi, neremizi ısıttığı belli olmayan bir sıcaklık. Burnumuzu mu, kalbimizi mi yoksa kasıklarımızı mı?

Ulus'taki Belediye Çarşısı'ndan fesleğen fideleri aldık, annemden iki farklı sardunya (biri kırmızı diğeri beyaz) yaprağı getirip su dolu çay bardaklarına koyduk. Balkonu düzenledik, hortumla bir güzel akıttık. Perşembe akşamları halı saha maçlarına başladık, sürekli bir kalecimizin olması ve taç kuralının uygulanması ne güzeldi! Gidip gelip, Gençlik Parkı'nın havuzunun haftalar süren doluşunu izledik. Mezarlığa kısa bir ziyaret yapıp orada da bahçıvanlık maharetlerimizi sergiledik. Kış boyu salon penceresinin önündeki söğüdün kuru dallarında yaygara koparan, pencere önüne koyduğumuz kırıntıları hoplaya zıplaya yiyen serçelerin birdenbire nereye kaybolduklarını merak ettik ve bazı hafta sonları Işık Dağı'na pikniğe gittik. Pikniğe giderken otomobilimizin bagajına, izlenimci bir ressam dışında her şeyi dolduruyorduk: Açılır kapanır alçak bir piknik masası, üç açılır kapanır oturak, birkaç minder, uzunca bir kilim (Sevgili dostum üzerinde başını sağ eline dayayıp yanlamasına uzanacak.), semaver, porselen demlik, mangal, kese kâğıdının içinde bir gazyağı şişesi, bir tomar eski gazete, küçük bir radyo, küçük sarı lastik bir top, mavi üzerine siyah çizgili büyük plastik bir top, olta takımı çantası (Sevgili dostum gördüğü her su birikintisine olta sallayacak.), pulları deri bir torbaya koyulmuş tavla, termos ve içinde bir sürü mutfak ıvır zıvır olan tutulacak yerleri metal branda bezinden eski bir pazar çantası.

Pikniğin bilinen koşuşturmaları ve oburlukları arasında nasıl sakin nasıl güzel geçerdi zaman! Aynı pırıltılı melodide ısrar eden birkaç kuş, derenin alıştığımız şırıltısı, köknarların, dişbudakların ve yükseklere doğru sıklaşan çamların yeşilliği, her yerden fışkıran çiçekler... Nihal elinde fotoğraf makinesiyle bir unutmabeni öbeğinin önünde diz çöküyor, belden yukarısını öne arkaya oynatıyor, durup parmağının ucuyla deklanşöre dokunuyor, işi bitince dizlerini iyice büküp topuklarının üzerine oturuyor, fotoğraf makinesini karnına dayamış, öylece bir süre duruyor. Sonra kalkıp yamaçtan inen koyun sürüsüne yöneliyor, beline kadar gelen çoban

köpeğine koklaması için elini uzatıyor, boynuna astığı radyosuyla dolaşan çobana gülümsüyor, sürü Nihal'in tam önünde yırtmaçlı uzun bir elbise gibi ikiye ayrılıyor. Nihal dönüp yamaç boyunca ilerleyen sürünün arkasından giden köpeğe bakıyor, sonra dere kenarına inip ayakkabılarını çoraplarını çıkarıyor. Paçalarını sıvıyor, derede biraz yürüyor. Yosun tutmuş bir kayanın fotoğrafını çekiyor. Sazlıklardan süzülüp gelen ışığın içine giriyor, birden bize doğru dönüp, aramızdaki ağacın yaprakları arasından, "Burada bir kaplumbağa var!" diyor fısıldayıp bağırarak, işte nasılsa öyle! Biz seninle hiçbir şey söylemiyoruz, yerimizden kıpırdamıyoruz Çetin. Bu bir resim çünkü, bir gösteri, seyrediyoruz. Nihal ağaçların sıklaştığı yere doğru tırmanıyor, oraları biraz kolaçan ettikten sonra sesleniyor: "Bakmayın bana!" Bir çalılığın arkasında kayboluyor. O zaman seninle her şeyi konuşamıyoruz sevgili dostum ama, eminim aklından, otların, dikenlerin, çömelmiş Nihal'in sütbeyaz kalçalarını dalayacağı geçiyor!

Bir ara "kendimizi o kadar da teslim etmedik Nihal'e" tavlası oynuyoruz seninle. Onun hoşuna gideceğini düşündüğümüz şekilde, kahvehane argosuyla konuşuyoruz, bize çay koymasını istiyoruz. Sonra biraz top oynuyoruz, topun peşinden dereye doğru koşan Nihal'e bakıyoruz hayran hayran.

Birkaç kez kendimi tutamayıp bir kayanın üzerine çıkmış, üçümüzü birden sardığına inandığım büyülü havaya dair büyük laflar etmiştim; siz ikiniz oturduğunuz yerden başınızı kaldırmış bana bakıyordunuz. Bir bütünlük hissediyordum, bizde ve doğada. Bu beni coşturuyordu. Öyle bir an geliyordu ki, dere kenarındaki taşların yuvarlak biçimlerinin açıkça söylediği o ağır değişimi, hiçbir şey değişmiyormuş hissi veren o yavaş başkalaşımı "gözümle" görüyordum. Biz de orada kendi başına değişen doğanın bir parçasıydık. Köklerimiz toprağın biraz daha derinine iniyor, dallarımız hüküm süren rüzgârın yönüne göre eğiliyor, dere kenarındaki bir kayanın dibinde bir su birikintisi gibi kalakalıyordu gözyaşlarımız...

Sırtımızı verdiğimiz küçük tepeden, neden bilinmez, küçük bir taş yuvarlanıyordu ve ben aynı nedensizliği içimde duyuyor, ömrümün sonuna geldiğimi düşünüyordum Çetin. Çok mutluydum çünkü. Nihal'in bizi futbol oynarken ilk kez seyrettikten sonra dediği gibi: Uçmaya çalışıyor gibiydim. (Hemen hatırlıyoruz tabii, İstanbul'da çok içtiğimiz bir gece Beşiktaş'ın üst tarafındaki bir parkta "gerçekten" uçmaya kalkıştığım zaman attığın tokadı, öfkeyle ve sevgiyle.)

O bahar bize eksik yanlarımızı, hiç tamamlanmayacak şeyleri hatırlatarak gelmişti; şapka takmadan gittiğimiz pikniklerden ikimiz de burnumuz kıpkırmızı dönüyorduk.

15

Hiç düşünmüş müydün Çetin, ilk üç dört ay eve neredeyse yatmadan yatmaya gelen Nihal, birden evden ayrılmaz olmuştu! O zamanlar ne yapıyordu? Neredeydi bu kızın arkadaşları? Sarhoş geldiği gece kapıda bekleyenler? Sonra üç yıldır gittiği okulda hiç mi arkadaşı yoktu birlikte vakit geçireceği? Dağcı arkadaşları neredeydi? Dersler biter bitmez eve dönmesine içerleyen, birlikte sinemaya gitmeyi, gezip tozmayı öneren kimse yok muydu? Hem sonra genç bir kızın okul dışında kalan bütün zamanını iki orta yaşlı erkekle geçirmesi, üstelik bundan mutlu olduğunu açıkça belli etmesi de tuhaf değil miydi? Tamam, gençler kendilerine kahraman ararlar, benzeyecek, peşinden gidecek biri. Ama Nihal'in cinsiyeti düşünüldüğünde bu kahramanın, birbirini çok seven, biri kıçının ve göbeğinin üzerine kaçak kat çıkmış, diğeri kel kafası ışıkta parlayan iki adamdan müteşekkil bir adam olması, rahatlıkla söylenebilir, akıldışıydı. Acaba çevresindekiler bizim tatlı, küçük Nihalimize bir ucube gözüyle mi bakıyorlardı; artık aralarına almaktan çekiniyorlar mıydı?

Biz de seninle o günlerde arkadaşlarımıza tuhaf görünmüşüzdür herhalde! Sen işten çıkınca "evli çocuklu bir erkek gibi" doğrudan eve geliyor, gecikeceğin zaman telefonla mutlaka haber veriyordun. İş arkadaşlarınla halı saha maçları dışında pek bir şey yapmıyordun. Ben bütün gün evdeydim. İki haftada bir annemle babamı görmeye gidiyordum. Seyrek de olsa arkadaşlarımla buluşmaya giderken, portmantonun aynasına not bırakıyordum: "Geç ve sarhoş gelirsem beni yine sever misiniz?" Sabahları gazete almak için çıktığımda bazen iki numaradaki emekli güvenlik görevlisiyle karşılaşıyordum, "Sen bütün gün evdesin!" diyordu her gördüğünde, gizli kapaklı bir iş çeviriyormuşum gibi bakıyordu.

Üçümüz de günümüzü, sonunda bir araya geleceğimizi bilerek geçiriyorduk. Nihal'le ikimiz öğleden sonra odamda sohbet edecek, akşamları üçümüz yemek yiyecek, televizyonda müptelası olduğumuz programları seyredecektik. Çay demleyecek, çekirdek içleyecektik. Odalarımızda kendi dünyalarımıza daldığımız o uyku öncesi saatleri ne güzeldi! Her birimizin kendi ışığı, kendi gürültüsü... Sonra içimizden birinin ortaya söylediği bir şey, bir çeşit davet. "Ne güzel şarkı bu böyle!" "Acıkanınız var mı?" "Hiçbir şey anlamıyorum okuduklarımdan!" Odana

gelip şarkıyı dinliyoruz. Önde ben arkada ikiniz mutfağa giriyoruz. Senle ben Nihal'in odasının kapısında durup, yatağında bağdaş kurmuş ders çalışan kızımızı teselli ediyoruz.

Evet ders çalışıyordu Nihal, ikinci vizelerden hemen sonra finallerin başlayacağından, çok sıkışacağından yakınıyordu. Odama gelişlerinde teneffüse çıkan öğrenci havası vardı. Açık pencereden giren güneş zihni yorgun Nihal'i dinlendiriyordu sanki; gözlerini kapatıp yüzünü güneşe veriyordu. Onu kuzeye bakan odaya yerleştirdiğimiz için suçluluk duyuyordum.

Yine böyle bir öğleden sonra, yüzünde güneşin aydınlığı koltuğunda otururken, "Kalk bakayım oradan sen!" dedim, kaldırıp kendi koltuğuma oturttum. "Bugün sen konuşacaksın, ben dinleyeceğim."

Çetin, gündelik şeyler dışında Nihal o kadar az konuşuyor, ben onun her odama gelişinde konuşacak o kadar çok şey buluyordum ki, artık konuşmaktan duyduğum sıkıntılar, pişmanlıklar göğsümü ağrıtmaya başlamıştı. O konuşsun istiyordum. Ölümlerle açılan uçurumdan bir ses çıksın. O konuşsun. Ben bıkmıştım konuşkanlığımı hor görmekten, bunun da bir hastalık olduğuna dair kurgulardan. Eşit olalım istiyordum, dert ortağı olalım.

"Bugün Nihal konuşacak!"

Bakışlarını kaçırarak güldü. Biraz sıkıldı, utandı; bunu elleriyle yaptı. Benim hayatımı zorlaştırıyormuş, bana kötülük yapıyormuş gibi, üzgün ve şefkat dolu bir havaya büründü sonra. Bunu da gözleriyle yaptı. Biraz ıslandığı için daha da parlamış gözleriyle...

Onu zorlamak istemiyordum. Doğrudan soru sormak, yanıt beklemek kabalık olacaktı. Ayak tabanlarından güç alarak koltukla birlikte sağa sola dönüyor, masamdaki kâğıtlara bakıyor, annemle babamın Doğu Avrupa gezisinden getirdikleri ince gümüşten kitap ayracını masanın üzerinde çevirip duruyordu. Ayraç, kuş biçimi verilmiş ucu beni gösterecek biçimde durduğunda, "Hiç buradan bakmamıştım odana," dedi ve kitapla kaplı duvarlara baktı. "Ortaokuldaki bir şeyi hatırlıyorum hep." Nefesimi tuttum. Peki "hep" ne demekti? Bu odaya her gelişinde mi? Konuşmayı her düşündüğünde mi? Ortaokuldaki o şey, her neyse, onu yaşadıktan sonra sürekli mi? Ne? Nihal, içimden sorduğum soruları duymuyordu Çetin, ne müthiş bir gerçek değil mi?

"Ortaokuldayken bahçeye bir kitap sergisi açılmıştı," diye devam etti.

Konuşmayı keser korkusuyla sert hareketler yapmaktan kaçınıyordum. Merakım yüzümden belli olacak bu da onu sıkıntıya sokacak diye çekiniyordum. Nihal ise döner koltukta kendince bir dans tutturmuştu, bazen bana, arkamdaki kitaplara, bazen de yatağımın kırkyama örtüsüne bakıyordu.

Ayak parmak uçlarını terliklerinin arkasına koyup topuklarını kaldırdı, pantolonunun cebinden ikiye katlanmış bir kâğıt mendil çıkarıp sessizce burnunu sildi, birkaç kez diliyle dudaklarını ıslattı, yaşadığını gösterecek başka bir dolu şey yaparak, sonunu hiç getiremeyecekmiş gibi bana şu hikâyeyi anlattı: Ortaokul üçteyken, okulun bahçesine bir kitap sergisi açılıyor. Bahar aylarında güzel, güneşli bir gün. (Açık pencereyi gösterip "Böyle bir gündü," demişti, başımı sallamıştım, "böyle günleri" iyi bilirdim.) Her ders saatinde bir sınıf sergiyi geziyor, öğretmen eşliğinde. Nihallerin sınıfı ilk derste çıkıyor bahçeye. Sabah güneşi. Öğretmen herkesin bir kitabı incelemesini istiyor. Sergideki üniversite öğrencisi "ağabeylerden" biri Nihal'e bir kitap uzatıyor. Bizim kız beğenip alıyor kitabı. Nihal sonraki birkaç teneffüste de sergiye gidiyor, kitaplara bakıyor. O ağabey, Nihal'le ilgileniyor. Birkaç kitap daha öneriyor, Nihal'e sorular soruyor. Çetin düşünsene, bizim tatlı kızımız beyaz gömlek gri forma lacivert hırka içinde, üstelik saçını bağlayıp başının oval biçimini ortaya çıkarmış, güzel ela gözleriyle kitaplara bakarken, üniversiteli bir çocuğun ilgisini çekiyor. Ama çocuk da Nihal'in ilgisini çekiyor. "Elleri çok güzeldi. Kitapları öyle değişik tutuyordu ki! Uzun, kıvırcık saçları vardı. Bağlamıştı saçlarını. Fakat herkesin beğeneceği bir tip değildi." Nihal herkesin beğenmeyeceği "tiplerden" hoşlanıyormuş. O çocuktan da hoşlanmış. Yakından bakıldığında gözleri de çok güzelmiş. Bir ara dirseklerini kitaplara dayayıp iyice öne, Nihal'e doğru yaklaşmış. O zaman görmüş.

Gri gibiymiş. Ne konuştuklarını hatırlamıyor Nihal. Ama derslerde teneffüs saati gelsin diye beklediğini hatırlıyor. Son teneffüs zili çaldığında içinde kısacık on dakikaya sığmayacak kadar çok şeyle bahçeye koşmuş. Ama o yokmuş. Sergiyi toplayıp gitmişler. Yalnızca üzerinde kitapların sergilendiği iki pingpong masası ve iki boş sandalye. Atatürk büstünün hemen yanında, terk edilmiş. Yerde bir iki kitap ayracı, buruşturulup atılmış küçük kâğıtlar. "Kendimi terk edilmiş gibi hissetmiştim. O beni terk etmişti." Sınıfa dönmüş. Gizli gizli ağlamış. Neyse ki müzik dersi. Ders boyunca önündeki günleri hatta yılları o çocuğu tekrar görme ve görememe olasılıklarına göre düşünmüş, hayal etmiş. Karar vermiş: Bekleyerek ve acı

çekerek yaşayacakmış. "Tabii sonradan unuttum. O duygular, düşünceler silindi. Ama yaşımın insanı olma şansımı kaybetmiştim ben sanki. O gün."

Çetin biz ikimiz sence, öyle herkesin beğeneceği "tipler" miyiz? Değiliz değil mi? Sonra, sen de Nihal'in sözünü ettiği şansı yitirdiği anda, tam o anda, oracıkta, onun yanında olmayı istedin mi? Peki, âşık olduğun insanda, başkasında olsa dayanamayacağın şeyleri hoş görür müsün?

Ben hoş görüyorum.

"Tip" sözcüğünden, daha doğrusu Nihal'in kullandığı biçimde kullanılmasından nefret ederim.

Nihal'in kitap sergisinden aldığı, hâlâ çok sevdiğini söylediği o kitaptan da nefret ederim. Hamile olmayanların ama "içinde bir çocuk taşıyanların" birbirlerine göz süzerek tavsiye ettikleri, simgelerle dolu, öğretici saçmalıklardan geçilmeyen, aptalca bir kitap. Nihal'in verdiğim kitapları hızla okuyup bitirmesi de çok sinirlendiriyordu aslında beni. Kitaplar ve yazarları hakkında söyledikleri de! Bazı yerleri çok karamsardı, şu yazar eşcinsel miydi, bu yazar fotoğraf çektirmek istemiyor muydu, kahraman yazarın kendisi miydi, kadınlarla bir sorunu olduğu belliydi...

Gençlik Parkı'nda çay içtiğimiz günü hatırlıyorsun, değil mi? Sobaya gösterdiği o turistik ilgi, o tüketici taşkınlığı, müşteri memnuniyeti... Telefonda Fikret'le konuşurken takındığı tavır, ağabeyini anaç bir ilgiyle kollayan kız kardeş. Futbol maçlarımızda birimizden biri düştüğünde ayağa kalkıp, ömrünün en kötü şeyini yaşıyormuş gibi bir yüz ifadesiyle ellerini tellere geçirmesi.

Ve sonuncusu ama en önemlisi: Nihal kahvaltılarda peynirin üzerine reçel koyup yiyor! Sizin taraftan Çetin, sizin taraftan!

16

Masaj istiyorum!" dersin. Emredici, küstah bir edayla. "Masaj istiyorum!" Direnebildiğim kadar direnirim. Ben direndikçe, sen emirden yalvarmaya bütün ara edaları deneyerek hiç usanmadan tekrarlarsın: "Masaj istiyorum, masaj istiyorum..." Sonunda pes ederim, omuzlarına, sırtına masaj yapmaya başlarım. Bu kez masajın uzun sürmesi için türlü hinliklere başvurursun. Örneğin benim konuşmaktan hoşlandığımı bildiğin konularla ilgili sorular sorarsın. Başka zamanlarda aklına gelmeyen sorular. Kaç kez yuttum bu numarayı! Sorularına yanıt verirken kendimi kaptırıp ne uzun masajlar yaptım sana, alçak adam!

Şimdi ben de aşağı yukarı buna benzer bir hinlik yapıp, yazdıklarımı atlamadan, kendini vererek okuman için araya senden, ikimizden söz eden, dostluğumuzu şenlikli bir biçimde anlatan parçalar koyuyorum. Bu bölüm de onlardan biri. Okumayı bitirince, bölümün sonunda, "üç film birden" gösteren sinemanın salonuna aniden dalıp, "Parça bitti, ayran poğaça!" diye bağıran sinema büfecisinin tiz sesi yankılanacak kulaklarında!

Yirmi bir yıl önce Naklet (İkimiz de bunu "lanet" sözcüğünü okur gibi okumuştuk, Lanet!) şirketine bağlı kamyonun önünde kucaklaşıp ayrıldıktan sonra sen, beş yıl boyunca Üsküdar'dan Beşiktaş'a vapurla geçtin, Beşiktaş'tan Sarıyer minibüslerine bindin ve aynı yoldan geri döndün. Sonraki bir yıl Kartal'daki işyerine Kadıköy'den minibüsle gittin, eve banliyö treniyle döndün. Ardından yedi yıl kuzey yarımkürenin 30. ve 60. paralelleri arasında dolaştın; kayalıklı bir deniz kıyısında çıplak ayaklarının dibinde zıpkınla vurduğun bir orkinosla ve karlı bir günde yakaları kürklü paltonla Nazım'ın mezarında çekilmiş fotoğrafların var. Bu arada Burdur'da iki ay askerlik yaptın. İstanbul'a döndükten sonra üç yıl boyunca otomobilinle Gebze Organize Sanayi Bölgesi'ne gittin geldin. Sonra yaklaşık bir yıl İstanbul'da aylak aylak gezindin. Sonunda otomobilinin bagajının ve koltuklarının alabildiği kadar eşyayla Ankara'ya geldin. Ben hep Ankara'daydım.

Ayrı geçen on yedi yılımıza yukarıdan bakıp yer değiştirmelerimizi bir haritaya işleseydik, ortaya senin göze hiç de hoş görünmeyen, geniş açıları çok geniş dar açılan çok dar üçgenlerin, benim noktam ve ikimizin İstanbul Ankara arasındaki kalın çizgisi çıkardı. Ne çok buluştuk, ne çok ayrıldık...

Kahramanlarından birinin, otoparktan bir türlü çıkamayan bir otomobilin içindeyken, arkadaşına "Şimdi kuşlar bizi nasıl görüyordur dersin Al?" diye sorduğu, ikimizin de baş tacı ettiği filmi, "Eşcinselliğin sınırında dolaşan bir dostluğun hikâyesi" biçiminde yorumlayan sinema eleştirmeni beyefendi, ikimizin sonunda, en sonunda, haritada bir nokta olduğumuzu görse ne derdi acaba? Bizim bu âşık hallerimize, on yedi yıl boyunca hayatımızı birbirimizi daha fazla görecek biçimde düzenleyişimize ne derdi? Eşcinselliğin kordon boyunda dolaştığımızı mı söylerdi? O güzel filme ilişkin berbat tanımlamanın canımı sıkan tarafı şu: Sınır var mı? İlişkiler için gerçekten bir sınır var mı? Varsa da ikinci sınıf sinema eleştirmenlerinin göremeyeceği bir sınır bu. İnsan severken basit sınıflandırmaların sınırlarını değil kendi sınırlarını görür, kendi sınırlarında dolaşır, kendi sınırlarına değer. Benim bildiğim tek sınır bu.

Eşyalarla, on yedi yılını geçirdiğin evinizin eşyalarıyla dolu kamyon, eylül güneşinin altında sizin sokak boyunca homurdanarak ilerleyip yumurtacının oradan Fevzi Çakmak Caddesi'ne doğru döndüğünde, yoksun kaldığım yalnızca yüzünde yapıştırma bir gülümsemeyle el sallayan lise arkadaşım Çetin değildi. Bütün belirsizliğine karşın sezebildiğim, varlığına inandığım, inanmam gereken sınırlarımdan da yoksun kalmıştım. O akşam trenle yola çıkacak Murat Ağabey ile sokağın ortasında gözlerimiz yaşlı birbirimize sarılırken, sokağa seni uğurlamaya çıkanlarla güzel sözler eşliğinde vedalaşıp eve dönerken, hissettiğim buydu. Ne yapacağımı bilmiyordum. O gün, ertesi gün, daha ertesi gün, önümdeki haftalar aylar yıllar boyunca ne yapacağımı bilmiyordum! Kim olduğumu, neye benzediğimi de bilmiyordum, hangi sınırlarda dolaşacağımı da...

Ayrıldıktan sonra uzunca bir süre ortak geçmişimizi düşünmekten başka bir şey yapmamıştım. Sana o dönemde yazdığım mektuplarda sayıp döktüğüm yaşantıların bolluğu, birlikte geçirdiğimiz günleri hatırlamaktan nasıl bir tat aldığımı açıkça ortaya koyar aslında. Üniversitenin ilk yılları, yeni insanlar yeni şeyler beni pek heyecanlandırmamıştı. Sadece sana benzeyen insanlar heyecanlandırıyordu. Yüzleri, saçları, el hareketleri, gülüşleri, seninle yaşadıklarımızı onlarla tekrar yaşama olasılığı...

"Tam şimdi Çetin ne yapıyordur?" sorusunu soruyordum. Durmadan bunu soruyor, kendi kendime yanıtlıyordum. Yanıtlarım ne kadar ayrıntılı olursa o kadar mutlu oluyordum. Enderliği bırakıp Çetin oluyordum.

Enderliği bırakıp Çetin olmak... İstanbul'da neresinden ne yaralar aldığını hiç bilmeyen, anlamayan Çetin olmak. Yapacak bir şeyi

olmadığında, hayatın korkunç bir amaçsızlık olarak boynuna ensesine saldırdığını duyan Çetin olmak. Bu saldırıyı savuşturmak için fermuarını indirip erkekliğini eline alan Çetin olmak. Çıkıntılı çukurlu bir yolda denetimsiz adımlarla, ama yine de tökezlemeden yürüyen Çetin olmak. Radyoda çalınmasını istediği ama ismini bilmediği bir şarkıyı ("Late in the Evening" olabilir mi acaba, demişti şaşkın program yapımcısı) telefonda ıslıkla çalan Çetin olmak. Zamanı durduran Çetin olmak.

Bu sonuncu Çetin, küçük bir odasında erkeklerin içki içip parmaklarıyla bıyıklarını sildikleri bir düğün salonundaydı. Işıklar sönünce, mumla dolu kocaman bir tepsiyi elleriyle başının üzerine kaldırmış, masaların arasından salonun ortasına doğru, bir halayın başını çeker gibi, kıvrak ve kesik kesik dans ederek gelmişti. Arkasında el çırparak yürüyen onlarca insan vardı. Mum alevleri başının üzerinde titreşirken adımlarını öyle ahenkle atıyor, bütün vücudunu öyle hoş bir şekilde dalgalandırıyordu ki, bu dans onu olgunlaştırıyordu.

Ve işte salona dalıveriyor sinemanın büfecisi...

17

Yaza mutlu girmiştik. Balkondaki fesleğenler yusyuvarlak olmuştu. Bir çocuğun başını okşar gibi okşuyorduk onları. Sardunyalar saksılarını sevmişti. Akşamları dar uzun balkonumuz boyunca sıralanıp güneş batarken renkten renge giren gökyüzünü seyrediyor, gecenin kadifemsi maviliğini çay içerek karşılıyorduk. Nihal, ders çalışması gerektiği için, çaydan hemen sonra odasına geçiyordu. Balkona bakan penceresinden ona meyve, dondurma uzatmak, yeniden çay demlememizi isteyip istemediğini sormak... Mutluyduk.

Seninle baş başayken Nihal'le ilgili konuşmuyorduk artık. İkimiz de ondan herhangi birinden söz eder gibi söz etmek pişkinliğini gösteremiyorduk.

O mutlu mesut günlerimizde bize huzursuzluk veren tek şey Nihal'in yaz tatilini ağabeyinin yanında, Amerika'da geçirecek olmasıydı. İki ay... Oysa birbirimize iyice alışmıştık. Sabahları, o hâlâ yataktayken uyandırmak için odasına dalıyorduk, iç çamaşırlarını bizimkilerle birlikte yıkıyor, balkona onunkiler iç tarafa gelecek şekilde asıyorduk, onun hemen arkasından tuvalete giriyor, burnumuzu tutup yüzümüzü ekşiterek kızımızı utandırıyorduk. Üniversitede veli toplantısı olsa, giderdik. İkimizde de bir Murat Ağabey havası vardı. Sorumluluk duyuyorduk, bu bize haz veriyordu, ona yakın olduğumuzu hissediyorduk. Nihal'in sınav sonuçları birer birer belli olurken biz de bir iç huzuru duyuyorduk. "Bak gördün mü?" diyorduk bizim de katkımız olmuş gibi, "bir de kötü geçti diye üzülüyordun!"

Nihal belki de bizi anne babası gibi görmeye başlamıştı.

Bir sabah gazete almaya giderken karşıma çıkan bir ihtiyar bu aile havasına kendimi nasıl kaptırdığımı görmemi sağladı. Bastonunu koltuğunun altına almış üzerine basamadığım ayağımı göstererek "Geçmiş olsun, ne oldu böyle?" diye sormuştu. Önemli bir şeyim olmadığını yalnızca bileğimin burkulduğunu söyledim. İhtiyar dudaklarının arasında köpüklü bir tükürüğü dolaştırarak anlatmaya başladı: "Bak şimdi ne yapacaksın biliyor musun, önce..." Birden durdu, bakışlarını ayağımdan yüzüme kaldırdı, "Evli misin?" diye sordu. Düşünmeden, ama bilerek, derindeki bir şeyi bilerek "Evet!" dedim ona Çetin. "O zaman yengemiz burkulan yeri

zeytinyağıyla bir güzel ovsun önce, sonra da..." diye devam etti, akşama bir şeyciğim kalmayacaktı. Ucuna siyah lastik takılı bastonuyla ağır ağır uzaklaşan ihtiyarın arkasından bakarken, evli olduğumu söylediğimde aklıma hanginizin geldiğini gerçekten bilmiyordum. Geriden sağ ayağının içiyle sağ çizgi boyunca bana düzgün paslar atan seninle mi evliydim, yoksa bir korner sırasında karşı takımdan birinin ayağına basarak bileğimi burktuğumda kale arkasına, yanıma koşan Nihal'le mi?

O günlerin benim için tam bir duygusal karmaşa içinde geçtiğini çok iyi hatırlıyorum. Anlaşılabilecek toplumsal koşullanmaların etkisiyle Nihal'e âşık olmadığımı, aramızda birbirini çok seven bir ağabey kız kardeş ilişkisi, baba kız ilişkisi benzeri bir şey olduğunu düşünmeye çalışıyordum. Birden gece oluyordu, iki azgın köpek ıssız bir parkın içinde beni kovalıyor, kovalıyordu. Durup köpeklere doğru döndüğümde onlar da duruyor, sinir bozucu bir biçimde hırlıyor, ben koşmaya başlayınca tekrar kovalıyorlardı. Köpeklerden her nasılsa kurtulduğumda karşıma sarhoş mu tinerci mi olduğunu anlayamadığım biri çıkıyor, ürkütücü zayıflıkta biri, benden bir şey istiyordu, ısrarla istiyordu, sigara, para, ateş, ne, ne istiyordu, anlayamıyordum bir türlü...

Tamam, ben Nihal'e âşıktım! Ama bunu ona söyleyemezdim. Sana elbet söyleyecektim ama ona söyleyemezdim. Çünkü aşk eşitler arasında yaşanır, Vehmi Bey bir istisnadır! Eşit değilseler bir taraf diğerinin esiri olur, diğeri de ona eserim diye bakar. Falan filan... Çetin işte böyle beni biraz olsun rahatlatacak genellemelere ihtiyacım vardı. Durumumun genel bir duruma uyması iyi gelecekti sanki bana.

Ama Nihal odamdan içeri girdiğinde genel diye bir şey kalmıyordu!

Sen dostum, sen hiçbir şey belli etmiyordun. Bilirim, ulaşamamak seni altüst etmez, sen ulaştığın şeyi kaybedersen dağılırsın. Tam şimdi kısa süreli ilişkilerinden birini hatırlıyorum, şu diş hekimini. Hekim hanım, sevişmek ve sinemaya gitmekten ibaret ilişkinizi bitirmek isteyince, azıdişindeki dolgulardan birini sökmek için elinden geleni yapmıştın. Murat Ağabey bana bunu anlatınca küplere binmiştim. Kadınlar, nasıl beceriyorlarsa, seni ortadan kaldırıyorlardı, kişiliksizleştiriyorlardı. Sert tartışmalarımızdan birinin sonunda bunu sen de kabul etmiş, cinselliğin senin için ne kadar önemli olduğundan söz etmiştin. Baştan çıkıyordun, evet tam anlamıyla baştan çıkıyordun! Aslında bu "kadınları seven adam" hali sana yakışıyordu. Ağzın öpüşmekten ördek ağzı gibi olmuş, gözaltlarında

karaltılar, bakışlarında anne mi sevgili mi aradığını senin bile bilmediğini gösteren saf şehvet...

Nihal konusunda canımı sıkan başka bir şey de yaşantıların beni daha kararlı, iradeli hale getirmediğini fark etmemdi. Sevgi, kendi hayatının bütün çıkmazlarına, zorluklarına rağmen beni sevmişti, böyle bir sevgiyi tattığım için artık sırtımın yere gelmeyeceğini düşünmüştüm. Kocası hapiste olan bir kadının âşık olduğu adam olmak... Sevgi benim ismimi öyle güzel söyler, cismimi, sesimi, kokumu öyle çok severdi ki, başka insanların karşısına, isimsiz cisimsiz çıkmak beni hiç rahatsız etmezdi. Hatta böylesini tercih ederdim. Bu bana bir hayli de edebi gelirdi: Görünmez adamım, beni bu dünyada bir tek Sevgi görüyor, hem de nasıl görüyor!

Oysa Sevgi'yle ilişkimizin bitmesinden yalnızca bir yıl sonra, Nihal'in karşısına hiçbir kadın tarafından sevilmemiş biri gibi çıkmıştım. Reşit Bey'in kitabının alt başlığı değişmeli: Bütün Tatlar Ekşi Bütün Kokular Kesif Bütün Hisler Fani.

Nihal sınıfını geçmiş, sekiz aydır yayınevinde bekleyen çevirim nihayet yayımlanmıştı. İkisini birlikte kutladık. Açık havada bir akşam yemeği. Sen her zamanki gibi sevimli ve iştahlıydın. Tabağını önünden almaya çalışan garsonun eline vurduğun şaplak... Ayağına bastığını fark etmeyen Nihal'e, sana gizli bir şey söyleyeceğini sanarak gözlerini dikip bakman, sonra da dayanamayıp "Ne söyleyeceksen söyle Nihal!" diye patlaman... Hesabın kabarıklığı karşısında, küçük kızımızın varlığını unutarak ettiğin küfrü yarı yolda yutmaya çalışman... Her zamanki sen. Dostum benim, do sesim! Yemekten sonra canlı müzik çalınan bir bara gitmiştik. Böyle toplu eğlence yerleri beni rahatsız eder bilirsin. Ama şunu fark ettim Çetin, seninle birlikte olduğumuzda hiçbir şey endişelendirmiyor beni.

Her yere girip çıkabilirmişiz gibi geliyor. Büyük alışveriş merkezlerine ve oradaki sinemalara bile. Böyle yerlerde dolaşmanın doğal sonucu olarak vücudumuzda biriken statik elektriği çatır çutur birbirimize aktarmak da pek eğlenceli doğrusu!

Epey içmiştik seninle, epey de dans etmiştik. Senin dolu bira bardağını iki elinle tutarak yaptığın dans müthişti. Arka arkaya çaldıkları reggae'lerde ikimiz birden döktürmüştük! Nihal bizi şaşkınlıkla seyrediyordu. Neremizden ne çıkaracağımız belli değildi. Biz dizlerimizi kıra kıra dans ederken masada yalnız başına oturan Nihal'i dansa kaldıran çocuğa ne demeli! Ne acayip şey, ilgilenmiyormuş gibi yaptık ama bir yandan da

mutaassıp aile büyükleri gibi bakıyorduk, çocuğun eli Nihal'in neresinde, vücutları birbirine ne kadar yakın, ah hayat bize böyle ne yaptın!

Yolculuk günü gelip çattığında Nihal, daha önce ailecek iki kez gittikleri Amerika'ya, eğlenmek gezip tozmak için değil, ağabeyini yalnız bırakmamak için gittiğini söyleyerek bizi teselli etti! Anne babasının ölüm yıldönümünde burada olamayacağı için bizden mezarlarını ziyaret etmemizi rica etti. Hangi çiçeği bırakacağımızı bile söyledi. Böylece biz de, Nihal'in bizimle konuşmadığı bazı şeyleri kendi içinde bilmediğimiz kişilerle konuştuğunu anladık.

Bir cumartesi öğleden sonra kızımızın çantalarını ve bizim Fikret'e yolladığımız birkaç parça şeyi otomobile koyduk, havaalanının yolunu tuttuk. Ben bayağı üzgündüm. Sen olmasan Çetin, seninle olmanın güzelliği olmasa...

Nihal'in senin yanına oturmasını istemiştim. Ben arkada ikinizi seyrediyordum; uçak yolculuklarından söz ediyordunuz, hava boşluklarından, yapılan anonslardan, onu güldürüyordun sevgili dostum. Arada bir dikiz aynasından bana bakmayı ihmal etmiyordun. Suskunluğum seni tedirgin etmişti sanki...

Varınca ona tembihlediğimiz gibi telefon etti. Ama o değilmiş Fikret'miş. Telefonu sen açmıştın, külotun ve atletinle kanepeye yaslanmış bacağını kaşıyor, sesini duyurmak için bağırıyordun. Bense salonun kapısında durmuş, sana ve sabah güneşinin halılarını kaldırdığımız salonun parkesinde ışımasına bakıyordum.

18

Seninle en içli konuşmalarımızı hep ayrılmadan az önce, Ankara Garı'nda ya da Haydarpaşa Garı'nda yapardık Çetin. Oyunla eğlenceyle, yiyip içmekle geçen günlerin ardından, Anadolu Ekspresi'nin kalkmasını beklerken ikimiz de ayrılacağımızı, uzun bir süre görüşemeyeceğimizi anlayıverir, duygusallaşırdık. Masatenisi ve bilardoda sen yenerdin, langırtta ben, ayrılık ikimizin birden canına okurdu. O ayrılık öncesi konuşmalarının iç burkucu tarafı: Birbirimizi ne kadar çok sevdiğimizi, ne kadar çok özleyeceğimizi sözcüklere dökerken, "Ölmeyeceksin, yaşayacaksın!" diye kandırılan hastalara benziyorduk.

Artık sözcükleri koca karı ilacı gibi kullanmamız gerekmiyor. Anlamlı, akılda kalıcı, etkileyici konuşmalar yapmak zorunda değiliz, çünkü iyileştik! Çünkü birlikte yaşıyoruz! Nihal gittikten bir hafta sonra da biz tatile çıkmıştık. Güneş doğarken yola koyulmuştuk. Neşeliydik. Yıllar önce birlikte bestelediğimiz "İtin Olayım Kaptan Abi" şarkısını söylüyorduk. Senin pes sesinle "Muavin, muavin!" diye araya girişlerin tam kıvamındaydı. Biz tam kıvamımızdaydık.

İkimiz de konuşacağımızı, hem de Nihal hakkında konuşacağımızı biliyorduk.

Mola yerlerimiz, arada sırada haritaya bakışlarımız, kilometre saat hesaplarımız, tabelaların tanıdık dikdörtgenleri, yol boyunca yaptığımız oburluklar, dinlediğimiz müzikler...

Süzer Otel. Otel Panorama. Yasemin Apart. Gelengül Pansiyon. Huzur Pansiyon. Öğleden sonra bir pansiyondaydık. Resepsiyondaki kız yüzümüzün bembeyaz olduğunu söylemiş, iyi olup olmadığımızı sormuştu. Bir şeyimiz yoktu, biraz sersemlemiştik sadece. Odaya çıkıp yerleştik, soyunup mayolarımızı giyerken vücutlarımızın ne kadar beyaz, sağlıksız, çirkin ve yaşlı göründüğüne şaşırdık, üzüldük. Çıplaklığımızdan utanarak kıyıya indik. Deniz. Güzeldi, beğendik, oyunlarımız için uygundu. Yunus yapabilirdik, çekçek de, suyun içinde amuda da kalkabilirdik.

Birbirimize güneş kremi sürerken, dışarıdan birine nasıl göründüğümüzü düşündüm. Kıllı, göbekli iki koca adam. Bizim olduğumuzu hissettiğimizden farklı, çok farklı görünüyor olmalıydık. Bu acıklı gelmişti bana.

Denizde biraz kaldıktan sonra odamıza çıkıp uyuduk. Uyandığımızda kanımız damarlarımızdan çekilmiş gibiydi, neyi tutsak düşürecektik. Çıkıp biraz yürüdük: Zeytin ağaçları, taş evler, taş sokaklar, yığma taştan bir kemerin altında güzel bir bakkal, yüksek tavanlı bir kahvehane, her yerde güzel gözlü kediler. Kıyıya inen sakin sokaklardan birindeki bir lokantaya oturduk. Hava yeni kararmıştı.

Güzel akşamdı değil mi Çetin? Lokantanın uzağında, lokantaya değil de sokağa ait gibi duran masamızın etrafında, saymıştın, on dokuz kedi vardı. Sen onlara balık ve ekmek parçaları attıkça, hırıltılar çıkararak birbirlerine karışıyor, sonra burunları yerde yine masamıza yaklaşıyorlardı. Üzerimizde otuz sekiz göz. Yıldızlar da gökyüzünde, bir sarhoş tarafından yere indirilmeyi bekliyordu. Yıldızlar ayağımıza dolanıyordu Çetin!

O taş sokakta, güzel kokular içinde uçuyorduk.

Sandalyelerimizi hafifçe yan çevirip, bir yokuş olarak tepeye doğru devam eden sokağın karanlığının gökyüzüyle birleştiği yeri seyrederken sormuştun: "Acaba Nihal ne yapıyordur şimdi?" Bakışlarımız birden sokağın karanlık ucundan gerisin geri yuvarlanmış, kedileri ürkütmüş, masaya dönmüştü. İkimizin de eli kadehe gitmişti. Tam o anda rakı içmenin ve aşk acısı çekmenin birbirine çok yakıştığını hissetmiştim. Ama zaten içki içerken hep öyle olmaz mı Çetin! Her şey olması gerektiği gibidir, her şey çok renkli ve mükemmel bir uyum içindedir. Narçiçeği kırmızısı, fıstık yeşili.

Senin o basit sorun... Soruyu sorarken sesindeki bir şey... Kendi sorunu aslında önemsemiyormuşsun, birden aklına gelmiş de öylesine soruvermişsin izlenimi vermeye çalışman...

Benim karşı sorum: "Ne düşünüyorsun Nihal hakkında?"

Sonra birden lise günlerine dönüş. Ah dostum, bunun için seviyorum işte seni, ikimiz de hayatımızın aynı yerinde kalakaldık diye!

"Ben ona âşık oldum Çetin," demişti liseli Ender sorusuna yanıt beklemeden.

"Ben de!" diye rahatlıkla karşılık vermişti Çetin, okul çıkışı Cuma Pazarı'nda ellerinde filelerle dolaşırken.

Bir süre hiç konuşmamıştık. Sen, böyle durumlarda yol yordam bilenimiz, önce kadehini bana doğru uzatmış, bu şey her neyse onun şerefine içtikten sonra, lokantanın önünde mangalın başında duran adama dönüp bir ufak daha istemiştin.

Odun ateşinde pişmiş ekmek, zeytinyağına yatırılmış keçi peyniri, börülce, yeşil biber ve rakı. Dişlerim kamaşıyordu Çetin. İçimden Oktay Rıfat'ın bir dizesini tekrarlayıp duruyordum: "rakının çıldırtan bulutu avucunda".

Birbirimize Nihal'i anlatıyorduk. Yaptığımız şeyin ne kadar aptalca olduğunun farkında değildik. Sonunda ondan, içimizden geldiği gibi söz etmenin tadı. Senin sustuğun yerden ben başlıyordum. Nihalimizin resmi.

O gece ortaya çıkan Nihal: Bana kestane, sana düpedüz ela bakan gözler. Şefkatle veya hayranlıkla. Tırmanma isteği (sana), kayıp düşme heyecanı (bana) duyuran düz kumral saçlar. O saçların iki yana açılmış perde gibi durduğu hafif tümsek bir alın. Güneşin yüksekliğini ölçmeye çalışan ilkçağın gökbilimcileri için kesikli bir ufuk çizgisi işlevi gören seyrek kaşlar. (Artık çok sarhoşuz Çetin!) Bir burun. Evet, yalnızca bir burun; Çetin için ısırmalık, Ender için sıkmalık. Havada salınarak düşen bir yaprağın belli bir anındaki biçimini taklit eden ağız. Burada hemfikiriz, ikimiz de öpmek istiyoruz. Yine Çetin'in ısıracağı, Ender'in başparmağıyla işaretparmağı arasında sıkacağı çene. (Bunu senin çenende gösterdiğimde, boşalan tabakları almaya gelen kız kıkırdamıştı.) İki yatay çizgiyle işaretli solgun boyun. Göğüslerinin arasına dek inen hafif çilli bölge. (İkimiz de görmüştük işte!) Sağır dilsizlerden oluşan on beş yirmi kişilik bir futbol takımı kafilesi, deplasman maçından dönerken gece yarısı bir yol üstü lokantasında çorba içmek için durduğunda, kafiledekilerin birbirleriyle işaret diliyle konuşurken sergiledikleri bütün marifetleri sergileyen bir çift el. (Bu uzun ve fiyakalı benzetmeyi, sağ elini parmak uçlarını birleştirip sallayarak takdir eden Çetin.)

Resmimizi tamamlayınca masadan kalkmış kıyıya inmiştik. Dondurma yemiştik. Mutluyduk. Lisede, henüz yanımızda yakınımızda tek bir kız yokken aynı kıza âşık olma hayali kurduğumuzu hatırlıyor musun? (Seninle konuşmanın özel grameri: Hemen hemen her cümle "hatırlıyor musun" sorusuyla biter, ortak geçmişimizin g'si büyük yazılır, eylemlerimizin kipi daima güzel geçmiş zamandır ve Çetin ile Ender'i birbirine bağlayan bağlaçlar saymakla bitmez.) Bu çocukça hayalin kırkımıza yaklaşırken gerçekleşmesi şerefine dondurmalarımızı yalayalım...

Ertesi gün Nihal'le ilgili pek konuşmadık, gecenin çok güzel geçtiğini, yediklerimizin çok güzel olduğunu söyleyip durduk. Günün sonunda ikimiz de barbunya gibi kızarmıştık. Sonraki günler, sabahın köründe kalkıp kiraladığımız sandalla balığa çıkarak ya da sivrisinekler kudurtana,

başımızın üzerinde deli deli uçan yarasalar korkutana kadar ıssız bir koydan olta sallayarak, denizde türlü oyunlar oynayarak, gülerek, eğlenerek geçti.

Son akşam yine bir rakı sofrasındaydık. Kalamar pahalıydı ama ömrümüzde böylesini yememiştik, deniz börülcesinin tuzu biraz fazla gibiydi, salata ve balık güzeldi, hesap tahmini yapmak eğlenceliydi. Pansiyona dönerken bu kez ben sormuştum: "Onu özlüyor musun, düşünüyor musun?" Onu özlemiştik, düşünmüştük. Senin biraz daha cesur sorun: "Onunla baş başa tatile çıkmayı ister miydin?"

Yataklarımıza yatıp ışığı kapattığımızda huzursuzduk. Odalardan birinden bir sevişmenin belli belirsiz sesleri geliyordu, bununla ilgili şaka yapacak durumda değildik, benim içim kararıyordu. Konuşmaya başladığında sen değil de Murat Ağabey konuşuyor sandım. "Oğlum" diye başlayan cümleler kuruyordun. Fikret'in ismini ilk kez başına "zavallı" sıfatını getirerek söylemiştin. O gece pek uyuyamamıştık, neyse ki sevişenler uyumuştu.

Dönüş yolunda suskunduk. Önce pansiyonumuzun penceresinden görünen dağ yolunu, güneşi bir önümüze bir arkamıza alarak çıktık. Yol kenarına kütüklerin istiflendiği ormanlık arazilerden geçtik. Üst üste duran kayaların, akla çocukça şeylerle uğraşan yapayalnız bir Tanrıyı getiren o göz alıcı manzarasını geniş kıvrımlarla yol alarak seyrettik. Çam ağaçlarıyla kaplı tepeleri indik çıktık. Yol pamuk tarlaları arasında dümdüz uzanırken temmuzun kızgın güneşi tam tepemizdeydi. Önümüzdeki otomobilin lastiklerinden dumanlar çıktığını ve savrularak durduğunu gördük.

Yolun neredeyse ortasında yanlamasına duran otomobile çarpmamak için sen de fren yapmıştın Çetin. Ben teybi kapatmıştım, ne anlamı varsa! Geçerken görmüştük: Şoför erkekti. Elleri direksiyonda, kıpırdamadan önüne bakıyordu. Yanındaki kadın eliyle burnunu tutmuş ağlıyor gibiydi. Otomobilin önünde bir şeye çarptıklarını gösterecek herhangi bir işaret yoktu. Durdun, "Geri dönüp bir sorun olup olmadığını soralım," dedin. Sorduk. Bir şeyleri olmadığını söyledi adam. Genç bir çiftti. Anlamıştık, kavga etmişlerdi, o ani fren bu yüzdendi. Canımız sıkılmıştı. Yola devam ettik, ağır havayı dağıtmak için bir yerde durduk. Beş on kilometre sonra yine o otomobili gördük. Bu kez yolun kenarındaydı. Adamla kadın başlarını birbirine yaklaştırmış, hayır, birbirlerine bağırıyorlardı. İki insan hayatı birbirine zehir ediyordu. Geçerken gördük.

Birkaç saat sonra yol kenarında bir cüce. Ayağını bir taşa koymuş, bir eli dizinde, diğer elinde naylon bir torba; armuttu sanki içindeki. Heykel

gibi duruyordu armut satıcısı. Biraz ilerde bir sakat, iki büklüm, koltuk değneğine dayanmış, elinde armut torbası, o da heykel gibi.

Sağımızda, tarlaların arasından bir köye doğru giden yolun başında bir polis otomobili ve trafik polisi. İşaret etti, durduk, ihtiyar bir köylünün fenalaştığını, ambulans beklediklerini söyledi. Eliyle gösterdiği yere baktık. Ağaçların altında yatan beyaz gömlekli gri pantolonlu adamı gördük. Genç bir adam ihtiyarın başını hafifçe yukarı kaldırmıştı. Ambulans yolun ucunda göründü, önümüzden dönüp ağaçların altında durdu. Polis geçmemizi işaret ettiğinde, ambulanstan inen iki beyaz önlüklü ihtiyara doğru eğilmişti. Herkes, her şey ölüyordu.

Geniş düzlüklerde otlayan, ağaçların altında serinleyen atlar vardı, biçimleri doğayı bir yerinden tamamlıyordu, ama onlar da ölecekti.

Yollardaki ölü hayvanlar: Yerle bir olmuş kediler. İç organları dışarı fırlamış tilkiler. Kenara gitmeyi başarmış ya da birileri tarafından kenara taşınmış, orada yan yatmış, dişlerini sıkmış kokan köpekler. Tüyleri otomobillerin rüzgârıyla uçuşan tavşan leşleri. Kabukları kırılıp parçalanmış kaplumbağalar. Artık yol üzerinde bir lekeden başka bir şey olmayan kurbağalar. İyice büzülüp öyle ölmüş kuşlar.

Yol kenarındaki bir hendekte cansız yatan sıpasının başında kim bilir kaç gündür bekleyen eşek...

Bütün bu gördüklerimizin bir ucu nasılsa Nihal'e bağlanıyordu Çetin: Onu daha fazla seviyorduk, daha fazla acı çekiyorduk.

19

Mezarlığın bir sürü kapısı var. Önce sizinkileri ziyaret ettik. Yirmi yedi yıllık mezar taşı üzerinde silikleşen harfler, rakamlar... Sonra Niyazi Amca ile Melahat Teyze, günümüzün mermeri. Farklı doğum tarihleri aynı ölüm tarihleri. Çakışan ve çarpışan. Bir yıl önce.

Mezar taşlarının kuzeydeki tepelere doğru yayılışı. Bir yılda ne çok insan ölmüş, gömülmüş. Mezardaki çiçekleri sulamak için ellerinde plastik şişelerle çevremizde dolanan çocuklar, dört bir yana yerleştirilmiş hoparlörlerden yayılan Kuran ayetleri sonra Türkçe anlamları, ağustos sıcağı ile kişiliksizleşmiş gökyüzü ve yeryüzü. Nihal'in orada bizimle birlikte olmamasına sevinmiştim. Senin, annenle babanın mezarlarını aklına estikçe ziyaret etmene, Murat Ağabey ile birlikte kolayca yakalanabileceğiniz mezar seviciliğe yakalanmamanıza sevinmiştim. Orada sana bakmıştım Çetin, seni seyretmiştim. Su satan çocukları para verip yollarken, mezara çiçekleri koyarken, otomobilin bagajından çıkardığın bidonla mezarın toprağına su dökerken, mermerin kenarlarında biriken suyu elinin ayasıyla süpürüp yere akıtırken... Sende her şey hayatla ilgiliydi. Erken gelen ölümlerin sana sunduğu armağan: Üç adet protez diş ve yaşıyor olmanın bilinci, erinci... İşte bu nedenle en basit eylemleri bile bir şenliğe dönüştürüyorsun.

Mezarlık ziyareti, sen de biliyorsun Çetin, bizim için binlerce kilometre ötedeki Nihal ile bir çeşit temastı. Onun isteğini yerine getirmiştik. Döndüğünde ona anlatacaktık, gururla, hem de işin içine erkeklere özgü bir gizem katarak. Bizden istenilenden daha fazlasını yapmış ama bunu söylemeyi uygun bulmuyormuş havası vererek, boşlukta bir yerlere bakarak, sıkılarak konuşacaktık. Erkeklerin gizem silahı!

Mezarlığı aşkın öte-duyumsal kuruntularına mekân olarak seçen bir tek senle ben varızdır herhalde. Sevgilim, şu şu ada şu şu parseldeyim seni düşünüyorum, delice özlüyorum... Hissedebiliyor musun?

Mezarlık çıkışında durup bir karpuz sergisinden karpuz almamız da (yedi küsur kiloluk dev bir şeydi) tam bize göreydi. Seninle başlarımızı birbirimizin omzuna dayayıp ağlayacağımızı düşünemiyorum hiç. Bunu yapsak bile, daha dakikasında ikimizden biri diğerinin böğrünü dürter,

kulağına üfler, başka soytarılıklar bulur. Kötü olduğumuzda en fazla susarız biz, birbirimize bakmayız. Karpuz yeriz.

Bir cumartesi akşamı Fikret'i aradık. Tabii ki onunla değil Nihal'le konuşmak için. Evde yoklardı. Böylesi sanki daha iyiydi. Konuşurken yapay olmaktan korkuyordum. Senin de bir şeylerden korktuğun yüzünden anlaşılıyordu.

Tatilin ilk akşamı taze âşıklar gibi ağzımızın suyu akarak, son akşamı da sorumlulukların ve ahlak kurallarının kuruttuğu boğazlarımızla kesik kesik konuştuğumuz şeyleri tekrar konuşmamız gerekiyordu. Nihal'in dönüşü yakındı, nasıl davranacaktık, ne yapacaktık!

Mutfak masasında yan yana oturuyorduk. Pazar günüydü, akşama doğru. Masada plastik bir kabın içinde duran taze fasulyelerin uçlarını elimle kırıyor sana veriyordum. Bıçakla boydan boya ikiye bölüyordun sen de.

Az sonra, soğanları tencereye atmış, zeytinyağında hışırtılar çıkararak kavrulmalarını seyrediyorduk. Güzel bir koku kaplamıştı mutfağı. Aklımıza Reşit Bey'in hayat bilgisi derslerinden biri gelmiş, epey gülmüştük. Seven kadına kocasının osuruğu kavrulan soğan kokusu gibi gelir demişti bizim arsız ihtiyar. Hey Allah'ım bizi bu durumlara düşürme!

Tahta kaşıkla tencereyi karıştırırken omzunun üzerinden, yan apartmanın akşam güneşiyle turunculaşmış pencereleri görünüyordu. Mutfağın balkon kapısı açıktı, balkona çıkarken benim burnumu senin alnını gıdıklayan tül perde hafif bir rüzgârla dans ediyor, dışarıda çocukların topluca bir oyuna kalkıştıkları seslerinden anlaşılıyordu. Kaçıp kovalama çığlıkları, alkışlar, arka arkaya bağırılarak sıralanan isimler... Yıllar önce, senin birkaç dersten bütünlemeye kaldığın lise ikinin yazında... O zaman da böyle bir şey hissetmiştim. Evde oturup ders çalışmak zorundaydık, güneş almayan yarı karanlık odandaydık. Senin, üstünde birkaç raf altında da kapaklı küçük bir dolap olan çalışma masanda oturuyorduk. Yine dışarıdan çocuk sesleri geliyordu, bizim odamız karanlık, içimiz karanlık; sana II. Mahmut'un askeri ve idari reformlarını ezberletmeye çalışıyorduk...

Fasulyeleri tencereye koyarken, içinde bulunduğumuz durumun pek de iç açıcı olmadığını söylemiştin. Domates rendeliyordum. Ayaş domatesleri, arkalarında ince kabuklar bırakarak, kırmızı hafif köpüklü bir yığına dönüşüyordu. Birkaç cumartesidir Ayaş'a gidiyorduk. Yaz bitmeden üç beş kilo alıp, rendeleyip derin dondurucuya atalım, diyorduk. Ne demiştin, durumumuz kötü mü?

Evet, durum gerçekten kötüydü Çetin. "Neticede" iki orta yaşlı adamdık. Apartmandakilerin, sokaktakilerin bakışlarından, konuşmalarından anlaşıldığı üzere, biraz acayiptik. İki adımlık yerlere, örneğin bakkala bile birlikte gidiyorduk. (Eski huyumuz. Serap'ın bunu kıskandığını hatırlıyor musun?) Ev işlerini, cam silmeyi filan ulu orta yapıyorduk. Apartmanın önündeki küçümen bahçenin otopark yapılmasına, ev sahipleri arasında, otomobilimiz olduğu halde bir tek biz karşı çıkıyorduk. Yöneticinin ilgili ilgisiz her fırsatta kapımıza gelmesi, suçlayıcı bir merakla başını içeri uzatması, "Bu kitaplar ne için?" diye sorması boşuna değildi. Gün boyu simli bir yorganın altına bağdaş kurup çuvaldızıyla pembelere açık mavilere dalıp çıkan yorgancı bizi dükkanındaki müşterilere boşuna göstermiyordu.

Bu "acayiplikler" yetmiyormuş gibi, evimize neredeyse yarı yaşımızda bir kız öğrenci almış ve yorgancı duymasın, ikimiz birden ona âşık olmuştuk. Üstelik de bu kız, lise arkadaşımız Fikret'in baba bir anne ayrı kardeşiydi. Birbirimize avaz avaz bağırmıştık: Bu ikimizin arasında kalacak, Nihal bilmeyecek, bilmeyecek!

Çetin, konusu buna benzeyen filmleri çok severiz. Yasak aşk gizli aşk. İçimiz bir hoş olur seyrederken. Sen bir koşu mutfağa gidip meyve getirirsin, şapır şupur yeriz. Sonra tuzu dudaklarımızı yaktığı için bıraktığımız ay çekirdeğine bir bakmışız tekrar başlamışız. Ama o film Çetin, orada kamera filan var!

Rendelediğim domatesi fasulyenin üzerine koydum. Sen biraz karıştırıp tencerenin kapağını kapadın. Yemeği hiç su katmadan pişirmenin önemi üzerine bir iki büyük söz söyledik birbirimize. Sigaralarımızı yakıp balkona çıktık. Dirseklerimizi balkon demirine dayadık, ayaklarımızdan birinin ucunu diğerinin dış tarafına koyduk.

"Zaten ona söylesek ne olacak ki!" diye sormuştun Çetin. Bizimkiyle yanımızdaki apartman arasında boy vermiş aylandız, koyu yeşil yaprakları ve kırmızıya çalan tohumlarıyla yavaş yavaş sallanıyordu arkanda: "Vah vah! Koca adamlar! Vah vah!"

Söylesek ne olacak? Bilmiyorduk! Ama bu sorunun açıklığa kavuşturduğu başka şeyler vardı. İkimiz de Nihal'in birimizden birini seçmesi gibi bir olasılığı hiç düşünmemiştik. Sanki ikimizi birden sevecekti, bu tek seçenekti. Böyle bir şeyin yaşanabilir olup olmadığı konusunu ise Fransız sinemacılara bırakıyorduk. Ayrıca ikimiz de Nihal'in diğerimizi daha fazla sevdiğinden emindik. Nihal sana nasıl âşık olmaz Çetin! Seni bir

şey tamir ederken, iki elin de dolu ağzında sigarayla görse, sigaranın dumanını kendinden uzak tutmak için dudaklarını yana kaydırışını, dumandan yanan gözlerini kısmanı, kırpıştırmanı görse... Askerdeyken çektirdiğin o fotoğrafı görse örneğin... Gördü mü o fotoğrafı? Üniformanla ayakta durmuş gülümsüyorsun, ellerini önünde kavuşturmuş, kalın parmaklı, güven veren ellerini. Yumurta kırışını gördü mü? "Ciddi" sözcüğünü aynı Murat Ağabey gibi söylediğini duydu mu?

Fasulyeye tuz, fesleğen ve şeker koymak için mutfağa girdik. Bir fasulyeyi dişlerinin arasında evirip çevirerek, ağzına hava çekerek dedin ki: "Pişişşşmek şüzeşşre!"

Mutfak iyice karanlık olmuştu. Ocağın alevi tencerenin altından mavi beyaz, solgun bir ışık yayıyordu. Sokaktan hâlâ çocuk sesleri geliyordu. Ayakta hareketsiz duruyorduk. Her şey çok çocukça ve çok keder vericiydi. Aklıma sevdiğim bir romandan bir cümle gelmişti. Kederin bizi başrole taşıdığı, ikimiz dışında her şeyi cılız bir manzaraya dönüştürdüğü o anda, cümleyi kendimce yeniden kurdum: Bizim büyük çaresizliğimiz Nihal'e âşık olmamız değil, sesimizin dışarıdaki çocuk seslerinin arasında olmayışıydı. Asıl çaresizlik buydu.

20

Balkondaki masada, geniş emaye kabın içinde duran, yaz güneşinin altında iyice kurumuş, rengi açılmış, dişlerimiz ve dillerimiz tarafından iyice temizlenmiş kayısı çekirdeklerine baktı ve "Seni çok özledim," dedi Nihal. O yokken günlerimizi kayısı yiyerek geçirmiş gibiydik.

"Biz de seni çok özledik," dedim Çetin. İyi yaptım değil mi? Sonra devam ettim, "Alışmışız sana." İçi kan ağlayan palyaço gösterisini sürdürmek isteseydi, "Biz bir aile sayılırız artık," gibi şeyler de söyleyecekti.

Söylemedim. Sustum. O da sustu. Biraz sonra da beni balkonda yalnız bıraktı, odasına gitti. Elimi daldırıp bir avuç dolusu kayısı çekirdeği aldım. Birkaç tanesini aylandıza doğru fırlattım. Düştükleri yerde ağaç çıkarsa acı olacaktı meyveleri.

Sana da aynı şeyi söylemişti. "Çetin seni çok özledim!" Peki sen ne demiştin ona? "Biz de seni özledik Nihal." Aferin Çetin, aferin bize. Bütün "yanlış anlaşılmaları" def etmiştik böylece. Ahlaklı insanlardık biz. Havaalanında onun bize doğru koşarcasına gelişini, boynumuza atılışını kaskatı bir biçimde karşılayacak kadar ahlaklıydık. O toydu, duygularını anlamakta, denetlemekte güçlük çekebilirdi. Bize âşık olduğu yanılgısına düşmüş olabilirdi. Ne de olsa biz ikimiz otuz küsur yıllık birikimimizi onun için seferber etmiş, yaşadığı felaketin üzerine yapışmaması için elimizden geleni yapmış, dostluğumuzun doğal coşkusunu onunla paylaşmıştık. Böylece de yaşımızın kaçınılmaz sonucu olan kimi fiziksel sevimsizliklerimizi örtmüştük. Nihal sahiden güzel kızdı, onun yanında sen göbeğinin üzerinde hareket eden bir fok, bense kel kafasını kaşıyan bir maymun olabilirdim. O halde bu küçük, güzel üniversiteli kızın zayıflığından (Unutmayalım annesini ve babasını kaybetmişti, bunu hiç unutmayalım!) istifade etmek...

Yeter, sıkıldım Çetin! iki yıl sonra bunları yazmak, yaşadıklarımızı, bizi aklı başında, her şeye hâkim ve iyi niyetli insanlar olarak gösterecek bir dille anlatmaya çalışmak bilsen ne acıklı! Kederden kederiyorum! Nihal'in külotlu çorabının altından görünen çiçek desenli külotu... Bunu da şimdi yazabiliyorum: Hiç aklımdan çıkmayan o görüntü, erkeklerin başına musallat olan ezeli ve ebedi bir meseleyi bir çırpıda kurup önümüze

koymuştu. "Bilin bakalım!" diye sormuştu bize, "Ben içinizi gıcıklayan, şehvetinizi kabartan bir taze miyim, yoksa şefkatinize muhtaç küçük bir kız mıyım?" Bu çok büyük bir haksızlık, bu soru çok büyük bir haksızlık, diye bağıralım mı Çetin? Arkamızda da el çırpıp vokal yapan on beş yirmi kişilik bir topluluk. Mahalleden delikanlılar.

Nihal Amerika'dan bize hediye getirmişti. Bana, bir taşın üzerinde oturmuş düşünen ve üzerine kar yağan, cam bir fanus içinde bir palyaço. Sana, üzerinde irili ufaklı bir sürü silindir olan elektrikli bir masaj aleti, ki bu da bana bir hediyedir kanımca! Hediyeleri bize verişi, paketleri açarken yüzümüze bakışı... Cam fanusu sallayıp karların palyaçonun üzerine yağışını seyrederken bana "Masanda çalışırken sana arkadaşlık eder!" deyişi. O utangaç gülümseme. Alnımı kaşıyordum durmadan, gülümsemesi alnımı kaşındırıyordu. Şaka değil bu. Onun bazı bakışları da gözümün seğirmesine yol açıyordu. Uzağımızdaki her şey biraz olağanüstüdür, olduğundan biraz daha fazladır. Yaz bunları bir yere Çetin, boşa gitmesin!

Biz seninle pek konuşmuyor, rolümüzü oynuyorduk. Seni bilmiyordum ama ben makyajımı silip yatağa her girdiğimde, Nihal'in samimi ve kararlı bir hamleyle bu oyunu bizim yerimize bitireceğini hayal ediyordum. "Ne yapıyorsunuz siz!" diye azarlayacaktı bizi küçük kızımız, "Anlamıyor musunuz, atmosferde Çetin ve Ender gitgide azalıyor, yakında nefes alamayacağım, görmüyor musunuz?" Biz de bu oyuna bir son veriyoruz, normal halimize dönüp o yaşamsal bileşiği tekrar oluşturuyoruz: Çetinikisalakenderdört.

Elimde değildi, bir yandan da Sevgi'yle yaşadıklarımız geliyordu aklıma. Onunla ilişkimde de bir tercih yapmam gerekmişti. Karşıma bir yol ayrımı çıkmıştı. "Kocası hapiste bir kadına âşık mı oldun? Evet oldun! O zaman şu taraftan git, arkana da bakma!" En büyük ahlaksızlık, demiştim kendi kendime, bir aşkı yaşamamaktır. Hayatı mümkün olan en geniş haliyle yaşamak gerekir, demiştim.

Bir arkadaşım anlatmıştı: Üç buçuk yaşındaki oğlunun genzinde bir sorun olduğu ortaya çıkmış. Geniz eti galiba. Çocukcağız bu yüzden burnundan nefes almıyor, daha kolay geldiği için ağzından alıyormuş. Doktor sorunun çok önemli olmadığını, ancak çocuğun ağız ve burun yapısında kalıcı bir bozulma olmaması için burnundan nefes almaya alışması gerektiğini söylemiş. Arkadaşım çocuğuna konuyu bir soruyla açmayı uygun bulmuş: "Oğlum neden ağzından nefes alıyorsun?" Çocuk da

kendinden emin, babasını küçümser bir tavırla, "Baba," demiş, "başka türlü nefes alınmaz ki!"

Görüyorsun değil mi Çetin, üç buçuk yaşındaki çocuk bile kendi deneyiminden bir yasa çıkarıyor! Başka türlü nefes alınmaz. Başka türlü yaşanmaz. Başka türlü aşk olmaz. Yaptıklarımızı olumlayan yasalar buluyoruz; sanırım aklımız böyle işliyor: Buyurgan iç huzurumuzun boynu bükük kölesi olarak. (Çetin, burayı anlamadıysan lütfen üşenme, bir kere daha oku!)

Evet, Nihal'e karşı aile büyüğü rolümüzü oynuyorduk. Ben çok kötüydüm Çetin, çok kötüydüm. Hele üçümüzün birlikte Ayaş'a gidip domates, salatalık, biber, acur, kelek, mürdümeriği aldığımız, sonra da birlikte turşu kurduğumuz, reçel yaptığımız hafta sonu öleceğimi sanmıştım. Sen beni hep güçlü, iradeli biri olarak görürsün değil mi? ilk günlerimizden bu yana böyledir: Sen sefih ben keşiş. O günlerdeki zorlu irade sınavını başarıyla geçtiysem, ilişkimizin bu basit rol dağılımı sayesindedir. Evcimen hafta sonumuzda Nihal mükemmel bir kadın gibi görünmüştü bana. Yakası derin oyulmuş tek parça elbisesinin içinde (buraya bir yutkunma virgülü), kadındı. Turşulukları yıkarken, sarımsakları soyarken, kavanozlara tuzlu su döküp salatalıkları acurları elleriyle bastırırken vücudunun havaya çizdiği yumuşak harfler, yanaklarındaki kırmızılık, kulaklarının tokasından kurtulup o kırmızılığı gölgeleyen saçları... Onu etkilemek için her şeyi, en alçakça şeyleri bile yapabilir, en süslü cümlelerle aklını karıştırabilirdim. Kavanozların kapağını kapatır gibi bir doğallıkla gelip beni öpmesi, ağzımı kapaması için. Beni sevmesi için...

Nihal yaptığı işlere kendini kaptırmış gibiydi. Güldüğümüzde şaşkın şaşkın bize bakıyor, şaka yaptığımızı anlayınca, özür dileyerek tekrarlatıyor, masanın altında bacağının bacağıma değmesine aldırmıyor görünüyordu. Onun yakınında olmak, bir şey alıp verirken ellerine dokunmak, mutfak dolabının kapağını açarken kapak ona çarpmasın diye omuzlarından tutup ya da elimi sırtına koyup onu hafifçe hareket etmeye zorlamak, hiç gereği yokken gömleğimin kollarını sıvamasını istemek...

İp üstünde yürümenin tehlikesi ve hazzı. Tahin ile pekmez gibi Çetin, karışınca güzel oluyordu. Acı çekiyordum ama acı çektiğim için mutluydum, çünkü Nihal vardı, yanımızdaydı. Üniversitedeki son yılı olması, bitirince ağabeyinin ayarlayacağı bir yüksek lisans programı için Amerika'ya gidecek olması içimi burkuyordu ama daha aylar vardı. Üstelik Güneş de bir gün patlayıp Dünya'yı yutacakmış, buna ne buyrulur!

21

Tuvalete kalktığım gecelerden birinde, koridorun ışığını yakıp banyoya doğru giderken, salonun kapısından koridora giren Nihal'le karşılaştım. O da tuvalete kalkmıştı. Kendi görüntümü bilmiyorum, ama o pijamalarının içinde ve uykunun yüzünün bütün unsurlarını silen fırçası altında pek sarsak pek çaresiz görünüyordu. Birbirimizi gördüğümüz halde banyoya doğru birkaç adım daha attık, omuz omuza geldik. Durup ikimiz birden kıkırdadık. Sonra ben ona sarıldım Çetin. Sanki uykunun ortasında çişe kalkmak Nihal ile bana ait bir şeymiş ve birbirimizi bu insani faaliyet öncesinde desteklememiz, yüreklendirmemiz gerekiyormuş gibi sarıldım. O da kolunu belime doladı. Penyenin altında yumuşaklığını hissediyordum, saçlarının kokusunu duyuyordum. Yine kıkırdadık. Ellerimi omuzlarına koyup banyoya doğru ittim. Ben kullanmayı pek sevmediğim alaturka tuvalete gittim. Sonra Nihal banyodan çıkmadan hemen odama döndüm. Onunla sarıldığımız zaman değil, odamda yatağıma yattığımda çok heyecanlanmıştım. Ortada yalnızca Eşrefi Mahlukat romanına konu olabilecek bir olay vardı ama buna tepki veren tek organım hızla atan kalbimdi! Uzun bir zaman uyuyamamıştım. Bir sigara yakıp karanlıkta oturmuştum. Sokak lambasının ışığı hafifçe aralık perdeden geçip kitaplığa vuruyordu, kitaplar yıpranmış, çirkin bir duvar kâğıdı gibi görünüyordu.

Ben o günlerde başka bir "yaramazlık" daha yapmıştım Çetin! Nihal'e okuması için saat ayarlı bir kitap vermiştim. Ünlü bir yazarımızın çocukluğunun geçtiği şehre yıllar sonra geri dönüşü, canlanan hatıralar, değişen dünya... O kitabı okuduğum zaman yazarlığın önündeki en büyük engelin yazarın kendisi olduğunu düşünmüştüm. Bütün yazarlar büyüklük tutkunu mu olmak zorunda! Peki yazarın olumsuz bir kahraman gibi göründüğü bu anı kitabını niye Nihal'e vermiştim? Bir cümle için. Kitabın bir yerinde yazar, âşıkların birbirlerinin geçmişlerine de sahip çıkmak istediğini söylüyordu. Şimdi, benim saat ayarlı planım şuydu: Nihal kitabı okurken bu cümleye geldiğinde, onun çocukluk fotoğraflarına bakarken benim söylediğim bir şeyi hatırlayacaktı. Nihal'in ilkokul öğretmeninin kolunun altında, akrabalarının arasında, bir doğum gününde üzeri pasta ve meşrubat dolu bir masanın arkasında, bir kır gezisinde başında hasır şapka bir katırın üzerinde ve bir tanıdığın şekerci dükkânında, kocaman bir fıstıklı

helva kalıbının yanı başında, şeker kavanozlarının arasında (Ait olduğu yerde, kesinlikle ait olduğu yerde!) çekilmiş fotoğraflarına bakarken, "Aptalca bir şey ama, bu fotoğraflarda kendimi de arıyorum, bulamayınca da kederleniyorum." demiştim.

Nihal akıllı kızdı! Ama imaların yolu çok önceden çatallanmıştı, artık bir anlama değil yine bir imaya çıkıyordu.

Senin şu üniversite servisinde, yanında oturan kızın ayaklarının arasına bir ayağını sokman, sonra da şaşkınlıkla (Kendi yaptıklarına sen de şaşırırsın çünkü!) eğilip "Ayağım ayaklarınızın arasında değil mi?" deyişin! Acaba böyle bir şey mi deneseydim ben de!

Bir sabah Nihal okula gitmeden seslendi: "Öğleden sonra çalışman gerekiyor mu?" Üç buçukta Gençlik Parkı'ndaki metro istasyonunda buluşmaya karar verdik.

Gençlik Parkı'na giderken minibüste yanımda oturan adam, hiç anlayamadığım bir rahatlıkla bacaklarını açmış, beni cama doğru sıkıştırmıştı. Bir şey söylememiş, ama sinirden dişlerimi sıkmıştım. Bu beni çok huzursuz etmişti. Evde çalışmak, günlük hayata pek karışmamak belki fazla sorunlu biri yapmıştı beni; her şeyden rahatsızlık duyan ama bu rahatsızlıklarını da dile getiremeyen kuruntulu, korkak biri olmuştum belki de.

İstasyonun girişinde durdum, etrafı seyretmeye başladım. Dişlerim ve çenem ağrıyordu. Belli belirsiz toz bulutu her yeri kaplamıştı, basık, bunaltıcı bir hava vardı. Sanırım tüm Türkiye'de böyleydi! Heyecanlıydım Çetin. Nihal aslında, yürüdüğümüz akşamı saymazsam, ilk kez birlikte bir şey yapmayı önermiş, nerede buluşacağımızı bile kendisi belirlemişti. Gençlik Parkı'nı seçmesi... İstasyondan çıkan insanlara bakıyordum, bekledikçe heyecanım artıyordu. Genç bir çocuk fark ettim. Uzun boylu, zayıfça idi. Saçları belli jöleliydi, parlıyordu. Siyah takım elbise giymiş, beyaz gömleğinin yakalarını ceketinin üzerine çıkarmıştı. Ona dikkat etmemin nedeni, istasyonun merdivenlerinden inerken birden durup kararlı adımlarla geri dönmesiydi. Yan yana sıralanmış değişik boylardaki basket potalarına doğru ilerlemiş, kısa saçlı kısa boylu birine bir şeyler söylemişti. Biraz ileride iki kız durmuş çekinerek ikisine bakıyordu. "Yakma benim askerliğimi!" dedi kısa boylu olan. Bağırıyordu, "Yakma benim askerliğimi!" Uzun boylu çocuk hiç acele etmeden önce ceketini sonra da beyaz gömleğini çıkarıp en alçak potanın çemberine astı, yakası bollaşmış beyaz fanilasıyla kaldı. Yumruklarını sıkıp düşmanına yaklaştığında her şey

acıklı bir hız kazandı. Kısa boylu olanı belinden kemerini çekip çıkardı, bir palaskaydı bu. Savurdu palaskayı, yumrukları sıkılı durumda önünde bekleyen bizim uzun boylunun kafasına indirdi. Bizimki önce kafasında bir çınlama duymuştur herhalde. Sonra kısa bir serinlik ardından yanma ve akan kanın verdiği haz. Palaska tam kafasında patladığı anda o da bir yumruk savurmuştu, yumruğunun kısa boylunun iman tahtasına isabet etmesinden biraz utandı gibi gelmişti bana, isabet ettirememiş, vurulacak en uygun yeri bulamamış gibi sıkılı yumruklarını hemen indirmişti. Sonra palaska yine vınladı. Bu kez omzuna indi, tokası kemiğine gelmiş olacaktı ki acıyla hırlayıp kucakladı düşmanını ve sanıyorum üzerine sinmiş erat koğuşu kokusunu aldı. ikisi birlikte yere yuvarlandılar. Boğuşuyorlardı, biz çevredekiler, sessizce onları izliyorduk. O iki kız arkalarına baka baka uzaklaşmıştı. Üniformalı biri, parkın güvenlik görevlilerinden biri sanırım, ayırdı ikisini. Kısa boylu hemen kalktı, üstünü başını silkeledi, yerden palaskasını aldı, havuz tarafına doğru yürüdü gitti. Bizimkinin eli kafasındaydı, şakağından yanağına kan akıyordu. Bir kahraman gibiydi, öyle davranıyordu, ceketini gömleğini çemberden alırken çok ağır davrandı. Yüzünü yıkaması, yarasına pansuman yapılması için onu istasyona doğru götüren güvenlik görevlisinin yanında salına salına yürüyordu, hepimiz ona bakıyorduk. Nihal çantası sırtında merdivenlerden çıkarken kanlar içindeki çocuğu gördü. Yüzünün birden nasıl değiştiğini anlatamam Çetin. Yüzü kötü bir hatıraya gitti geldi. Kolundan tuttum. Bu saçma sapan dünyada bizim Nihal ile kurduğumuz ilişki, ona ilişkin duyarlılıklarımız öyle masum, öyle yumuşaktı ki...

Ne olduğunu sormuştu Nihal. İzinli bir askerin tanımadığı iki kızın peşinden yürüyüp onlarla konuşmaya çalıştığını, kafası kanayan çocuğun da kızları tanımadığı halde, peşlerindeki çocuğu uzaklaştırmayı, azarlamayı kendisine görev bildiğini, bu yüzden iki çocuğun kavga ettiğini anlattım. "Sanki," dedi "insanlardan değil de yabani hayvanlardan söz ediyorsun." Şaşırmıştım.

O gün havuzun kenarında çay içerken kadınlardan ve erkeklerden konuştuk. Nihal soru sormakla kalmamış, konuşmuştu da. Sonradan anlayacaktım Nihaideki değişimi. İlk kez ondan "Siz erkekler..." diye başlayan cümleler duyuyordum, aslında hissediyordum evet, bu "siz erkekler"in içine Niyazi Amca'nın, Fikret'in, senin, benim ve ayağının tozuyla birinin daha girdiğini...

Erkek olmak ve kadın olmak üzerine bir dolu gevezelik ettim. Nihal bunları anlamaktan çok uzaktı. Biliyordum ama konuşuyordum, çünkü Ender'in yine yıkıldığını, onu iddialı cümlelerle yeniden kurmam gerektiğini hissediyordum. Nihal'in "sanki yabani hayvanlardan söz ediyorsun" çıkışıyla suya sabuna dokunmayan, "yumuşak ve insancıl" kişiliğini şiddetle imtihan etmemiş, minibüste sıkıştırılmaya ses edemeyen, kavgayı hiçbir şey yapmadan uzaktan seyreden bir muhallebi çocuğu oluvermiştim.

Muhallebi çocuğu...

Sizin evi basan, Murat Ağabey'i döven, bir sürü kitabınızı yırtıp, ne kadar paranız varsa alan, senin gitarını kıran faşistlerden birini iki yıl sonra, bir kahvede görmüştün. Ülkemizde çıt çıkmıyordu, yeni bir anayasa hazırlanıyor, geçmişi unutmak gerektiği söyleniyordu. Geçmişi unutmak mı? Senle benim o herifi sıkıştırıp dersini vermek için bir plan yapmamız gerekiyordu! Alet kutusunu çıkarmış iş görür bir tornavida arayan seni "entelektüel" planıma ikna etmem kolay olmamıştı... Adamı bir gece kahve çıkışı eve dönerken pazaryerinin köşesinde sıkıştırmıştık. Ben ellerimi kollarından geçirip ensesinde kenetleyerek adamı arkasından tutmuş, sen yüzüne tükürmüş, Fikret de bu sahnenin fotoğrafını çekmişti. Tükürüğün sol bileğime isabet etmiş, Fikret heyecandan makineyi titretmiş, doğal olarak netlik ayarı da yapamamıştı. Yine de o fotoğraf yıllarca senin odanın duvarında duracak, ne fotoğrafı olduğunu soran Murat Ağabey'e Fikret'in çektiği bir "sanat fotoğrafı" olduğunu söyleyecek, gerçeği ancak üniversiteyi bitirdikten sonra açıklayacaktın. Fikret öyle bir fotoğraf çekmişti ki, hayvan kılığına girmiş bir Aztek savaşçısı (sen) dev bir kaktüsün (adamla ben) etrafında dans ediyordu, en geride de konuyla ilgisiz bir kedinin flaşla parlayan kırmızı gözleri seçiliyordu.

Bu aptalca plan, benim lise ikinci sınıf entelektüelliğimin falan değil, düpedüz muhallebi çocuğu olmamın eseriydi. Şiddetle hesaplaşmamış olmamın eseriydi. "Eylemimiz" sona erdiğinde, herif dahil hepimiz şaşkın tavuklar gibi kaçışmıştık. Herifin yüzünde senin tükürüğünden tek bir damla bile olmadığını, hepsinin bileğimden dirseğime doğru aktığını söylediğimde, koşmayı bırakmış katıla katıla gülmeye başlamıştık.

22

Nihal, aralık duran kapıyı sertçe itip, "Ender benim için şiir yazar mısın?" diye sorduğunda, kitaplığın önünde çömelmiş ansiklopediye bakıyordum. Çin yazısının ilk biçimi olan guwen ile ilgili bir şeyler öğrenmek için elime aldığım ciltte rastlantı eseri evimize dadanan böceğin fotoğrafını görmüş, isminin gümüşçün olduğunu öğrenmiş, tatlı bir hafiyelik heyecanıyla arada sırada fotoğrafı inceleyerek, böceğin kitap ciltleri, duvar kâğıdı gibi malzemelerdeki nişasta ile beslendiğini okuyordum. Yine de Nihal'in odaya girişindeki ve sesindeki kararlılığı fark etmiştim.

Başımı ansiklopediden kaldırıp ona baktım. Ben söylemeden koltuğa oturdu. Kendine duymaya başladığı güvenin açık işareti olarak hemen bacak bacak üstüne attı, "Yaşadığım acıları ve belirsizliği anlatan bir şiir," diye ekledi. Elimde ansiklopediyle masama oturdum, onu reddettim. Hem de gösterişli cümleler kurarak. "Okumak kimilerine yazmayı öğretir, banaysa yazmamayı öğretti. Edebiyat ve ibadet dahil, bir tür vecd hali yaratan bütün faaliyetlerin nihai amacı o faaliyeti yapmamayı öğretmek olmalı. Üstelik, edebiyatçıların, özellikle de şairlerin, güzellikle ilişkilerinin sorunlu olduğunu düşünüyorum. Ya ona itaat etmek ya da hükmetmek istiyorlar. Güzellikle birlikte uslu uslu yaşayamıyorlar vesaire vesaire."

Çok konuşmuştum, Nihal üzgün bir ifadeyle hiçbir şey söylemeden dinlemişti. Dudaklarını büzmüş, yanaklarını içerden ısırıp durmuştu. Odadan çıkarken tavana bakıyordu, sersemlemiş ti sanki. Bense dilimle birkaç gün önce çektirdiğim azıdişimin boşluğunu yokluyordum, kitaplıktaki bütün kitapları indirip odayı ilaçlamak gerektiğini düşünüyordum.

Bu zamana dek karşıma, bir şeyler yazmamı isteyen iki kişi çıktı. Biri sen, diğeri Nihal! İlginç aslında, ikiniz de, güzel yüzümü dergi kapaklarına taşıyacak edebi gizilgücümün açığa çıkması için değil, kendiniz için istemiştiniz yazmamı. Senin edebiyata "ihtiyacın vardı", bu ihtiyacı kendi başına gideremeyeceğin lisedeki kompozisyonlarından apaçık belliydi. ("Şiirin Gücü" başlığını taşıyan kompozisyonunu unutamam! Edebiyat öğretmenimizin konusunu vererek bir ders saati süresinde yazmamızı istediği bu kompozisyon bence türünün en güzel örneklerinden biridir. Bana

yazdığın mektuplarla birlikte deri bir çantada sakladığım bu şaheseri buraya kelimesi kelimesine aktarıyorum: "Yalnız aklıyla hareket eden bir insan gerçek bir insan değildir. Böyle bir insan hiç yaşamasın daha iyi! İnsan duygularıyla insandır. Duygular en güzel şiirle ifade edilir. Şiir içimizdeki hisleri başka insanlara ifade etmemizi sağlar. Örneğin insanları doğayı seviyorsak bunları bir şiirle ifade edebiliriz. Şiir yazan kişiler çevresindeki insanlar tarafından sevilir ve sayılırlar. Bu kişiler hislerini ifade etmenin huzuru içinde olurlar. Biz de içimizdeki hisleri şiirlerle ifade etmeli ve herkes tarafından sevilmeli sayılmalıyız." Tabii Çetin, lise kompozisyonları bir ölçüt olamaz, ben de biliyorum! Benimki de senin yazdıklarından pek farklı sayılmazdı. Yalnızca "ifade etmek" fiilini senden daha az kullanmıştım ve her iki cümlede bir paragraf başı yapmak gibi numaralara kalkışmamıştım.) Liseden sonra da okumakla yazmakla aran pek olmamıştı. Çocukluğu kitapla dolu bir evde geçmiş biri için şaşırtıcı bir şey, ama seninle ilgili şaşırtıcı ve gülünç olmayan pek az şey var zaten. (Yurtdışından dönünce satın aldığın İstanbul'daki evinde bütün kitapların girişteki portmantonun bir rafında duruyordu: Benim çevirdiğim birkaç tarih kitabı, özgüveni geliştirmek için yollar öneren bir kişisel gelişim kitabı, Rilke'nin "Genç Şairlere Mektupları" ve en işe yararı, Gönül Candaş'ın artık klasikleşmiş yemek kitabı "Bereketli Olsun"un sarı kapaklı ilk baskısı.) Çalıştığın işyerlerinde öveceğin, azarlayacağın ya da karşı çıkacağın insanlara söylenecek etkili sözler bulmak isteğin bir yana, özellikle kadınlarla ilişkinde edebiyata ihtiyaç duymuştun. Liseden kalma bir alışkanlıkla benden senin yerine yazmamı, konuşmamı, güzel ifadeler bulmamı istemiştin, ki bu durumun kendisi de başlı başına edebidir! Benim durumumsa biraz karışıktı. Evde eski şiir kitapları dışında neredeyse hiç edebiyat kitabı yoktu, sadece tarih, felsefe ve sosyoloji kitapları... Bu nedenle seninle tanışana ve Murat Ağabey'in kitaplarına dadanana kadar okumanın tadına pek varmamıştım. Babam gençliğinde şiir yazmış, yazdıklarını dönemin dergilerinde yayımlatmış biriydi. Ama sonra otuz yaşında şiir yazmayı birdenbire bırakmış, edebiyattan uzaklaşmış, altmışların hareketli günlerinde (annemin ifadesi) siyasetle ilgilenmeye başlamıştı. Onunla birkaç kez şiir yazdığı günlerden konuşmak istediğimde, şiir yazmanın kendi harcı olmadığını, başaramadığını söylemiş, Tanpınar'ın çok sevdiği cümlesini tekrarlamıştı: "Zaten şiir, fakirinizde eserden ziyade şair budalalığı şeklinde tecelli etmiştir." Babamdaki bu vazgeçiş beni de etkilemişti. Yazmak, başaramamak, vazgeçmek... En iyisi hiç

başlamamaktı. Sen bu çetrefilli durumdan habersizdin. Sana yazdığım mektuplarda Serap'a söylenecek cümleler arıyor, buluyor, hatta sipariş ediyordun: "Mektuplarında Serap'a söyleyeceğim türden şeyler yazarsan sevinirim." Onun yurtdışında olduğu ve başka birine âşık olduğu dönemde daha da ileri gitmiştik. Kimisi on sayfaya ulaşan tam yedi mektup. Görüştüğümüzde (bazen de gece yarıları telefon edip) canını yakan şeylerden söz ediyordun, ben de onları kâğıda döküyordum. Ardından Serap'la iki telefon konuşması. Serap'ın konuşmasını dinliyor, senin söyleyeceğin şeyleri bir kâğıda yazıp sana veriyordum. Sonuç çok başarılıydı. Serap "Tıpkı Ender gibi konuşuyorsun!" demişti. Bir ara gitarla bestelemek için söz yazmamı da istemiştin. Yazmıştım. Ah sevgili dostum, tam sana göre bir salaklıkla (Murat Ağabey sende gizli salaklık olduğunu söyler!) yazdıklarımı yanlış okuyarak yaptığın besteler ne de hoştu! (Bu yanlışlıklardan biri bayağı verimli bir sonuç vermiş, ortaya "şiir gibi" bir anlatım çıkmıştı: "Küçük teknelerimizle açılırdık denize" senin ağzında "Küçük teknelerimizle açıklardık denizi" olmuştu.) Aslında bütün bu yazıp çizme işlerinde bizi ilgilendiren elde ettiğimiz sonuçtan çok, mitolojimize yeni bir öykü eklemekti. Birlikte yaptığımız her şeyde biraz böyle bir haz vardı, hâlâ var. Sonradan hatırlayacağımız ve birbirimize anlatacağımız (Doğrusu benim hatırlayacağım ve sana anlatacağım, çünkü sende gizli salaklık var biliyorsun, sen hemen unutursun!) şeyler yaşıyorduk. Böyle olunca her şey değerliydi: musluk tamir etmek, teke tek basket maçı yapmak, Ege kasabalarındaki küçük zeytinyağı imalathanelerini dolaşıp her birinden üç beş litre zeytinyağı almak, yerli yersiz "pas encore" demek, balkonda rakı sofrası kurmak, giysi dolabının anahtarıyla harakiri yapmaya kalkışmak... Hatırlarken, geçmişimizden konuşurken öyle mutlu olurduk ki! Senin koca bir kediye dönüştüğünü, kâh bana sürtünüp kâh yerlerde yuvarlandığını kaç kez gördüm kim bilir. Oysa Nihal'in isteği farklıydı...

Çetin, kadınlar kendileri için şiir yazılmasını neden ister? Kendilerini feda etmeyi, yok olmayı, hiç olmayı arzuladıkları ve onlara adanmış bir şiirle bu arzu arasında, biz erkeklerin göremeyeceği şık bir bağ gördükleri için mi? Öyle mi?

Bir öyküde geçiyordu: Kahramanımız kitabi bir güzelliği olan üniversite öğrencisi bir genç kız. Bir de yakışıklı sevgilisi var. Günün birinde sevgilisine lise arkadaşından bir mektup geliyor. Bu lise arkadaşı şair, mektuba son yazdığı şiiri de iliştirmiş. Genç kızımız bir kadın için yazılmış bu şiiri okuyor. Saplantılı bir düşünceye kapılıyor: "Benim için de bir şiir

yazmalı!" Sevgilisinin hiç tanımadığı arkadaşına mektup yazıyor, tanışmak için. Yanıt geliyor. İki taraf da tanımadığı biriyle mektuplaşmanın büyüsüne kapılıyor, mektuplar birbirini kovalıyor. (Öykünün tek güzel kısmı da burasıydı, karşılıklı mektuplardan alıntılar, başarılıydı.) Birkaç ay süren bu gizli mektuplaşmanın ardından birbirlerine delice âşık oluyorlar. Kahramanımız kalkıp genç şairin yanına gidiyor. Aylarca süren çılgın bir aşk yaşıyorlar. Ama ortada hiç şiir yok, genç şair sevgilisi için şiir yazmıyor. Takıntılı kahramanımız günün birinde dayanamayıp bunun nedenini sorduğunda, zavallı şair, onunla şiiri unutacak kadar dolu dolu yaşadıklarını söylüyor ve dakikasında terk ediliyor. Bu başarısız öykü de, "Genç şair tekrar kalemine sarıldı." cümlesiyle sona eriyor.

Nihal neden şiir yazmamı istemişti? Onunki de bir takıntı mıydı? Kendisini önemli biri gibi mi hissetmek istiyordu? Hayatının kaçırılmış bir fırsat olmadığını mı hissetmek istiyordu? Kendini biraz iyi hisseden birinin saçını başını düzeltip bir fotoğraf stüdyosunda fotoğraf çektirmeye gitmesi gibi bir şey miydi yoksa? Hasır bir koltuğa oturup kollarını kavuştur ve gülümse, bu senin hayatın!

Ona olan ilgimi belgelemek de istemiş olabilirdi! Sevildiğini belgelemek... Ama öyle olsaydı, senden de bir şey isterdi. Ayak tabanlarını yerden kaldırmadan öne doğru eğilip avuçlarını yere koymanı ve bacaklarının arasından sırıtarak geriye, kendisine bakmanı isterdi örneğin. (Kızma bana Çetin! Bunu ben uydurmadım, Serap tarafından bir kumsalda çekilmiş tam böyle bir fotoğrafın var, üstelik mayolusun, biliyorsun...)

Nihal'de de o kadınlara özgü yok olma isteği mi vardı?

Nedeni ne olursa olsun, yazmayacaktım.

Yazmayacaktım.

23

NİHAL VE BAŞKA HİÇBİR ŞEY

Uzaktakini çağırıyordu en uzaktakini.
Mevsimlerin tekrar edemediği bir şeyi çağırıyordu, gelmesi mümkün olmayanı.
Ve bir adım öne çıkıyordu mayıs.

Derindekini çağırıyordu, fırtınayı, tekneyi, yokluğu fark edilmeyeni.
İyiliği çağırıyordu cücelerdeki, kamburlardaki,
kendi içine kıvrılanı çağırıyordu
gökadaların, çiçeklerin her şeyi içine alan sarmalını.

Parmağının ucuyla aşka dokunuyordu
bir yıldızın ucuna dokunur gibi yanıp sönen.
Yürüyordu sonra, birbirine açılan sokakların,
meydanların, pazaryerlerinin ezberini bozuyordu:

Darmadağınık bir şarkıydı, çağrısı.
Yürüyordu koşuyordu kreşendo toz duman
ne kadar eşlik etse de keman, dile gelmiyordu acısı.

24

Evet yazdım Çetin! Önümde duran fırın sütlaca kaşığımı daldırdım. Beni kışkırtan iki şey, iki ayrı şeydi. Bir kere, Nihal'in şiir yazmamı isteyişinde, çok sevdiğim bir yazarın enfes bir öyküsünü hatırlatan bir şeyler vardı. O öyküde de küçük bir kız, yazar kahramanımızdan kendisi için bir öykü yazmasını istiyordu. Aynı kırılgan ama cesur isteyiş, aynı çocuksuluk. (İlgilenmeyeceğini bildiğimden yazarın ve öykünün ismini yazmıyorum, senin o durgun aklını bulandırmayalım değil mi Çetin!) Sevdiğim bir öykü gelip kendisini, bir parodi olarak bile olsa yaşamamı önerirse, nasıl reddederim?

İkincisi bu şiir ikide bir tuzla buz olan imgemi (Bu kırılgan ve lanet şeyi hayatın boyunca taşımak zorunda olmak ne kötü!) sağlamlaştırma olanağı verecekti. Ayrıca şu da var: Bu isteği yerine getirerek, onun için şiir yazmakta hiçbir sakınca görmeyecek kadar rahat ve doğal bir ilişkimiz olduğunu göstermiş olacaktım, en başta kendime. Çetin, her şeyin bu kadar ince hesap işi olması berbat değil mi? Şimdi düşününce, arzu ahlakla çatışma eğilimi gösterirse, ilişkinin de hesap işi olması zorunluluktur, derim. Süsleme sanatı!

Şiirle ne kadar uğraştım, bilemezsin! Maltepe Pazarı'ndan aldığım tek ortalı defterlerden birini bitirdim. Yaz boz, yaz boz... Sonunda nasıl soğuk bir şey çıktı, takır tukur bir şey! Nihal'in ayaklarına kapanmak ile yaşıma konumuma uygun mesafeyi korumak arasında bocaladım. Şu mayıs ile ilgili dize örneğin... Önce "Yan yana geldiğinizde kendini göstermek için bir adım öne çıkar mayıs" gibi bir şeydi. Şiir sanatının türlü taklalarını attırarak o dizeyi son haline getirdim. Bu arada, cüce sensin, kambur da ben. İşte eğretileme denizinden bizim payımıza düşen! Şiirin ismini, güzel bir Fransız filminin isminden esinlenerek koydum. Gökadalarla çiçeklerin sarmalı nereden çıktı, ben de bilmiyorum. Parmak ucuyla dokunulan aşk da güya Nihal'in ortaokuldayken yaşadığı şey, hani kitap sergisindeki üniversite öğrencisiyle... "Acı" sözcüğünü ne yapıp edip kullandım ama "belirsizlik"...

Nihal kendisi için yazılan bu şiirde kendisi gibi değil de, demirden dökülmüş bir heykelcik gibi duruyor, üstelik döküm çapakları alınmamış.

Günlerce (gerçekten günler sürmüştü) uğraşıp bitirdikten sonra çizgisiz bir kâğıda temize çektim. Nihal okuldayken odasındaki masaya bıraktım. Şiiri sen evde yokken okusun istiyordum, yaptığım zamanlamada buna da dikkat etmiştim. Kendimi öyle güçsüz hissediyor, yazdığım şiiri öyle ucuz buluyordum ki, bir de senin tarafından silkelenmeyi kaldıramazdım.

O gün çok yorulmuştum.

Nihal gelene dek kaç defa odasına girip şiiri aldım, sonra geri koydum, kendime lanet okudum, yüksek sesle yaşımı söyledim, kendimi ikna ettim, kendimi inkâr ettim, salonun penceresinden sokağa Nihal'in gelip gelmediğine baktım, şiiri yırttım, sonra yeniden yazdım, onun okuyunca ne diyeceğini benim ona ne söyleyeceğimi düşündüm ve pencerenin önünde beklerken onu gördüm. Yürüyüşüyle, şeffaf bir meyveli şekere benzeyen siluetiyle beni ezdi, ezdi. Koşarak odasına gittim, şiiri aldım, odama girip masamın önünde durdum ve odasına geri koştum. Nihal anahtarını kilide sokana kadar iki kere daha şiiri getirip götürmeyi başarmıştım.

Eve girdi. Seslendi. Odamın kapısında durup konuşmaya başladı. Derslerin canına okuduğunu söyledi. Bir hafta içinde iki sınava birden gireceğini söyledi. Yemekhanede yediği yemeğin midesini ekşittiğini söyledi. "Bu gürültüde nasıl çeviri yapıyorsun?" diye sordu. (Çetin ben gürültü filan duymuyordum, oysa senin odanın penceresinden görünen, sokağın son iki katlı binası da yıkılıyordu.) Bunu sorar sormaz iş makinesi durdu. Gürültü kesildi. Nihal sağ eliyle arkasında bir yerleri gösterip güldü. Banyoya girdi. Şırıltı. Klozetin kapağını kapattı. Sifonu çekti. Su sesleri. Burnunu sildi. Banyonun kapısını açtı. Odasına girdi odasına girdi, evet odasına girdi. Hayır portmantoya bıraktığı çantayı aldı. Çantaya bağlı anahtarlık şıkırdadı. Odasına girdi. Kapıyı kapattı. Sesler belirsizleşti. Ses yok. Sessizlik...

Birden kapıyı açtı, salonu çabucak geçip odamın kapısında belirdi. Kâğıdı iki eliyle birden tutarak yanıma geldi. Neredeyse omzuma değecek kadar yaklaştı. Başı eğik, sesi ağlamaklı, "Bu benim ömrümde okuduğum en güzel şey!" dedi. Öylece bir süre durdu.

"Ve perde!" diyordum içimden, "Ve perde!"

Nihal odadan çıktıktan sonra yazdığım şiiri bir kez daha okudum. "Bunu o da okudu!" diye diye okudum. Masadan kalkıp yatağıma uzandım. Yorulmuştum Çetin. Sizin Murat Ağabey ile İstanbul'daki ilk evinizin balkonunu temizlemiş kadar yorgundum. Uyumak istiyordum. Nihal biraz sonra tekrar gelip "Mevsimlerin tekrar edemediği şeyin" ne olduğunu

sorduğunda, hiç de anlayışlı davranmadım. Ona bakmadan, yattığım yerden "Bana bunu yapma Nihal!" dedim. "Bana bunu yapma!" İşte perde o zaman kapandı.

Sonraki günler ben de Nihal de baş başa kalmamak için elimizden geleni yaptık. Bir soğukluk girmişti sanki aramıza. Şiir yazmış olmamın yol açtığı bir tedirginlik...

Sen sevgili dostum, her şeyden habersiz, Nihal'in ayakkabısının eskiyen bağcıklarını değiştiriyor, küçük kızımızın bir ayı yavrusunu okşar gibi göbeğini okşamasına izin veriyor, onun odasının önünden geçerken ellerini beline koyup parmak uçlarında zıplıyordun. Sorunu halletmiş gibi görünüyordun. Hep söylersin ya, istediğin zaman sigarayı bırakacağını. Bunu kaç kişiden duydum, ben de kaç kez söyledim, ama bir tek sana inanıyorum. Bir yandan hiç olmazsa birimizin kendini kurtarmış olmasına seviniyor, bir yandan da beni yalnız bıraktığın için sana kızıyordum.

Meğer sen de pek iyi değilmişsin!

Nihal bizi arkadaşlarıyla tanıştırmak istediğini söylediğinde... Ben mercimekli köfte yapacaktım, sen peynirli kol böreği, fırını yakmışken bir de kek çırpacaktık. Kaç kişi gelecekti? Lale, Cem ve Bora... Cem mi, Bora mı? İkimizin de kafasına aynı soru takıldığı için göz göze gelmemeye çalışmıştık. Evet kimi zaman birbirimizin aklından geçenleri okuyoruz ama bu canımızı sıkıyor, bunun pek iyi bir şey olmadığını düşünüyoruz.

Galiba sen de ben de, Nihal daha kapıyı açar açmaz sorumuzun yanıtını almıştık. Biz mutfağın önünde duruyorduk, eşikten adımını atan dağınık saçlı hafif sakallı delikanlıdan yayılan şeyi algılıyorduk. Bir tür "gençliğimle yakışıklılığımla sizi ezerim" kokusu ve ancak bizim gibi orta yaşlı zamparaların duyabileceği frekansta bir bekçi düdüğü...

Onlara doğru bir iki ebeveyn adımı. "Hoş geldiniz çocuklar!" Ellerini sıktık. Lale'nin o gece Nihal'i eve getiren kızlardan biri olduğunu fark ettik. "Geçin geçin, üstünüzdekileri şuraya asın, terlik giyin, çay da olmak üzere..." İnce, kemikli bir eli vardı, o atletik görünümüne karşın, elinin elimde bıraktığı his erkekçe bir kırılganlıktı. İkimiz bir araya geldiğimizde de böyle bir his bırakıyormuşuz insanlarda, Damla söylemişti, birlikte tatile gittiğimizde.

Sezgileri suya eğilen ceylanların kulakları gibi işleyen sevgili dostum! Misafirlerimiz evimize girdiğinde genç rakibimizi mi izleyeyim, yoksa seni mi bilememiştim. Müthiştin! Ellerinle kollarınla gençleri salona doğru yönlendirirken kıpkırmızı bir yüzle bana bakıyor, onlarla değil benimle

konuşuyordun: "Evet siz keyfinize bakın, bizim çıkmamız gerek. Nihal çayı az önce demledim, ikiyi yirmi geçe, üçe yirmi kala demini alır, kekin üstüne hindistancevizi serpmeyi unutma, alkollü bir şey içmek isterseniz odamda kanyak var, hoşça kalın, hoşça kalın..." Harikaydın Çetin. Nefes almadan kurduğun bu cümleler misafirlerimizi gülümsetmiş, Nihal'in ikimize şaşkın şaşkın bakmasına neden olmuştu.

Otomobili sert ve hızlı kullandığın zamanlar vardır. Böyle bir zamandı. Nereye gittiğimizi bilmeden gidiyorduk. Az sonra sakinleştin, hareketlerin yumuşadı. O eşsiz sesinle "Dostum!" diye seslenerek (o ve u burnundan diğer harfler alfabeden) dizime vurdun. "Kusura bakma dostum. Birden dayanamadım. Kızdın mı bana?" Sonra vites kolunun dibindeki küçük bölmede duran bozuk paraları alıp bana doğru uzattın.

Gazi Mahallesi'nin Atatürk Orman Çiftliği tarafındaki sokaklardan birine park ettik. Anayola yakın bir yerden dikenli telleri aşıp demiryoluna girdik. Demiryolu boyunca biraz yürüdük. Gökyüzü griydi, ama grisi tam karışmamıştı. Küçük, kapkara bulutlar koyudan açığa doğru boğum boğum uzanan bulut tabakasının önünde hızla hareket ediyor, seyreliyor, yeniden toparlanıyordu. Kapalı ama şenlikli bir hava. Yağmurun yakın olduğunu belli eden bir serinlik. Küçük bir tümseğe yan yana oturmuş demiryolunun diğer yanında sıralanmış yapraksız kavaklara, kavakların arasından görünen tarlalara bakıyorduk. Daha arkada çok katlı çirkin binalar bir tepeye doğru tırmanıyordu, tepenin üzerinde verici istasyonlarının sivri, çılgın kalabalığı...

Sincan yönüne giden banliyö treni bağırtıyla geçtikten sonra, biri bir traversin üzerinde, diğeri kahverengi taşların arasında, akarken donup kalmış izlenimi veren, daire-elips karışımı bir şekil almış pırıl pırıl bozuk paraları görünce, birbirimize sarılmıştık.

25

Şiir dinletisine gitmeyi kabul etmek zorundaydık. Artık bir satranç oynuyorduk, satrançta da en işe yaramaz hamle feda etmek zorunda olduğun taşları okşamaktır.

Nihal o akşam heyecanlıydı. Biraz süslendi, boynuna mavili morlu bir fular bağladı (genç âşıktan hediye), bizim üşüteceğine ilişkin öngörülerimize rağmen ince giyindi. Ortamıza geçip ikimizin birden koluna girdi. Onunla aramızdaki o soğukluk hâlâ sürüyordu. Şiiri verdikten sonra neredeyse hiç konuşmamıştık. Evde daha az zaman geçirmeye başlamıştı. Gerginliğini kolumda hissedebiliyordum. Omuzlarından tutup bir güzel sarsmak, kendine gelmesini söylemek istiyordum ve aynı şeyi onun bana yapmasını.

Kurtuluş Parkı'nda seninle, Nihal'i cezalandırmak, heyecanını paylaşmadığımızı yüzüne vurmak için bir halı saha maçını seyretmiştik biraz. Milan formalı çocuğun gelişine vurduğu top Nihal'in tam önünde tellere çarpıp küçük kızımızı korkutana kadar.

Parkın ağaçları arasında, uzunca bir direğin üzerine yerleştirilmiş o etkileyici heykele bakın diye sizi dürtmüştüm.

Başımızı kaldırıp bakmıştık. Karanlıkta korkutucu görünüyordu. Yukarıda. Bir hayalet gibi. "Cadı gibi görünüyor!" demişti Nihal. Ama ters yönlere uçan iki kuşun gizil burgacında çaresiz bir kadındı o. Bunu söyleyince, sen sinirli sinirli gülmüştün, Nihal ise etkilenmiş gibiydi. Parktan çıkarken ara sıra geri dönüp heykele bakmıştı. Ona belli etmeden bana yaklaşmış, etimi burarak canımı acıtmıştın.

İtfaiye binasının yanından geçerken, yazın dalları bahçedeki havuza değen büyük salkımsöğüdü kestiklerini fark etmiştim. Havuzun kenarına da kare kaldırım taşları döşemişlerdi. Söğütten tek bir iz bile yoktu. Bununla ilgili de süslü cümleler kurmuş, senden uzak durmuştum...

Lisedeyken, biliyorsun, seninle çok az gezerdik. Bahçelievler'de okul, ev, pazaryeri, çevredeki basket sahaları, langırt oynadığımız kahve. Emek Mahallesi'nde bizim evin çevresi, lise son sınıfta sizin evden dershaneye giderken izlediğimiz güzergâh (İrili ufaklı dört park, kaidesinde Melih Cevdet Anday'ın "Oysa geçen hiçbir şey yok, tümümüz / Göğün ortasında. Bir anıt gibi." dizelerinin yazılı olduğu, mermerden ve yaldızlı tunçtan

yapılma modern bir heykel ve önünde oturup gazoz içebileceğimiz birkaç bakkal içeriyordu.), Kızılay ve tabii Gazi Mahallesi'nden demiryolu. Bizim dünyamız bu kadardı. Bir keresinde Etimesgut'a Zırhlı Birlikler'e bir okul gezisi düzenlenmişti de şehrimizin başka yerlerini de görmüştük. Ev kuşuyduk biz. Radyo dinlerdik, çay içip bisküvi yerdik, bu da yetmezdi bisküvimizi çaya batırırdık: Gülüşümüzün bütün dişleri tamamdı da gençliğimizin üç dişi eksikti.

Ankara'da "yaşamaya" sen İstanbul'a gittikten sonra başladım. Aslında biraz da buruk başladım! Ortak hatıralarımızla dolu yerlerin hızla değiştiğini görüyordum. Sizin sokaktaki bahçeli evler birer birer yıkıldı, basket oynadığımız park taştan betondan sevimsiz bir konser alanına dönüştü, pazaryerine dev bir bina konduruldu, Cuma Pazarı binanın içine taşındı. Caneriklerine bahar güneşi vurmuyordu! Ne yapalım öyle caneriğini? Dershaneye giderken durup seyretmeye ve her seferinde farklı bir şeye benzetmeye bayıldığımız o heykelin olduğu meydan, "Maltepe yönüne devam eden araçların" hiç beklemeden geçtiği bir kavşak oldu. Alt ve üst geçitler, insan yutan canavarları andıran binalar, otomobiller, iş makineleri, reklam panoları, başımıza her an bir şey düşebilir korkusu bütün şehri sardı.

Her şeye rağmen gezip gördükçe Ankara'da sevdiğim yerler oldu. Hepsi de yakın ya da uzak geçmişten hâlâ bir şeyler taşıyan yerler. Hacı Bayram ve çevresinin kasaba havası. Yenimahalle'nin terk edilmiş sineması, meyhaneler sokağı ve Yeni Huzur Oteli. Subayevleri'nde hissettiğim tatil yeri neşesi, parlaklığı. Doğanşehir'in dar, gökyüzü göstermeyen sokakları. Cebeci'nin üst tarafındaki bahçeler. Beştepe'deki şehre hâkim tepe. Kale'nin buyurganlığı. Ulus'ta güzel isimli sokaklar: Kediseven Sokağı, Susam Sokağı, Tarhana Sokağı. At Pazarı'nda kuş kadar bir sokak: Kuş Sokağı. Ve o akşam şiir dinletisi için gittiğimiz, senin daha önce hiç görmediğini söylediğin, Sarıkadın Sokağı. Ben o sokağı da bilir, severim. Damla'yı da Sevgi'yi de götürmüştüm oraya. Birkaç kez, yarım ekmeğin içine her şeyi doldurup verdikleri küçük dükkânlarda yemek yemiştim, onca şeyin içinde bir tek ketçabın ve turşunun tadını alarak. Hatta o akşam gittiğimiz, minyatür iki katlı evlerden bozma "cafe"lerden birinde Sevgi'yle, servis yapan çocuğun arkasını her dönüşünde öpüşmüştük. Gece geç bir saatti, oradan çıkıp sokaktan aşağı Kurtuluş'a doğru yürürken, iki katlı evlerden birinin üst penceresi açılmış, adamın biri ıslık çalarak bir güzel işemişti.

Adamın çişine kazandırdığı görkemli kavis tek kemerli bir köprü gibi sokağı enlemesine kat ediyordu.

Diyeceğim, oraları gayet iyi biliyordum. Delikanlı ağzıyla, benim çöplüğümdü. Yalnızca insanların değil mekânların da beni heyecanlandırdığını, duygulandırdığını anlamıştım oralarda. Gençken insanların peşinde aptal gibi koşturup durursun. Sonra bir şey olur bir şey biter, vazgeçersin, kendini şehrin dinlendirici, teselli edici, şefkatli kollarına bırakırsın: Eski evler, ağaçlı sokaklar, yüksek tavanlı kahvehaneler, çay bahçeleri, parklar, eski berber dükkânları, eski bakkal dükkânları ve mavi doğramalı camekânlarında insanın alıp koynuna sokmak istediği ekmekleri sergileyen fırınlar...

Ama o akşam hiç böyle şeyler düşünmüyordum tabii.

"Cafe"ye girerken habire birbirimize dirsek atıyorduk. Neler yaşayacağımızı kestiremiyorduk. Nihal gidip dağınık saçlı Bora'sına sarılmıştı. Sonra yine o kemikli ince el. Yenilgi duygusu. Çocuk incelik gösterip bizi bir yere oturtmuş, biraz sohbet etmişti. Güzel gözlerini, fazla yukarılara çıkmayan seyrek, yumuşak sakalının iyice çekici hale getirdiği ağzını hayranlıkla seyretmiştim. Ve birden her şeyi anlamıştım! O akşamdan neredeyse bir yıl önce, Nihal'in zilzurna sarhoş olmasına yol açan bu çocuktu. Nihal'i eve getiren arkadaşlarının ağızlarında geveledikleri isim onun ismiydi. Üzerinde durmamış, sonra da unutup gitmiştik. Ama Nihal'in ismini söylerken yüzünde beliren o ifade, o hınzır gülümseme, farkında olmadan belleğime kaydettiğim bu ayrıntıyı su yüzüne çıkaracak kadar sarsmış, sinirlendirmişti beni.

Kapının hemen yanından başlayıp üç duvar boyunca uzanan sedirlerle ve ortadaki üç beş masayla iyice daralan giriş katının bir köşesinde ahşaptan kürsümsü bir yükselti, üzerinde de iki tabure vardı. Dinleti saati geldiğinde nereden çıktığını anlamadığım bir çocuk elinde gitarıyla taburelerden birine oturmuş, bizden tarafa bakıp başıyla Bora'yı çağırmıştı. Bora, Nihal'in yanından kalkıp sahneye doğru giderken, sevgililerin elleri birbirinden o kadar zor ayrılmıştı ki, kolu öne yukarı doğru uzanmış kızımız neredeyse yerinden kalkacak, şairinin peşinden gidecekti. Bu abartılı ayrılık sahnesi, Bora'nın taburesine çıkıp gitarcıdan bir tomar kâğıt almasına kadar sürmüştü, bizim zihnimizde. Bizim köhne zihnimizde. Hoparlörlerden gelen müzik susunca konuşmalar fısıltıya dönüşmüş, atılması gereken kahkahalar şiddeti denetlenerek atılmış, kısa tutulmuştu. Şair ve gitarcı taburelerine

iyice bir yerleşirken ahşap sahnecik gıcırdamıştı. Bora ilk şiirini okumaya hazırdı...

Çetin, bu yeni nesil bizden daha iyi besleniyor, vitamini bol gıdalar alıyor, kundağa sarılmıyor, başları arkadan basık olmasın diye yan yatırılıyor, her gün banyo yapıyor değil mi? Olanakları daha iyi, çağımız iletişim çağı, dünya ellerinin altında, değil mi? Çetin sen de bir şey söylesene, Çetin bizi eziyor bu çocuk, mükemmelliğinden birkaç damla da bizim tasımıza koysun diye ağzımız açık bekliyoruz Çetin. Çetin bari kuyruk sallama!

Sana bakıyordum arada bir, kuyruk sallamıyordun ama büyülenmiş gibiydin. Çeneni yumruğuna dayamış Bora'yı seyrediyordun. Gözlerin dolmuştu galiba, parlıyorlardı. Nihal'e bakmaya korkuyordum. Benden şiir yazmamı neden istediğini düşünmek istemiyordum. At yarışlarını, yağlı güreşleri, boks karşılaşmalarını düşünmek istemiyordum. Çocuğun şiirleri gerçekten güzeldi. Sesi, okuyuşu beni de çok etkilemişti. Kimi dizelere bir melodiye eşlik eder gibi eliyle eşlik etmesi, alkışları kabul ederken ağzını sıkıca kapatıp başını hafifçe aşağı yukarı sallaması, yeni bir şiire başlamadan önce bir süre sessizce gitarı dinlemesi...

Son ve öldürücü darbe: "Yeni öğrendiğim, ama öğretmenime duyduğum aşk nedeniyle anadilimden daha iyi öğrendiğim dilde bir şiir..." girişiyle, Nihal'e bakarak okuduğu şiir. Çetin, Nihal ne öğrettiyse, nasıl öğrettiyse çocuğu sıkı şair yapmıştı. O şiirin son dizesini, belleğimin geri kalanını kanırtan bir kıskançlıkla hâlâ hatırlıyorum: "Sana doğru yuvarlanan yumağın kedisiyim ben."

Yaptım. Dönüp Nihal'e baktım. Gözleri dolmuş, yüzü al al olmuştu. Dudaklarını açıp kapıyor ama bir şey söylemiyordu. Bora işini ve seninle benim işimi bitirdikten sonra Nihal'in yanına geldiğinde, kızımız ellerini masaya koymuş belden yukarısıyla sağa sola sallanıyordu, bir beşikte hem kendisini hem sevgilisini sallıyor, nazlıyor, şımartıyordu.

Bora'yı övdük. "Müthiştin!" dedik. Böylece kendimizi biraz korumuştuk Çetin, yoksa dağılıp gidecektik. Genç âşıkların çevresine toplanan üç beş gevezenin yardımlarını da unutmamak gerek.

Eve dönerken Nihal bize onu yalnız bırakmadığımız için teşekkür etti. Biz de ona teşekkür borçluyduk. Aklımızı bir ucundan kemiren belirsizliğe bir son vermişti: Onun Bora isminde bir sevgilisi vardı. O halde Çetin ve Ender de sevip saydığı iki büyüğüydü, nasıl diyeyim ağabey gibi yani! Her

şey rezildi, berbattı! İkimizi de sayısız kıskançlık nöbeti bekliyordu. Aşağılık hissi. Orta yaş bunalımı. Kooperatif aidatı.

26

O geceden sonra Nihal haftanın birkaç gecesini dışarıda geçirmeye başlamıştı. "Ben bu gece eve gelmeyeceğim, merak etmeyin," cümlesiyle başlayan bu yeni dönemi, anlayışlı ebeveyn olarak hiçbir şey söylemeden sormadan kabullendik. Birlikte geçirdiğimiz o güzel günlere ne olmuştu? Benim aklım hep o günlerdeydi. Ne olmuştu o günlere? Yaşanan şeyler ne olur Çetin, nerede durur? Hatırlamaya ve belleğe ilişkin eğretilemeler beni kesmiyor. Tozlu tavan arasına girmek, eski bir sandığı açmak, sararmış bir defterin sayfalarını çevirmek filan diyorum, beni kesmiyor. Geçmişimizle bağlantı kurmanın tek yolu hatırlamak mıdır? Başka bir eylem yok mu, olamaz mı?

Gündüzleri artık ev çok ıssızdı. Nihal'in odama geleceğini bilmek, o anı beklemek uğultulu, gürültülü bir şeymiş meğer! Bazen odamda çalışırken ya da mutfakta bir şeyler atıştırırken başımı kaldırır, apartmanı süpüren İhtiyar'ın homurtusunu, bir yerlerde hızla çarpan bir kapının gümbürtüsünü, merdivenlerden yuvarlanan bir bozuk paranın şıngırtısını, bir televizyonun fazla açık sesini, saçaktan balkon demirine damlayan yağmur suyunun tıpırtısını, ıslak sokaktan geçen otomobillerin lastik hışırtısını duyardım, ama Nihal'in kalbiminkine eş uğultusunu duyamazdım. Bilirdim Nihal gelmeyecek. Gelse bile, birkaç geceyi evin dışında geçirmenin yorgunluğuyla hemen banyoya girecek, sonra da perdeleri hep kapalı duran odasına kapanacak. Ya uyuyacak ya da giysilerini değiştirip çıkacak.

Onunla karşılaşmamak için elimden geleni yapardım. Başarırsam yalnızca sesini duyardım: "Merhaba Ender!" Her şey bitti Ender.

Ama karşılaşırdık da! Çünkü ben karşılaşmak için de elimden geleni yapardım! Uykusuzluğu, bitkinliği yüzünden okunurdu. Saçları başına yapışmış olurdu. Göz altlarında torbalar, yanaklarında bir eskimişlik, aşınma. Ah Çetin bu manzaraya ve bu manzaranın anlattığı şeylere dayanmak ne zordu bir bilsen! Hele bir gün evden çıkarken, apartman kapısında karşılaştığımızda gözüme çarpan boynundaki morluk... Milli Kütüphane'ye gidene kadar sayıklamıştım: Kim öpüyor onu böyle, kim öpüyor onu böyle?

Kışla birlikte eve kapanmıştım. Zorunlu görüşmeler ve annemi babamı ziyaret etmenin dışında hep evdeydim. Sen de kendini işe kaptırmış

gibiydin. Bazen mesaiye kalıyor, bazı hafta sonları da İstanbul'a ağabeyine gidiyordun. Nihal'i pek görmüyordun. Onun hakkında konuşmak da istemiyordun. O kıştan bir yıl önce, karlı bir günde Ulus'a doğru yürüdüğümüzde her şeyin başındaydık. Sonra bitti. Başlayan ve biten şeyler Çetin, ölümlü olduğumu hissettiriyor bana, ölecekmiş gibi oluyorum.

O günlerde, "Batı Düşüncesinde Baba ve Oğul"u çeviriyordum. Antropolojiden psikanalize birkaç ana dal üzerinde gezinen, en sonunda da kapitalizmin zehirli sarmaşığına tırmanan zorlu bir kitaptı. İçine daldım, onunla oyalandım. Kendimi işe yaramaz biri gibi gördüğüm bir dönemde bütün yeteneklerimi sergilemek, zihnimin güçlerini seferber etmek hoşuma gidiyordu. Okumam, araştırmam gerekiyordu. Kitapçıları dolaştım, psikanalizle ilgili bir iki temel kitap ve uzun zamandır aklımdaydı, bir Latince-Türkçe sözlük aldım, üniversite kütüphanelerine gidip geldim, fotokopi makinelerinin yaydığı ısıyla avundum. Kimi günler eve dönerken pastaneden bir şeyler alıyor, çay demliyordum. Anasonlu peksimetin üzerine zeytin ezmesi sürüp (Evet Çetin, bunu da Sevgi'den öğrendim!), çayla birlikte yemesi pek güzel oluyordu. Bazen sözlüklere ansiklopedilere kapılıyor, aradığım sözcüğü unutup, atlaya zıplaya bambaşka yerlere gidiyordum. Böylece paçama gerçek dünyanın çamuru bulaşmıyordu. Çalışmak iyi geliyordu bana. "Evine, odasına kapanmış bir çevirmen" oluyordum yeniden. Sonra akşamları sen geliyordun. Birlikte odanda müzik dinliyorduk, abur cubur yiyorduk. Bira içiyorduk. Televizyonda futbol maçı seyrediyorduk.

Telefon da bir maç sırasında çalmıştı. Sen açmıştın. Arayan babamdı, ona liseden beri seslendiğin gibi sesini inceltip kibarlaştırarak "Salih Amca" diye seslenmiştin yine, bir iki söz daha, sonra bana televizyonun sesini kıs işareti ve "Yapma ya!"

Reşit Bey ölmüştü...

Anlattıklarına yerlere yata yata gülmemize biraz bozulan, "Siz anlattığım şeyle birlikte başka bir şeye daha gülüyorsunuz!" diyerek bize tatlı tatlı kızan Reşit Bey ölmüştü. Reşit Bey ölecekti... Kör kütüphanecinin dediği gibi "Bu para gibi geçerli"ydi. Bunda anlaşılmayacak bir şey yoktu. Ama Reşit Beyle birlikte trajikomik kahramanı, intihara yazgılı Eşref Bey de ölmüştü. Ne tuhaf, bu yarım yamalak kahramanın ölümü, kanlı canlı, sesi hâlâ kulaklarımda olan birinin ölümünden daha çok üzmüştü sanki beni! Eşref Bey artık o müthiş intiharına neden olacak sakarlığını yapamayacaktı.

Eşref Bey tam pencerenin denizliğine çıkarken Reşit Bey ölüyor...

Cami avlusunda bir avuç insandık. Dostluğumuzu babamla Reşit Bey'in dostluğuna benzettiğimizden, cenazeyle ilgili olarak da ister istemez habis düşünceler gelmişti aklımıza. Birimizden birinin cenazesi... Birimiz tabutta ötekimiz allak bullak... Önce ölmek için yarışalım mı Çetin! Geride kalmamak için. Mahalle maçlarından sonra bir çeşmeye doğru koşan çocukların bağırdığı gibi: ilk kan, ikinci kan!

Cenaze namazında, baktım, ellerini önünde kavuşturmuş, başını öne eğmiştin. Dudaklarını kıpırdatarak güya eşlik ettiğin dualar bittiğinde, yarım yamalak da olsa, başını iki yana çevirdin, ellerini yüzüne sürdün.

Mezarlık da tenhaydı. Babam orada gözyaşlarını tutamamıştı. Reşit Bey'in ölümüyle üniversiteden beri tanıdığı, son yıllarda hemen her gün görüştüğü yakın bir dostu yitirmenin acısını duymuş, belki kendi ölümünü, vadesini düşünmüştü. Birer kürek toprak attıktan sonra kenara çekilmiş konuşmadan öylece duruyorduk. Sevgili babacığım burnunu çekiyor, derin iç çekişlerle başını yukarı kaldırıp indiriyordu. "Aramızda konuşurduk," diye söze başladı, "kimin daha önce öleceğini konuşurduk." Tabii ki birbirimize baktık Çetin!

"Ben bu dostumuzu çok sevmiştim," dedi babam sonra. Gözlüğünü yukarı doğru itip yaşlı gözlerini ovuşturdu, bolca nane şekeri yemiş de burnu iyice açılmış gibi, bolca üzülmüş birinin açık zihniyle konuştu: "Reşit, ömür denen şeyin tedricen yaşanmadığını söylerdi. Gerçekten öyle, her şey birdenbire oluyor. Küçük bir çocukken birdenbire, ilaçlarını plastik bir margarin kabında saklayan bir ihtiyar oluveriyorsun. Kendin için, çocukların için, ülken için güzel şeyler ümit ederken, seni biçimlendiren şeyin güzel bir gelecek hayali olduğunu düşünürken, birdenbire kaderinin, güne ayak uyduramamak, gençliğini, geçmişini özlemek ve hızla dönen dünya tarafından hep kenara savrulmak olduğunu görüyorsun."

Babam o gün, cenaze topluluğundan ayrılıp, mezarlığın kapılarından birine doğru yürürken, Reşit Bey'in hayat hikâyesini, kafasına taktığı şeyleri anlatmıştı. Ama aslında tek bir insandan değil, kendisinin de içinde bulunduğu bir kuşaktan söz ediyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse biraz kendini kaybetmişti. Hemen oracıkta bize aktarması gereken çok önemli bilgiler varmışçasına nefes almadan konuşuyordu. Büyük sırlar verir gibi konuşuyordu. O konuşurken sana bakıyordum. Sıkılıyor muydun acaba, dinliyor muydun? Galiba biraz sıkılıyordun. Korkarım şimdi de sıkılacaksın!

Reşit Bey Erzincan'ın bir kasabasında bir imamın üçüncü çocuğu olarak dünyaya gelmişti. İmam çocuğu olmasına rağmen Tanrıtanımazlığı kendine daha uygun bulmuştu. Teknik Üniversite'de elektrik mühendisliği okuyacak kadar başarılı bir öğrenciydi. Sonra da yıllarca Şeker Fabrikalarında görev yapmıştı. Pek çok şehir görmüştü, yurtdışına gitmişti. Hem köyü hem şehri bilen ve Cumhuriyet'ten hemen sonra doğan herkes gibi, onun da gözünü çelişkilerin çiğ ışığı almıştı: Hayatını Doğu-Batı sorunu üzerine düşünmeye vakfetmişti. Ama siyasetle ilgilenmemişti, çünkü Reşit Bey'e göre, insanlar birbirlerinden ve tarihten bir şey öğrenmiyor, basit güdülerle hareket ediyordu. Bu yüzden siyasetin yapacağı, başaracağı bir şey yoktu. Siyasetin temeli olduğu söylenen "toplumsal tecrübe" diye bir şey yoktu. Yalnızca insanoğlunun daha az çaba yani daha az enerji harcamak, tasarruf etmek yönünde değişmez bir eğilimi vardı. Nesilden nesile bir tek bu eğilim aktarılıyordu. Toplumlar için de böyleydi bu. Osmanlı'dan başlayarak Batı'ya öykünmemiz bile bu yüzdendi. Batı'daki imparatorlukların astarı yüzünden pahalıya gelmeyen düzenli ordularına öykünmüştü Osmanlı. Daha az bedel ödeyerek daha kalıcı, daha işe yarar bir orduyu nasıl kurabilirim sorusunun yanıtı Batı'da olduğu için oraya yönelmişti. Batılılaşma diye büyüttüğümüz, yücelttiğimiz şeyin kökeninde bu vardı. Oysa Batı dünyası, "tasarruf etmek" eğilimiyle birlikte "yaşamak" fikrinin de üzerine kurulmuştu. Yaşamamayı bir halt sanan biz mistik Doğulular Batı'nın asıl bu özelliğine öykünsek daha manidar olurdu. Bizi biz yapan bu "yaşamamak" fikri nedeniyle hiçbir şeyin peşinden gitmiyorduk, kahır çekiyorduk, ekşiyorduk, Eşrefleşiyorduk. (Babamın bizimle değil kendi kendine yaptığı o uzun, bölük pörçük konuşmanın bu kısmı senin de ilgini çekmişti.) Eşref Bey aslında bütün hayatını yaşamamak üzerine kurmuş tipik bir Doğuluydu. Reşit Bey bu tuhaf kahramanıyla bir Doğulu karikatürü çizmek istemişti. Belki biraz fazla karikatürize etmişti, ama özünde meselesi Doğu-Batı'ydı. Eşref Bey kavramlarla düşünmek yerine, ayıp, suç, günah gibi dini ahlaki bir terminolojinin esareti altında düşünüyordu. Oysa Batı'nın kavramları vardı, çünkü yaşayanların kavramları olurdu, yaşamayanların yasakları, suçları, günahları... Kavramlar bir bakıma özgürlüktü. "Düşünsene Salih!" diyordu Reşit Bey, "Ne çok kadın ve erkek yaşadığıyla yetiniyor. Karı koca olmakla yetiniyor. Oysa kafalarında bir aşk kavramı olsaydı, yaşadıklarıyla yetinmez, kurulu düzenlerini yerle bir etmek pahasına aşkın peşinden giderlerdi. Kavramlar hayatı en üst imkânlarına genişletmenin araçlarıdır."

Babamla birlikte bizimkilerin evine gitmiştik. Onu yalnız bırakmak olmayacaktı. Annem nohutlu kapuska yapmıştı (Rahmetli Eşref Bey'in annesi de yapardı!), afiyetle yedik. Babam biraz sakinleşti. Reşit Bey'le üniversitedeyken çekilmiş fotoğraflarını gösterdi. Fotoğraflara önce kendisi uzun uzun bakıyor, sonra bize veriyordu. Reşit Bey bir motosikletin üzerinde, babam yanında ayakta duruyor, ikisinde de asker montlarına benzer montlar. "O zamanlar," demişti babam, "kendimizi bulmakla kadınımızı bulmayı birbirine karıştırıyorduk." Kabarık saçlı, ince bıyıklı iki delikanlı, arkadaşlarıyla birlikte bir çay bahçesinde oturuyor. "Haksızlık etmeyeyim, bu bütün erkekler için zaten çok önceden karışmış bir şeydi." İki arkadaş, etraftaki insan kalabalığına aldırmaksızın, Galata Köprüsü'nden denize bakıyor. Fotoğrafın arkasında babamın yazısı: "Hayatımızın, uzun mihnet, lezzetsizlik, renksizlik ve keder devrelerinin arasına serpiştirilmiş kısa saadet dakikaları..."

Ayrılırken annem bir şeyler tutuşturmuştu elimize: zeytinyağlı kereviz, yeşil mercimekli poğaça ve bir tanıdığın getirdiği pul biber. Eve döndüğümüzde ikimiz de çok bitkindik.

Her şey gerçekten Nihal'le ilgili miydi yoksa aklım bir dokuma tezgâhı gibi mi çalışıyordu, her ipten aynı kumaşı dokuyordum? Babamın mezarlıkta anlattıklarından söz ediyorum, kendimce bizim Nihal'le ilişkimize dair bir şeyler bulup çıkarmıştım o konuşmadan. Peki babamı dinlerken, bir yandan da, bunları Nihal'e anlatacağım, diye düşündüğümü söylesem! Yaşadığım her şeyi bir karınca gibi yuvarlaya yuvarlaya ona taşımayı düşünüyordum hâlâ, kış için, o bitmek bilmez kış için ve önümüzdeki kışlar için, turşu kurmadan, reçel yapmadan, masal anlatmadan çıkaramayacağımız kışlar için...

27

Kış sonunda bitmişti, mart üç beş günüyle de olsa bahar ayıydı. Nisanın başında Anafartalar Caddesi'ndeki bir şapkacıdan ikimize açık renkli iki kasket almıştım. Yağmurlu ve güneşli günler yakındı. Çeviriyi bitirmiş, teslim etmeden önce son kez okuyordum. Geceleri geç saatlere kadar oturuyor, senin çişe kalktığın zamanlarda odama gelip bildiğin ne kadar küfür varsa etmene sonra da tosur tosur yatağına dönmene bayılıyordum. Öğlene doğru uyanıyordum. Gazete okumayı bırakmıştım. Beni bahara taşıyacak bir silkelenme bekliyordum.

Çetin, askerliğin sırasında yazdığın tek mektubu kendine has bir biçimde şöyle bitiriyordun: "Dostum, her şeyin farkında olduğun için mi yalnız ve mutsuzsun? Seninle anlaşılmaz bir uyumumuz var. İnsanlar böyle durumlar için kan kardeşliği, arkadaşlık, hötöröflük gibi isimler takıyorlar." Ne güzel, ne kadar sana özgü bir bitiriş! Birden parlayan, söyleyeceğini söyleyip sahne arkasına dönen zekan!

Nihal konusunu yeniden açman da kendine özgüydü ama zekâ işi olduğunu pek söyleyemeyeceğim: Onun evde olmadığı akşamlardan birinde bulaşıkları makineye yerleştirirken, "Nihal'le yattın mı?" diye sormuştun. Tüylerim diken diken olmuştu. Aslında bu bir soru değildi, elinde neşter ameliyata başlamıştın.

Senin kadınlarla ilişkilerin düşünüldüğünde böyle bir soruyu sorman doğaldı. "Yatmak" fiili yerine bir başkasını seçebilirdin belki. Ama hepsinden öte, o gece anladım ki "kadınlarla yatan bir erkek" olmak istemiyordum ben. Bunun imasını bile istemiyordum. Lütfen bana bir daha böyle bir soru sorma Çetin, lütfen bana saldırmak istediğinde başka bir şey bul!

İkimizin de bakışlarında kıvılcımlar çakıyordu, o akşam tartışmamız pek sertti. Şu bizim birbirimize aktardığımız elektrik, gerginlik ve her şey bittikten sonra sigara tellendirişimizin barındırdığı ucuz simgesellik!

"Sen yine kendini sevdin. Bense onu sevdim." Bu cümleyi o akşam söylemiştin. Birbirimize onca ağır sözü söylerken bir yandan da mutfağı toparlayıp temizlememiz, ne diyeyim, gülünçtü. Belki ikimiz de sinirden titrediğimiz anlaşılmasın diye bir şeyler yapmaya devam ediyorduk.

Sorunun anlamı şuydu: "Sana saldırmak istiyorum çünkü kendimi kafese kapatılmış, sürekli sopa yiyen bir vahşi hayvan gibi hissediyorum." Benim Nihal'i unutamayışıma saldırmak istiyordun. Beni zayıf görmeye dayanamadığın için saldırmak istiyordun. Yoksa sorduğun şeyin olmadığını sen de biliyordun, biliyordun değil mi? Çok garip, sen bunu sorunca aynı şeyi benim de sizin için düşündüğümü ya da düşünebileceğimi fark etmiştim. Anlaşılan aklımız iyice karışmıştı Çetin.

Doğru dürüst kuramadığımız cümleler, titreyen sesler ve eller, arka arkaya yutkunmalar, hep saldıran hep saldıran ifadeler, en sonunda da sigara faslı bitince, birbirimize sıkıca sarıldık. Gözlerimiz doldu. Koridordaki boy aynasında, ellerimizi birbirimizin omzuna koyup kendimizi seyrettik. Şaklabanlıklar yaptık. Çetin ilişkimiz bir gün bu zenginliğini yitirirse, geçmişimizden artık geride kalmış bir şey olarak söz edersek, bu benim için bir çeşit ölüm olur! Ölünce de her şeyi bağışlayabilirim, ikimizin de erindiği bulaşıkları makineye yerleştirme işini, sen zahmet etme, ben yapabilirim.

Islak kaldırımların, çatıların soğuk bir gülümseme gibi parladığı, gökyüzünde Aldebaran'ın, Ülker'in, dolgun bir hilalin ve dört gezegenin art arda sıralandığı o nisan akşamı, ortak yıldız falımızdaki uyarı cümlesi: "Gergin bir hafta geçireceksiniz. Dostlarınızla tartışabilirsiniz."

Salonda, mısır kavurgasıyla bira içerken, belki tartışmanın verdiği suçluluk duygusuyla, kendimizi eleştirdiğimiz, en aşağılık yanlarımızı sergilediğimiz bir dertleşmeye dönüşmüştü konuşmamız. Samimi geğirtiler eşliğinde kadınlarla ilişkilerimizi konuşmuştuk... Sevgili dostum sen o gece kendine haksızlık etmiştin. Tamam seni en fazla kadınlarla sevişmek heyecanlandırıyor ama kesinlikle sonuca doğrudan ulaşmaya çalışan zamparalardan değilsin. Kendine özgü, çocukça yöntemlerin, tuzakların var. Hiçbiri, "Kadınları Yatağa Atmanın On Kolay Yolu" kitabında yer almaz. Çünkü senin tarzın insanın çevresini dolaşacak kadar dolaylıdır Çetin. Kendine haksızlık etme!

Benim durumumsa yine biraz karışıktı. Sevgi'yle başlayan, Nihal'le devam eden bir karışıklık. Üniversitede ve hemen sonrasında yaşadığım ilişkilerde bir vicdan muhasebesi yapmam gerekmemişti. Sadece şu vardı, aşkın şu basit, şarkılara konu olan kanunu: Kovalarsan kaçar, kaçarsan kovalar. Biliyorsun işte, Damla ve Aylin. Ama Sevgi, ah Sevgi! Karşıma klasik romanlarda anlatılan türden bir sorun çıkarmıştı. Arzunun peşinden mi gidecektim yoksa ona gem mi vuracaktım? Sevgi'nin âşığı olunca

hapishanedeki kocasının savcısı, gardiyanı, işkencecisi olmuştum. Tabii kendimin de. Sevgi'yle seviştikten sonra, kanım biraz yavaşlayınca başlardı vicdan azabı. Kalbim o azabı da vücudumun her yerine pompalardı. Ben artık bilemezdim parmak uçlarım hazdan mı uyuşuyor, suçluluktan mı... Çetin, ben böyle ancak sıkı bir hacamatla çözülecek bir illetle boğuşurken, Sevgi elleri yastıkla yanağı arasında, saçları her yerde, bana öyle masum bakardı ki! Güzel şarkıların ve güzel yolculukların başındayız diye düşünürdüm... Onun gözlerine bakınca ince bir masumiyet tülüyle sarmalanıyordum. Bu gözlere bakmadan geçen günlerin ne anlamı olabilirdi? Bütün o vicdan azapları, suçluluk duyguları, ciğer sökmeler bunun için, diye düşünüyordum. Sevgi'nin göze aldığı şeyi ben niye göze alamayacaktım! Derken, ikimizi, hepimizi, herkesi çırılçıplak soyup hapishanenin avlusuna çıkarıyorlar ve ıslak betona yatırıyorlardı yüzüstü. O zaman aklım en güzel şeyleri çirkinleştirmek için çalışıyordu. Sevgi'nin basit gereksinimlerinin esiri olduğundan tut da benim biraz ilgi gösteren her kadına âşık olan kişiliksiz biri olduğuma kadar, kadını ve erkeği birlikte aşağılayan her türlü düşünce. Bütün güzel duygular yüzüstü!

Sevgi'yle ilişkimiz sonunda bittiğinde, ki ben bitirmedim biliyorsun, iki uç arasında gidip gelmekten yorgun düşen zihnim için sevinmiştim. Bir rahatlama duymuştum. En güzel ile en çirkin arasında ne benim ne başkalarının görebileceği bir yerde durgun, sefildim. Şarkılar da yolculuklar da bitmişti. Hâlâ hayattaydım!

Ama Nihal yine bir yol ayrımıyla çıkınca karşıma, Sevgi bambaşka biçimde acıttı içimi. Seçimimin doğruluğu ya da yanlışlığıyla ilgili bir şeyden söz etmiyorum. (Çetin, lütfen dikkatli oku buraları, anlamazsan tekrar oku!) Yıldızlı bir gecede, gökyüzünün altında kendini acemi ve çaresiz hissedersen, bu, yıldızlara bakarak başka şeyler düşündüğün içindir. Yıldızlara bakarak yalnızca yıldızları düşünmek gerekir. Çetin ben Sevgi'ye bakarken de Nihal'e bakarken de yalnızca onları düşünemiyordum. Bir sürü kurgu vardı aklımda, bir sürü cümle, gürültü, kalabalık, duygu işlerine karışan aklın sakarlıkları... Anla ne olur!

Seninle, Nihal'e doğru hamle yapmamaya karar verdiğimizde, iyi, akıllıca bir şey yapmakla bir arzunun peşinden gitmek arasında bir seçim yaptığımızı sanıyorduk. Sanıyorduk, diyorum çünkü yapacağımız hamlenin Nihal'i etkileyeceğini, lafı dolandırmayayım, onun da bizden, senden benden ikimizden, hoşlandığını düşünüyorduk. Şimdi anlıyorum ki, Nihal'in peşimizde ağzı açık hayranımız olarak dolaştığı günler, oyuna girmek için

yedek kulübesinde antrenöre sırnaşan oyuncunun göz boyama dakikalarıymış! Bora başından beri vardı ve muhtemelen başka biriyle birlikteydi. (Benim evli biriyle birlikte olduğumu öğrendiği zaman Nihal'in yüz ifadesi!) Bizim kızımız bütün acemiliğiyle Bora'nın peşinden koşuyordu. Anne babasının ölümünün etkisiyle belki Bora'ya daha fazla yakınlaşmaya çalışmış ve itilmişti. (Sarhoş geldiği o gece!) Sonra ikimizle birlikte geçirdiği zamanlar boyunca Bora'dan uzak olmanın zafer sarhoşluğunu duymaya başlamıştı, hatta belki onu kıskandırmaya çabalamıştı (Bize birden isimlerimizle seslenmeye başlaması!), tabii günün birinde onunla olmak umudunu hiç yitirmeden. Bizse, iyi niyetli iki adamı oynuyorduk. Bütün bu karmaşık oyun boyunca sahnede iki korkuluk gibi hareketsiz durmamız gerekiyordu, kargaları güldürmek için.

İşte gerçek bu!

"Gerçek mi?" diye burun kıvırdı gün görmüş hâkim, "Kendisi de sayısız insan tarafından anlatılmış sayısız hikâyeden ibaret olan gerçeği kim bilebilir ki!"

Oturuma ara verildi.

28

O yıl 1 Mayıs mitinginde Nihal'i görmüştüm. Yağmurlu bir gündü, ben kasketimin, babamsa siyah bir şemsiyenin altında Gazi Mustafa Kemal Paşa Bulvarı'ndan Tandoğan'a yürüyorduk. Birkaç yıldır alışkanlık haline getirdiğimiz gibi, önce babamın üyesi olduğu meslek odasıyla birlikte, sonra da başından sonuna dek bütün korteji gezerek. Babamın şemsiyeyi kapatıp koltuğunun altına sıkıştırdığı ve atılan sloganları ya da kalabalığı alkışladığı zamanlarda bütün vücudunun titremesi, liseli gençleri görünce gözlerinin dolması, değişik pankartları bana, koluma girerek başıyla göstermesi, hiç değişmiyordu, çok hoşuma gidiyordu. Bazen onunla birlikte benim de gözlerim doluyor, kimi zaman da neşeyle gülüyorduk, iyi buluşları, hoş şakaları kaçırmıyorduk.

Eski havagazı fabrikasının önünde, açık mavi zemin üzerine kırmızı harflerin kullanıldığı kocaman bir öğrenci dernekleri federasyonu pankartının hemen arkasında, hemen arkasında duruyordu. Yağmurluğunun kapüşonu sırılsıklam olmuş, başına yapışmıştı. Evimizin çiçeği... Yanında da Bora... Yumruklarını havaya kaldırmış, "Üniversiteler bizimdir, bizim kalacak!" diye bağırıyorlardı. Nihal'in havada sallanan yumruğu... Yüzünde yaptığı şeyle övündüğünü gösteren bir ifade var mıydı, ben mi yakıştırmıştım? Yalnızca yüz ifadesini değil başka şeyleri de yakıştırıyordum belki. Evet kendi gençliğimin bulanıklığını alıp Nihal'e giydiriyordum. Bora'dan fazlasıyla etkilendiğini düşünüyordum. Bir sevgilinin kazandırabileceği şeyler: Üniversitenin tatsız tuzsuz ortamından beslenen bir solculuk, şiir sevgisi, hafta sonu maçlara gitmeye dek varan Gençlerbirliği tutkusu, Kubrick filmlerine duyulan ölçüsüz bir hayranlık ve tabii Sakarya Caddesi'ndeki birahanelere devamlılık... "Neden olmasın mı!" diyeceksin? Hatta, "Lütfen olsun!" mu diyeceksin? Her aşkla birlikte dünyaya yeniden geldiğimizi, sevgilimizin elimizden tutup bizi yeni bir dünyayla tanıştırdığını mı söyleyeceksin? Kabul Çetin, sevgi üzerine ahkâm kesilen kitaplardaki cümlelere benzese de kabul. Ayrıca şu da var: Hangimiz yaşamadık, savruluşların sonunda bir yerde bizi bekleyen ismimize düzenlenmiş kimlik arayışını? Hangimizin kendini var etme sorunu olmadı? Buna rağmen, pek çok bakımdan bir höyüğü andıran orta yaş hoşgörümü Nihal'den esirgiyorum işte. Onu acımasızca anlatmaya

devam ediyorum: Nihal üniversitede polis istemiyordu, özerk demokratik bir üniversite istiyordu, parasız eğitim istiyordu, YÖK'e karşıydı, şuraya da biraz soluk pembe, dedi iş bilen ressam, soluk pembe yanaklar için en uygunudur, sıkılmış yumruğun çevresine de gölgesiz beyazlık daha vurgulayıcı olur, yumruğunuzu kıpırdatmayın lütfen!

Belliydi, gündelik hayatın kalıplarına Nihal de girip çıkacaktı. Ona kişilik kazandıran tuhaf, aykırı yanlarını yontarak, yontulmasına izin vererek birer birer kalıpların biçimini alacaktı: Serbest yaşayan üniversite öğrencisi, kendini adamış âşık, militan, mezun, yüksek lisans öğrencisi, saygın bir kurumda uzman yardımcısı, uzman, evli, çocuk sahibi, Kartal, Pendik.

Asıl devrimci yanımızın yaratılışımızdaki aykırılıklar olduğunu kim söylemişti Çetin?

Kortejin sonundaki grup da Tandoğan'a ulaştığında 1 Mayıs konuşmaları başladı. Benim gözüm büyük mavi pankarttaydı. Konuşma aralarında türkü söyleniyordu. Baktım, Nihal de eşlik ediyordu! Bir süre sonra babamla meydandan ayrıldık. İri yarı polislerin, köpeklerin arasından geçip Kızılay'a doğru yürürken yağmur hâlâ yağıyor, mavi pankart kalabalığın içine karışıyordu: Bir kaybediş daha...

Mayısın sonlarına doğru, Saatli Maarif Takvimi'nin bahar rüzgârlarının bitişini haber verdiği gün, üçümüz için de duygusal bir fırtınanın başlangıcı olmuştu. İşyerinden telefon ettin. "Akşam konuşmamız gerek." Sesinde ciddiyet ve kaygı. Peki.

Akşam, Kızılay'da çirkin binalarla çevrelenmiş bir terasta bira içip köfte yerken Nihal'in hamile olduğunu söylemiştin. Aynı gün öğleyin işyerine gelmiş, birlikte yemek yemiştiniz. O zaman söylemişti. Kaygılıydı, korkuyordu. Fikret'in bilmesini istemiyordu. Benim bilmemi de istemiyordu. Kürtaj için senden yardım istemişti. Tanıdığın biri var mıydı, bir de sonra geri vermek üzere biraz para. Çetin, bu kız başından beri günlük hayatında seni dost bellemişti; mutfakta yalnızca sana yardım etmesini bir kez daha kıskançlıkla hatırlıyorum. Bir de Murat Ağabey'in, felaketlerin etkileri ancak zamanı geldiğinde ortaya çıkar, deyişini...

Nihal hamileydi.

Al sana bir itiraf! Nihal'i bir kadın olarak düşlemiştim; pikniğe gittiğimiz o güzel bahar günlerinden başlayarak. Bir sevişmenin en derin anında (o derinlikte ben de vardım, hatta bendim o derinlik) yüzünde nasıl bir ifade olacağını, ne yapacağını düşünmüştüm. Gözlerini mi kapatacaktı,

dişlerini mi sıkacaktı, tam elmacık kemiklerinin üstüne puslu bir kırmızılık mı gelecekti, beni iyice kucaklayıp kendine mi bastıracaktı, o hengâme içinde eliyle alnımda biriken teri mi silecekti? Düşlemiştim... Bora'nın yanından çıkıp geldiği günlerde de bu kez, soğukkanlılıkla (!) onların sevişmelerini kafamda canlandırmaya çalışmıştım. Nihal Bora'nın altında, bacaklarını süslü bir Japon yelpazesi gibi iki yana açmış. Nihal Bora'nın altında, bir kumsal gibi yüzükoyun yatıyor. Nihal Bora'nın üstünde, birlikte azgın bir binek hayvanını dizginlemeye çalışıyorlar...

Nihal hamileydi ve bütün bunlar, kafamdaki sahne ışıklarının altında değil, duvarlarında şiirler, posterler olan, gözden ırak, karanlık bir öğrenci odasında yaşanmıştı. Gerçekten yaşanmıştı: Çarşaf yere sarkmış, kırmızı bir makine halısının üzerinde birkaç kitap, bir kasetçalar ve su dolu bir sürahi, kaplarından çıkarılmış kasetler oraya buraya dağılmış, eski bir bambu koltuğa atılmış giysiler, kaloriferin yanında masa ve sandalye, kapalı perdelerin altından odaya giren yağmurlu bir günün ışığı... Büyük işkenceci hayal gücü iş başında, sahne tasarımı yapıyor!

Sen, olanca sevecenliğinle, çocuğu doğurmak isterse elimizden gelen her şeyi yapacağımızı söylemiştin. İyi de yapmıştın. Ama hayır, o aldırmak istiyordu, gerçekçiydi, kararlıydı. O piknikler gerçek miydi Çetin? Bahar gerçek miydi? Peki Nihal, o gerçek miydi?

Beş gün sonra bir öğleden sonra. Randevu saat on beş otuzda. O gün evde olmamayı uygun buldum. Döndüğünüzde Nihal muhtemelen kendinde olmayacaktı ve onun rol yapması sonra benim rol yapmam...

Öğle saatlerinde evden çıkmıştım.

Baharın nasıl bir şiddet içerdiğini fark ediyor musun sen de Çetin? Bahar beni kendisine karşılık vermeye zorluyor. Her çiçeğine karşılık içimden bir çiçek, ılık esintilerine karşılık ciğerlerimden ılık bir nefes istiyor... Parlaklığına, hafifliğine, coşkusuna karşılık vermem gerekiyor. Bahar sunduğu her şeyi yaşamaya zorlayarak bana şiddet uyguluyor. Hele o öğleden sonraları birden bastıran bahar yağmuru... Abartısız kötü biri yapar insanı. Âşık olduğun ama aşkını itiraf etmediğin kadın (Vardır böyle kadınlar ve saymakla bitmezler!), sokak çocukları için projeler üreten kurumda arkadaşlarıyla birlikte çalışırken birden başlar bahar yağmuru. Önce iri, sakar birkaç damla yerden biraz toz kaldırır, sonra göz gözü görmez. Sevdiğin kadın ve arkadaşları hemen dışarı çıkarlar, kollarını iki yana açıp, başlarını yukarı kaldırıp ıslanırlar. Birbirlerine iyi bir şey yapmanın mutluluğuyla bakarlar, konuşmazlar. Kadın gelir bunu sana

anlatır. Sen de o yağmurdan başlayıp o iş arkadaşlarına hatta oradan sokak çocuklarına sıçrayan kıskançlık alevleriyle her tarafı yakıp yıkarsın, iyiliğe karşı içinde keskin bir öfke duyarsın. "İyiliğiniz batsın!" dersin. Böyledir bahar yağmuru, kötü eder adamı.

O gün kapkaranlık dolaştım sokaklarda. İçimde, çıkarıp bu şölen sofrasına, "Bu da benden!" diye koyacak hiçbir şey yoktu. Renkli giysileri içinde güzel bacaklarını, muhallebi karınlarını, göğüslerini gösteren, saçlarından ışıltılar saçılan kızlar, bende yalnızca ve yalnızca bir keşiş olma isteği uyandırıyordu. Bu istek de öfkelendiriyordu beni. İnsanın en temel meselelerinden birine, "Arzu etme acı çekersin!" kaypak bilgeliğiyle karşılık verenlere, insanları gömdükleri gibi meselelerini de gömebileceklerini düşünen kazma kürek erbabına öfke duyuyordum. Yürüyordum, kendi kendime büyük sözler söyleyerek kalabalığın içinde yürüyordum. Özgürlüğün kimse tarafından sevilmemeyi göze almak olduğunu söylüyordum. Ne büyük söz! Uç bakalım Ender, uç! Sözcüklerden kendine kanat yapanları çok gördük biz!

Bir pastanede büyük bardakla limonata içtim. Yara bandı satmak için peşime takılan bir sokak çocuğundan, nasıl olsa yağmur yağmıyordu ve nasıl olsa Nihal sokak çocuklarıyla ilgilenmiyordu, bir paket bant aldım. Kitapçılara girip çıktım. "Son zamanlarda dostluğu en güzel anlatan yazar" nitelemesiyle sunulan bir yazarın kitabını şöyle bir karıştırdım. Dostlukları anlatan edebiyat eserlerini severim. Ama zekâ gösterileri, edebi şakalar görünce hoşlanmadım. Hatta sinirlendim. Hayatta da edebiyatta da asıl olanın ateş olmak değil, ateşi elinde tutmak olduğunu düşündüm. Burnum havada dolaşmaya devam ettim. Masalarını açık havaya çıkarmış bir pidecide kaşarlı mantarlı pide yedim. Ardından da dondurmalı kazandibi. Bırak beni Çetin, kendimi yemeğe vereceğim!

Akşama doğru, bir süredir görüşmeyi planladığım bir arkadaşımı aradım. (Senin kedisinin suratına sigara dumanı üflediğin arkadaşım!) Bira içtik. Çevirmenlerin sorunları, bir iki tanınmış çevirmenle yayınevleri arasında geçenler, bir kıyı kasabasına yerleşme düşleri, Küçükesat'ta bir teras katı satın alan ortak bir arkadaşımız, halı saha maçları, yaklaşan Dünya Kupası, bahar akşamları açık havada bira içmenin güzelliği, Nihal'i unuttum. Gerçekten unutmuştum.

Eve sarhoş döndüm. Apartmanın dışından baktım. Nihal'in odasının ışığı yanmıyordu. Salonun ışığı açıktı, televizyon seyrediyordun: Perde arasından görünen duvarda renkler oynaşıyordu.

Kapıyı açar açmaz salondan seslenmiştin: "Neredesin oğlum?" Sinirliydin. Seni yalnız bıraktığımı, bir sorumluluğu yerine getirmediğimi düşündüğün zamanlardaki ifadeni takınmıştın. "Yüksek lisans mı ne yapacaksa, gitsin Amerika'ya bir an önce, Fikret'in yanına gitsin!" O gün olanları baştan başlayıp sırasına göre anlatamayacak kadar sıkılmıştı canın. Salondaki sehpanın üzerindeki boş bira kutuları, bir öfke nöbetine kapılmış gibi sert ve mekanik hareketlerle içlediğin çekirdek, kızarmış gözlerin...

Öğleden sonra Bora da gelmişti. Nihal içerdeyken siz ikiniz bekleme odasında dergi karıştırmıştınız, neredeyse hiç konuşmamış, birbirinizle göz göze gelmemeye çalışmıştınız. Sen kendini çok kötü hissetmiştin. Sık sık, sigara içme bahanesiyle dışarı çıkmıştın. Nihal'in yanına girebileceğiniz söylendiğinde, Bora senin kalmanı istemiş, yalnız girmişti. Bir saat kadar sonra Nihal'le birlikte çıkmışlardı. Kızımızın başı eğikti. Topallar gibi yürüyordu. Düşecek gibi. Ağlıyordu. Saçları darmadağınıktı. Sana bakmamıştı. Onlar bekleme odasında oturmuş sen parayı ödemiştin. Otomobile binerken Bora alınması gereken ilaçlar olduğunu söylemişti, elinde tuttuğu reçeteyi sana vermeye çekiniyordu. Reçeteyi sen uzanıp elinden almıştın, ikisi arka koltuğa oturmuştu. Yolda bir eczanenin önünde durmuştunuz. Bize doğru geliyordunuz ama Bora onları kendi evine bırakmanı rica etmişti. Nihal'in sesi hiç çıkmıyordu, titriyordu. Birkaç kez öğürmüştü. Nihal'i Boralara götürmek seni çileden çıkarmıştı. Otomobilden bile inmemiş, bir şeye ihtiyaçları olursa aramalarını söyleyerek ayrılmıştın. Nihal yine hiçbir şey söylememişti.

"Daha ne kadar katlanacağız Ender! Biz hanımefendiye evimizi açıyoruz, onun yaptığına bak! İnsan otelde bile..."

Böyle birkaç cümle, sonunda da kendini ve beni güldürecek birkaç cümlecik daha... Sen de sarhoştun. Neden bir işkembe çorbası içmeyelim? Ama yürüyerek gideceğiz, tamam mı? Önce belki kokoreç yeriz, belki de pilav üstü kuru. Fırın sütlaç? Tamam fırın sütlaç da yiyeceğiz.

İçki iştahımızı açmıştı. Dışarıda güzel bir bahar gecesi vardı. Ağaçlar taze yapraklarıyla bütün sokakların üzerini kapamış gibiydi. Nihal, izi belki bir ömür boyu kalacak bir şey yaşamıştı. Biz yalpalaya yalpalaya işkembeciye giderken o, şehrin bir banliyösünde öğrencilerin rahatlıkla kiralık ev bulabildikleri bir toplu konut bölgesinde, yıldızlarla hayallerle süslü bir yatağın değil, kadın olmanın saldırıya, talana açık bahçesi içinde saçları dağılmış, kollarını iki yana açmış uyuyordu. Keşke yanımızda olsaydı! Yanımızda olsaydı!

O gece, dönüşte de yürüdüğümüz halde, yatağa girdiğimde midem hâlâ doluydu. Bir süre uyumamış, Nihal'i düşünmüştüm. Onu düşündükçe içimde bazı yerlerin keskin bir sancı vererek boşaldığını hissediyordum. Kazındığını diyeyim istersen... Öyle bir gündü çünkü!

29

Kapı çaldığında balkondaki fesleğenleri suluyordum. Anahtarıyla açtığını bildiğim halde, Nihal'dir diye umutlanmıştım.

Lacivert büyükçe bir çantayı omzuna asmış, elinde kırmızı plastikten bir dosya tutan genç bir kızdı. Evin hanımıyla görüşmek istediğini söyledi. Ona evin hanımının olmadığını söyleyince, kendisi de pek inanmadan, öğrenci olup olmadığımı sordu. Başımı iki yana salladım, sabırsızlıkla ona baktım. "O zaman..." diyerek başladığı, sonunu getiremediği bir giriş konuşması yaptı. Bir eliyle dosyayı göğsüne bastırırken, diğer eliyle omzuna asılı çantadan, iki temizlik bezi ile bir bulaşık süngerinin bir arada bulunduğu paketi çıkardı. Almayacağımı söyledim. Acıklı bir gülümsemeyle karşılık verdi. Üniversitede öğrenci olduğunu okumak için paraya... Birden sustu. Başını hafifçe eğip sağ omzumun üzerinden salondaki kitaplığa baktı, "Bunların hepsi roman mı?" diye sordu. Ben ne yanıt vereceğimi düşünürken, "Ben de çok roman okurum," dedi, dönüp karşıdaki öğretmen çiftin kapısını çaldı. Beyaz gömleğin altına giydiği bej pantolonun arkası, terden, belinden kıçına dek, çizgi halinde ıslanmıştı. Çaldığı kapının açılmayacağını biliyordum, bezgin yüzünü tekrar görmemek için kapıyı hemen kapattım.

Çetin, senin bir işyerinde, çalışma saatleri belli bir işte çalışıyor olmanın bir iki üstünlüğü olduğunu düşünmüşümdür hep. Bir kere, o dönemler için, Nihal'i düşünmeye pek zamanın olmuyordu, dahası işyerinde oturup onu beklemiyordun! Bu çok önemli bence. Onu bekledikçe, onun evin ve odamın kapısında belirmesiyle çıkan seslere koşullandıkça (Nihal'in köpeği!), ona daha çok bağlanmıştım ben. Daha çok özlemiştim. Nihal'i geçiyoruz. Memleketlerinden pul biber, yeşil mercimek, kuru incir vesaire getiren iş arkadaşlarını saymazsak, gündüz vakti sabırla ve tabii kahırla kapı kapı dolaşıp, tuvaletler için koku giderici, su arıtma cihazı, masa örtüsü, hurç, elektrikli süpürge, tencere, cezve takımı satmaya çalışan pazarlamacıların yürek burkan hallerinden uzak kalabiliyordun. Bir de tabii maaşın, sigortan vardı, öğleleri de üç kap yemek!

Şu yaşadığım hayattan daha anlamlı daha yüksekte bir hayat var mı? Nihal'i değil de o pazarlamacı kızı seveceğim, onun peşinden gideceğim, onu mutlu etmeye çalışacağım bir hayat mümkün mü? Ne kadar zor!

Okumuş yazmış, meslek sahibi anne babanın tek oğlu olarak yaşadığım rahat hayatın ve şimdi seninle keyfini sürdüğümüz günlerin, ekonomik göstergelerle ifade edilebilirliği, ekonominin insan tanımaz diline çevrilebilirliği... Bu katı gerçeklik... Bu canımı sıkmamak, öyle mi? Yanlış çeviri deyip geçmeli miyim?

Kaç genç kız, olanakları sınırlı hayatının bunaltısıyla, evden çıkarken, "İnşallah yolda başıma bir şey gelir de bir daha dönmem!" diye bağırıyor evdekilere biliyor musun? Nihal, büyük olasılıkla, hiç böyle bunalmadı. Onun sakin bir hayatı oldu, belki biraz renksiz ama sakin ve rahat. Evdekilere sesi çatlayana kadar bağırmadı, komşulardan duyulacak şekilde ağlamadı.

Ama pazarlamacı kızdan hemen sonra, her şeyi, karşıtlıklar üzerine kurulu kötü yazılmış bir tiyatro oyununa çeviren bir zamanlamayla eve girdiğinde, ağlıyordu Nihal. Hem de bayağı gürültülü ağlıyordu. Korkuyla kapıya doğru gittim, ayakkabılarını çıkarırken gördüm. Çantasını portmantonun önüne attı, Mevhibe Hanım'ın tavana bakıp başını iki yana sallamasına yol açacak biçimde sert adımlarla odasına girdi, kapıyı kapadı. Bana da kapının ardından, inceltiğim sesimle birkaç saçma soru sormak düştü. Nihal'in yanıtı azarlar gibiydi: "Yok bir şey!" Ben yine de anlayışlı ve naziktim: "Konuşmak istersen..." Konuşmak istersen ne? Ne diyorsun Ender?

Konuşmak istemedi. Burnunu sildi, banyodan tuvalet kâğıdı aldı, odasına dönmeden önce, salondan, "Kusura bakma!" diye seslendi naneli nezleli.

Az sonra kapı çaldı. İhtiyar, bir sorun olup olmadığını soruyordu. Yüzünün ifadesinden ve eliyle alt katı işaret etmesinden, bunu başkaları adına sorduğu anlaşılıyordu. Nihal gibi ben de, "Yok bir şey!" dedim.

Odamda çaresizlik içinde kıvrandım durdum. Yanına gitmeyi, sana telefon etmeyi, Bora'yı pataklamayı ve Nihal odama gelirse ona "Ben hep yanındayım Nihal!" demeyi, gözlerini ve burnunu öpmeyi düşündüm, düşündüm. Bizim kız içeride fork fork burnunu siliyor, kısa iniltilerle ağlıyordu.

Sen eve girer girmez yanına gelmiş fısıldamıştım: "Ağlayarak geldi, çok ağladı." Odasından artık ses gelmiyordu.

"Olacağı buydu," demiştin sen. Ben başımı sallamıştım. Kimsenin bilmediği bir şeyi bilen iki ihtiyar gibiydik, görmüş geçirmiştik. Dedikodu yapmaya, fikir yürütmeye ehli yediydik. Fikir yürütmek, diyorum, çünkü

Nihal kendisiyle ilgili yine hiçbir şey anlatmıyordu. Kürtaj sonrası ne yaşadığını, Bora ile ilişkilerini, bilmiyorduk. Nihal'in bu tavrı düşünüldüğünde, kendinden söz etmek bir orta yaşlı erkek hastalığı gibi görünüyordu.

Toparlanıp güzel bir yemek hazırladık. Domatesli pirinç pilavı, bol rokalı bir salata ve cacık. Ama Nihal yemeğe gelmemişti. Bütün gece odasından hiç çıkmamıştı. Dünya Kupası özetlerini kısık sesle izlemiştik. Dondurmayı mutfakta, ayakta yemiştik, gizli gizli. Bir yas havası vardı evde.

Nihal o yas havasını suskun kalarak ve odasından pek çıkmayarak haziranın sonuna kadar sürdürdü. Birkaç gün dışında hep evde kalmıştı.

Çetin, neyi anlamıyorum, biliyor musun? Bu kız o günlerde ağlayıp sızlarken, bir yandan da ders çalışıyor, sınavlara giriyordu. Okulu hiç aksatmadı, mezun oldu. Nasıl yapabildi bunu? Yeni neslin hisleri derine nüfuz etmiyor, derilerinde kaşıntılı kızarıklıklar olarak kalıyor mu diyeceğiz? Yoksa, kuruntularımız bize yine oyun mu oynadı? Nihal'in durumu o kadar da kötü değil miydi? Vallahi Çetin, seninle iki uzaylı gibiyiz, dünyalılardan hiçbir şey anlamıyoruz. Karşımıza çıkıyorlar, biz atmosferlerindeki oksijen bolluğu yüzünden yemyeşil kesilmişken, her şey yolundaymış gibi bir de "Selam Dünyalı! Biz dostuz!" dememizi bekliyorlar. Serap'tan ayrıldığında yemeden içmeden kesildiğini, gömleğini pantolonun içine sokup fotoğraf çektirecek kadar zayıfladığını düşünüyorum da! Kendimden örnek vermeyeceğim, soğukkanlılığımızı koruyalım.

Ne yazın gelişinden ne Dünya Kupası'ndan bir şey anlamıştık. Bir mevsimi elin böğründe karşılamak... Bir gazetenin spor sayfasından Dünya Kupası maçlarının programını kesip odanın duvarına asmamak...

Evet Nihal üniversiteyi bitirmişti. Mezuniyet törenine Fikret yetişmişti. Nihal'in tören için sabah bir kuaföre gitmesini, yaptığı makyajı ve topuklu ayakkabılarını sen bile yadırgamıştın. Törende biz de hazır bulunmuştuk. Herkesin alkışladığı yerde biz de alkışlamıştık.

O gece salondaki kanepeye Fikret için yatak hazırlarken yalnızca ikimiz vardık Çetin. Salonda değil salak dostum, yeryüzünde, güneş sisteminde!

Amerika'ya gitmek için hazırlıklara başlayan Nihal'i, evlerini mobilyalı olarak kiraya vermek için birkaç emlakçıyla görüşen Fikret'i uzaktan seyrediyorduk. Her şeyin bir an önce olup bitmesini istiyorduk. Nihal artık evin içindeki varlığıyla yalnızca iki yıl boyunca katlandığımız şeyleri,

başımızın doğal isteklerimizle derde girmesi yüzünden içimizde verdiğimiz kavgaları hatırlatıyordu... Genç olmayı kaldıramayışımızı, ihtiyarlığa sığınışımızı...

Mezarlık ziyareti, iki yıl olmuş, ne çabuk geçmiş konuşmaları. Aynı çiçekler. Bir yıl önce bizim için ev ödeviydi. Anne babalarının mezarları başında ne yapacağını bilmeden duran ağabey, kız kardeş. Arkalarında mezarlarla dolu küçük bir tepe. Reşit Bey'in mezarı tepenin öteki tarafında. İzin isteyip gittik. O gün babamın yaptığı konuşma... Senle bana verilmişti işte bayrak. İçimizden geçtiğini, içimizden aktığını hissediyor musun hayatın ve Nihal'in? Bu akışın devam etmesi için yaşıyoruz. Yaşıyoruz. Belki artık yokuş aşağı. Sahip olduklarımızı, en başta da o baş döndürücü, o hoş yüksekliği kaybederek. Ama yaşıyoruz.

30

Ayrılık bulaşıcı bir hastalık, diye düşünüyordum Çetin. Ayrılanların birbirlerinin gözlerine bakmaması, Nihal'in güzel gözlerine bakmamamız bundandı. Koruyucu hekimlik önlemi. Nihal'in de bize bakmasını istemiyorduk. Uzun süredir ağladığı için kızaran, gözyaşlarıyla ışıldayan gözlerini başka yerlerde dolaştırması, üçümüzün birden içine düşeceği derin çukurun çevresinde gezinmesi, iyiydi Çetin, iyiydi. Arada sırada dikiz aynasından şöyle bir bakıyordun arkaya. Yüzün ifadesizdi. Küçük kızımız, fidanımız, başını Fikret'in omzuna dayamış, sesini tutmaya çalışmadan ağlıyordu, sarsılıyordu.

Daha yakın birileri olur hep, diye düşünmüştüm. Başın konulacağı bir omuz, yanına yüksek lisans yapmaya gidilecek bir ağabey... Akrabalığın her durumda geçerli yasaları. Aynı evi, belki aynı odayı paylaş, birbirine bağır çağır, birbirinden nefret et, onu kov, ona söv, ölmesini iste ama git başını omzuna yasla. Ağabey kız kardeş olmanın mutlakiyeti. Ben bunu anlamıyordum. Nihal'in gözlerine baksam...

Bakmadım. Yaralı ve yeniktim. O gün havaalanına giderken, beni Nihal'in karşısına yaralı ve yenik biri olarak çıkaran yaşantılar geldi aklıma. Bölük pörçük şeyler. Sırasız, ilgisiz. İki yıl sonra bugün, yazarken, senin için onları tamamlayıp sıraya sokuyorum Çetin.

Ortaokulda, şimdi bir gazetede "ses getiren" köşe yazıları yazan, "Batılı düşünceleri özümsemiş" bir yazarın kitabını okurken içimi gıcıklayan satırlar; bu dünyada sevişmek diye bir şey olduğunu, kolaycacık sevişen kadınların olduğunu öğrenmenin heyecanı ve erkekliğimde yarattığı tatlı sızı. O sızının bitmemesini isteyişim. Bunun bir mahkûmiyete dönüşmesi.

Yine ortaokulda Hilmi'nin (Hatırladın mı, beden dersinde kasadan atlarken kolunu kırmıştı, Fatih'in yanında otururdu.) bir okul çıkışı eve dönerken, kızların göğsü kıllı erkeklerden tahrik olduğunu söylemesiyle duyduğum ürküntü ve eziklik. Aynanın karşısında geçen saatler. Bu da başka bir mahkûmiyet.

Lisenin ilk yılında Nur'un dilinin ve parmağının ucunda geçen günlerim. (Erotik değil Çetinciğim, trajik!) Sonra Zühal'in kendisini bana layık bulmadığını söyleyerek kafesimin kapısını zarif bir yalanla kapatması.

Üniversitenin ilk yılı yaz tatilinde yarım yamalak bir Fransızcayla iki turist kıza tavla oynamayı önermem, onların da elimdeki tavlayı alıp teşekkür ederek kendi aralarında oynamaya başlamaları. (Büyük hezimet Çetin! Erdenliğin başıma vurduğu o günlerde kadınlarla ilişkilerde bir eşik olduğunu, ancak bu eşiğin aşılmasının, ilişkilere yüklediğim romantik platonik anlam yüzünden bir hayli zor olduğunu düşünüyordum. Böyle basit bir çapkınlıkla eşiği aşabileceğime inanmıştım. Aynı tatilde, kaldığımız yerin "açık hava diskosunda", kalkıp dans etmediğim için bana iyi bir fırça çekmiş, çok kasıntı olduğumu söylemiştin. Kasıntı demeyelim, acı veren bir hareketsizlik içindeydim, diyelim.)

Üniversitenin ikinci yılı, bir arkadaşın evinde çok sarhoş olduğumuz bir gecenin sabahında sınıf arkadaşım Damla'yla aynı yatakta uyanmam. Kendi çıplaklığımdan ve Damla'nın giyinikliğinden utanmam. Yıllarca hayalini kurduğum şeyin böyle yaşanmasının burukluğu...

Bir tatil aşkı olarak Aylin. Arka arkaya üç yaz, bizimkilerin yazlığında. Kışları birbirimizi pek aramadan, sormadan yaşanan bir ilişki. Dördüncü yaz nişanlısıyla gelmişti. Geniş omuzlarına güneş kremi sürüyordu.

Sevgi. Tabii Sevgi! Söz sana Çetin bir daha onun adını anmayacağım, bitti, şimdi çek ellerini kulaklarından!

Bir tuhaflık yok mu bu yazdıklarımda? Sanki bu dünyadaki tarihim yalnızca bir erkeğin tarihiydi. Ben sanki bir erkek dışında başka bir şey değildim. Nihal, daha doğrusu ona beslediğim yaşanmamaya mahkûm aşk, beni bir erkeğe indirgemişti. İki yıl boyunca bütün sınıflandırmaları kadın ve erkek başlıkları altında yapmaya zorlamıştı. Halbuki bulutlar da var, kediler de, her dem yeşil bitkiler, binlerce yıldır yeri değişmeyen taşlar, mutfakta bulaşıklar, kenarı kıvrılan kilimler, kar altında kalanlar, sınıflandırmalara tâbi olmayanlar...

Oysa ben, iki yıl boyunca, bir erkekten başka bir şey olamamıştım. Aşkın insanı zenginleştirdiğini biliyorduk, fakirleştirdiğini de bilelim.

Sen, her zamanki güven veren halinle direksiyon başındaydın. Yumuşak hareketlerle vites değiştiriyor, çapkın sinyaller veriyordun. Bir türlü vazgeçiremediğim takıntına yine kaptırmıştın kendini, durmadan el frenini kontrol ediyordun. Ne düşünüyordun? Sen de kendini yaralı ve yenik mi hissediyordun? Öyle mi hissediyordun Çetin?

Birden seni bile tam olarak tanımadığım, anlamadığım korkusuna kapılmıştım. Sanki yalnızca sözcüklere dökülmüş şeyleri anlayabiliyordum. Bağıran renklere boyanmış beş on katlı binaların arasından kıvrılıp giden

yola bakarken, seni bile anlamadığımı, bu dünyadan bir şey anlamadığımı düşünmüştüm.

Radyoda bir Neşet Ertaş türküsü çalıyordu: "Kalpten kalbe bir yol vardır görülmez." Nihal arkada, başı Fikret'in omzunda, hâlâ ağlıyordu...

Niçin ağlıyordu? Çevresindeki insanların ipiyle sarmalanmış olarak ama yine de onlardan bağımsız, kendisi için mi? Basit yaşantılar ve büyük hayallerle geçen çocukluğu, anne babasının ölümüyle, şimdi de Amerika'ya gidişiyle hızla geride kaldığı için mi? İlk aşkı Bora için mi ağlıyordu yoksa? Neredeydi bu çocuk? Ayrılmışlar mıydı? Bizim için ağlıyor olamaz mıydı? Birlikte geçirdiğimiz güzel günler için?

Bilmiyorduk. Onun bavullarını taşıdık. Ona baktık. Onu kucakladık. Ona el salladık. Evimize geri döndük...

31

Başkalarının hayaletli ev diye girmeye korkacağı Nihal'siz evimizde yaşamaya devam ettik. Nihal'in odasına, evet, bir süre girmemiştik. Eylül sonunda odadaki yatağı kaldırıp bir langırt masası koyduk. Bu ne güzel bir fikirdi böyle! Lise yıllarında, Murat Ağabey'in pazaryerinin karşı köşesindeki kahvehanede bizi langırt oynarken yakalamasından tam yirmi yıl sonra, bu ne gönül rahatlığı böyle! Ne temiz bir sayfa ömrümüzde!

Daha önce de söylemiştim, bir kere daha söyleyeceğim: Yaşamak aslında birbirinden kopuk yaşantılar arasında bağlantılar kurmaktır. Bir hatırayı diğerine bir fotoğraf albümü değil yaşayan bir insan bağlar. Langırt masası, bu nedenle önemlidir!

Nihal'le birkaç kez telefonda konuşmuştuk. Onun bazı belgeleri için okuluna gitmem gerekmişti. Belgeleri küçük bir not iliştirerek yollamıştım: "Umarım iyisindir..."

Seninle sıkça Nihal'den söz ediyorduk. Ulaştığımız sonuçtan, geldiğimiz noktadan geriye doğru giderek, bazı belirsiz şeyleri anlamlandırmaya çalışıyorduk. Onun hakkında konuşmak yine de güzeldi. Bizi sevip sevmediği sorusuna yanıt aramak güzeldi. Bazı ayrıntıları suyunu çıkarana kadar sıkınca, ikimiz de evet diyorduk bu soruya. Evet!

Nihal yoktu ama çevremizdeki canlı cansız pek çok şey onunla ilişkimizin sürmesine neden oluyordu.

Nubuk fırçasını ararken portmantonun bir rafından siyah kadife terlikleri çıkıvermişti, ne kadar da küçüktüler, bilerek mi bırakılmışlardı? Banyo dolabında üç dört tanesi üst üste duran sabun paketlerindeki kadın Nihal'e ikizi kadar benziyordu. Onunla gittiğimiz dağcılık filmi televizyonda gösterilmişti. Marketlerin birinde yine bir zeytinyağı standı kurmuşlar, kürdan batırılmış ekmek parçalarıyla yağ tattırıyorlardı. Yağmurlu bir akşam Sakarya Caddesi'nde yalnız başına yürüyen Bora'yı görmüştük. Bir gazetenin pazar ekinde Amasya elmasını anlatan bir yazıya rastlamıştık. Mevhibe Hanım bir gün Nihal'in odasını kastederek, "Eskiden oradan hiç ses gelmezdi, şimdi tak tuk ne oluyor?" diye sormuştu. Ben, yatmadan önce annemin yaptığı yaprak sarmalardan atıştırdığım bir gece, şöyle bir rüya görmüştüm:

Nihal ile sen aynı evdeydiniz, ev senin İstanbul'daki evindi, rüyaların kendine özgü dili evli olduğunuzu söylüyordu. Evlenmiştiniz. Hafta içi bir gün ama tatil. Ben, nasılsa, 23 Nisan tatili olduğunu anlıyorum. Kahvaltıdan yeni kalkmıştınız. Nihal mutfakta bulaşıkları makineye yerleştiriyordu. Sen salonda, gazete okuyordun. Ben de okuyordum. Birden aslında ben değil de sen olduğumu anlıyordum. Rüya ile dostluğun ortak marifeti. Gazeteyi bitirdikten sonra ensemizi ovuşturuyor, televizyonda seyredecek bir şey arıyorduk. Nihal'in âdet döneminde olduğunu, onunla gönül rahatlığıyla sevişemeyeceğimizi, biliyorduk. Tam o anda zihnimizin uyanık kalan bir kısmı bize bunun bir rüya olduğunu, birazdan biteceğini söyleyiveriyordu. Rüya devam ederken, bir yandan, Nihal'le rüyada bile sevişemeyecek olmanın sıkıntısını duyuyorduk... Kalkıp lisedeyken ders çalıştığımız masanın durduğu küçük odaya gidiyorduk. Çamaşırlığın odada olmamasına seviniyorduk, dar yerleri kaldıracak durumda değildik. Masaya oturuyorduk. Giysi dolabının boy aynasına doğru dönüp dudaklarımızı aralıyor, dişlerimize bakıyorduk. Kaşlarımızı dağıtıyor, düzeltiyorduk. Canımız sıkılıyor, canımız sıkılıyordu. Masanın altındaki dolabı açıp içinden bir tomar mektup çıkarıyorduk. Benim sana yazdığım mektuplar. Tomarın lastiğini çıkarırken lastik çürüdüğünü belli eden bir kolaylıkla kopuyordu. Mektupları bir kenara bırakıp tozdan kararmış lastiği iki ucundan çekiyor, bir kere daha koparıyorduk, sonra bir kere daha, bir kere daha ve her seferinde küçük toz bulutları...

Aylar sonra Nihal'den bir mektup, daha doğrusu bir zarf gelmişti. İçinden, yaprakları sararmış ağaçların arasından görünen küçük beyaz bulutlarla dolu bir gökyüzü fotoğrafı (kızımız sırtüstü yere ya da bir banka uzanıp çekmişti herhalde), fotoğrafın arkasına yapıştırılmış "Dünyanın en iyi iki insanına..." yazılı küçük pembe bir kâğıt ve Fikret'in, evlerinin kirasıyla ilgili banka işlemleri için bir iki ricasını ilettiği notu çıkmıştı.

Banka işlemleri kolaydı. "Dünyanın en iyi iki insanına..." ithafını ne yapacaktık? Üzerine konuşmaktan başka ne yapacaktık?

Gideli neredeyse bir yıl olacakken gelen bir mektup aklımızı daha da karıştırmıştı. Günlerinin nasıl geçtiğini, üniversitenin genel havasını falan anlattıktan sonra şöyle bitiriyordu Nihal: "ikinizi de çok özledim. Çok çok çok çok ama çok..." Çokların sayısını ince ince hesaplayıp bulmuş, ne eksik ne fazla!

Bizi neden özlemişti? Memleketinden uzak insanların dumanlı efkârlı ruh haline bizim küçük kızımız da girmiş, bu ruh haliyle geride bıraktığı her

şey çok güzel mi gelmeye başlamıştı? Gerçekten ve sadece bizi özlemiş olabilir miydi? Örneğin Bora'yı özlememiş miydi? Ona mektup yazmamış mıydı? Öyleyse burnumuzdan getirdiği son sekiz aya ne diyecektik? O "çok"lardan yayılan kadınsı neşe, ona ne demeli? Ne olmuştu Nihal'e böyle birdenbire? Yoksa birdenbire olmamış mıydı? Günlerce konuşmuş, düşünmüştük. Aklımıza gelen sorulara doğru dürüst yanıt bulamamış, sonunda "Neden bir yanıt bulmamız gereksin ki?" sorusunu sormuş (Bütün büyük felsefecilerin yaptığı bir numara!) ve bir mektup yazmıştık. Fikret'e bir selam yollamayacak mıyız, Fikret okusa ne der, peki Nihal ne diyecek, umursamadan hiç umursamadan, bizim de matematiğimizin kuvvetli olduğunu gösteren kısa bir mektup:

"Sevgili Nihal, Tatlı Nihal, Güzel Nihal.

Bir kış günü Çetinle Ender İstanbul'da Kilyos tarafında bir yere gitmişlerdi. Hava feci soğuktu. İki arkadaş bir tepeye çıkmış, bir bulutun içine girmiş gibi olmuşlardı. Sisin beyaz kütlesi, etraflarında dağılıp birleşen kümeler halinde hareket ediyor, kulaklarına "hıssss" diye bir şey fısıldıyordu. Bazen sis arsızlaşıyor, Çetin ve Ender birbirlerini bile göremez oluyorlardı. Deniz... Denizi de göremiyorlardı, ama orada, tepenin hemen aşağısında belli belirsiz seçilen kayaların dibinde olduğunu biliyorlardı. Her yer her şey beyazdı, nemliydi, hayaldi, silinip gidecek gibiydi. İki arkadaş susuyordu. Sonra bir geminin düdüğünü duydular. Bir gemi düdüğü! O beyaz kütlenin içinden bir yerlerden geliyordu. 'Buradayım!' diyordu, 'Her şey gerçek!' diyordu ve belki de, 'Geliyorum!' diyordu...

Çetin ve Ender, hâlâ o sisin içinde, seni bekliyor, bekliyor, bekliyor..."

Zarfı makineden geçirmek isteyen postanedeki görevliye engel olmuştum. Şu çiçekli pullardan yapıştıramaz mıydı? Üzerinde iki civanperçemi bir kuşburnu olan zarf Nihal'e ulaşınca, Nihal mektubumuzu okuyunca... Nihal?

32

İhtiyarlar şöyle der: "Neden bir tane! On tane alın!" Bir gün biz de ihtiyarlayacağız Çetin. Zembereğimiz boşalacak. İçimizde bakılacak, araştırılacak bir şey kalmayacak. Biz sadece biz olacağız, "ümitsizce kendimiz" olacağız. Hastane binalarına hayranlıkla bakacağız: "Buranın kardiyoloji servisi iyiymiş diyorlar." İlaçlarımızı plastik bir margarin kutusuna koyup yanımızda taşıyacağız. Şehirde yapamayacağız artık Çetin, binalardan ve otomobillerden usanacağız. Ankara'dan ayrılacağız. Şehrimizden... Her şeyi satıp savıp deniz kıyısında bahçeli bir eve yerleşeceğiz. Bütün paralı şehirlilerin, sürükleyip getirdikleri maddi güvencelerle birlikte döküldükleri bu hayal denize, ne yazık ki biz de döküleceğiz. Ağaçlarla ilgileneceğiz, bitkilerle ve onlara iyi gelecek şeylerle: Işıklarıyla, su gereksinimleriyle ve böcek ilaçlarıyla... Dış dünyanın bilgisiyle meşgul olacağız. Ağaçlara, çiçeklere, kuşlara, balıklara isimleriyle sesleneceğiz. Şehirde, doğanın bizi yalnızca bir ceset olarak kabul edeceğini düşünürken, orada, deniz kıyısında doğaya aitmiş gibi hissedeceğiz kendimizi. Çıplaklığımızı seveceğiz. En önemli sistemlerin sindirim ve boşaltım sistemleri olduğu konusunda coşkulu bir biçimde hemfikir olacağız ve pekliğe iyi geldiğini bildiğimiz otları kurusun diye ters çevirip sayvanın tavanına asacağız.

Sen sormadan söyleyeyim, balık da tutacağız Çetin. Küçük bir motorla sabahları pata pata pata balığa çıkacağız. Tatile gelen genç, hevesli oltacıların "Burada ne balığı çıkar?" sorusuna, birbirimize bakıp, "Say, aklına gelen bütün balıkları say, hepsi çıkar!" diye yanıt vereceğiz.

Kışları, kıyı tenhalaştığında, sandalyelerimizi ılgınların altına koyup denizi seyredeceğiz. Geçmişten konuşacağız. Bütün yaşadıklarımızı bıkmadan, usanmadan ve artık utanmadan hatırlayacağız. Deniz azacak burnumuzun dibine kadar gelecek. Hırkalarımıza iyice sarınacağız. Bedenlerimiz, olan biteni kabullenmemize olanak tanıyacak bir hızla çevikliğini, gücünü, dayanıklılığını yitirmiş olacak.

Hayatı, büyük çaresizliğimizi, nihayet anladığımızı düşüneceğiz. İçimizde bilmediğimiz bir şeylere isyan etme isteği doğacak.

Sonra yine bahar gelecek, yaz gelecek. Tekrar eden şeyler bizi tekrar tekrar sevindirecek.

Bir gün başlarımızda şapkalarımızla bahçede çalışırken, genç bir kadın duvarın ardından çekinerek seslenip, tek bir kökten mor, kırmızı, siyah ve sarı biberler veren süs biberinden bir tane koparıp koparamayacağını soracak. Sen ya da ben (Ne fark eder!) şapkamızı çıkaracağız, başımızı kaşıyacağız ve yumuşak, kur yapar bir edayla, "Neden bir tane! On tane alın!" diyeceğiz.

ARKA KAPAK

Sıkı bir dostluk... Aslında hikâye onların hikâyesi, Ender'in ve Çetin'in... Günün birinde hayatlarına bir genç kız girer. Şimdi düşünme, hatırlama ve kendini didikleme zamanıdır.

"Nihal'e başından beri olduğumuzdan farklı göründük. Böyle gerekmişti. Koruyucu, kollayıcı, soğukkanlı, ne yapması gerektiğini bilen, Nihal düzgün yürüsün, üniversiteyi uzatmadan bitirsin, yaşadığı felaketten makul adımlarla uzaklaşsın diye asfalt döşeyen iki orta yaşlı, deneyimli erkek. Biri göbekli, diğeri kel."

Barış Bıçakçı, bu çağa özgü lâf kalabalığından; dil, duygu, düşünce kirliliğinden paçalarına tek damla çamur bulaştırmadan çıkabilen, şaşırtıcı bir iç ışığı cömertçe yayan bir yazar. Nefes alır gibi, su içer gibi yazıyor.